Melidonium

revistă de cultură, artă, tradiție, credință, istorie, educație

Fondată de Societatea Culturală *George Radu Melidon*, Roman
Anul VII, nr. 7, august-decembrie 2015

Melidonium
REVISTĂ FONDATĂ DE SOCIETATEA CULTURALĂ George Radu Melidon Roman

ISSN 2066-0685
ISSN-L 2066-0685

„ Apele repezi ale istoriei macină oameni şi vetre, asemenea şuvoaielor tinere care, cu răbdare şi har geologic, dăltuiesc în roci ameţitoare trecători. Cu atât mai mult trebuie ca noi, în faţa acestor eroziuni, să înălţăm tectonic terase de vieţuire.

Să le răspundem acestor ape cu munţi şi piscuri de permanenţă şi atunci ferăstruirile vor deveni columne pe care generaţii să-şi încrusteze,an de an, însemnele dăinuirii noastre.”

Gheorghe A.M. CIOBANU

CUPRINS

Viaţa cetăţii

Emilia Ţuţuianu...1
Gheorghe A.M. Ciobanu...2
Sorin Grumuş...3
Virgil Răzeşu...3

Literatură-interviu-reportaj

Petruş Andrei...5
Veronica Balaj...6
Dorina Stoica...8
Florin Vasile Bratu...10
Vavila Popovici...12
Dimitrie Grama...13

Poesis

Anna-Nora Rotaru...14
Mihai Merticaru...16
Mariana Cristescu...17
Boris David...18
Dianu Sfrijan...19
Maria Raţiu...20
Constantin Enianu...21
Ştefan Avădanei...22
Irina Lucia Mihalca...23
Ion Ţoanţă...24

Artă

Ileana Costea&Smaranda Schaechtele...25
Iosif Haidu...29
Minodora Ursachi...33
Ştiinţă
Gheorghe Ionaşcu...35

Educaţie

Daniela Filip...38
Victoria Petrea...39

Istorie

Bianca Felseghi...39
Gheorghe Pîrlea...41

Melidonium

Editată de
Societatea Culturală *George Radu Melidon*
şi Editura Muşatinia
cu sprijinul
Scriitorilor din Diaspora

Revista *Melidonium* o puteţi lectura şi pe site-ul www.melidonium.ro

E-mail:
emiliatutuianu@gmail.com
asociatia.grmelidon@gmail.com

Adresa redacţiei:
Biblioteca Municipală Roman
Str. Roman Muşat, Nr. 19
tel. 0740484241

Emilia Țuțuianu
Roman, Neamț

DINCOLO DE TIMP...

Sentimentul a precedat totdeauna reflexiunea şi a fost cel dintâi învăţător. Astăzi, 17 noiembrie 2015, am înţeles de ce Dante scria: *,,cu cât un lucru e mai desăvârşit, cu atât simte mai mult binele, dar şi durerea*".

17 noiembrie, o zi cu rezonanţe deosebite pentru cultura urbei muşatine a Romanului. Cu 130 de ani în urmă, în anul 1855, publicistul George Radu Melidon oferea o donaţie de carte comunei, pe atunci, Roman, constituindu-se în acest mod prima bibliotecă publică a comunităţii romaşcane.

În anul 2009, la iniţiativa mea şi a domnului profesor univ. dr. emerit Tudor Ghideanu, împreună cu un grup de intelectuali din oraş constituiam ***Asociaţia Societatea Culturală George Radu Melidon***, având ca scop păstrarea tradiţiilor culturale romaşcane şi promovarea culturii. Ca o iniţiativă concretă a fost tipărit primul număr al revistei de cultură, arte, tradiţii, credinţă, istorie şi educaţie ***Melidonium***, revistă realizată în cadrul societăţii noastre culturale.

Din anul 2011 revista ***Melidonium*** a fost prezentă pe internet promovând evenimente culturale locale, din ţară, şi de oriunde se simte româneşte. Recunosc că au fost momente când efortul activităţii noastre, deşi făcută cu toată dragostea, profesionalismul şi dăruirea, părea a fi fără ecoul dorit în comunitate. Recunosc că au fost momente când gândul renunţării îmi dădea şiret târcoale şi dacă nu l-am materializat a fost datorită oamenilor speciali care mi-au fost în permanenţă alături, apreciind chiar şi virgula lipsă dintr-un articol care le-a captat atenţia şi din care s-au îmbogăţit spiritual şi au continuat să revină cu materiale pentru a fi publicate în revista noastră, au continuat să savureze online fiecare postare şi să-şi lase impresiile, comentând şi încurajând actul cultural pe care-l săvârşeam împreună. Am simţit şi simt susţinerea puternică şi dezinteresată a prietenilor şi colaboratorilor noştri din întreaga lume care ştiu că în cultură nu există graniţe, orgolii, învingători sau învinşi. Că lumea asta în care trăim ar fi infinit mai bună, mai senină, mai umană şi indiscutabil mai câştigată dacă am face cu toţii, cei care avem ceva de oferit în acest sens, front comun în a ne redescoperi valorile care s-au pierdut în praful timpului, în a promova tradiţiile, în a crea punţi pentru generaţiile ce vin.

Ca o recunoaştere a acestor activităţi de implicare în promovarea culturii romaşcane, ***Asociaţia ,,Cetatea Nouă"*** sub coordonarea publicistului independent Daniel Marcu a oferit astăzi Asociaţiei Culturale *George Radu Melidon* o inscripţie gravată şi un act de donaţie artistică care însoţeşte cele două picturi realizate de artistul plastic Maria Marcu (un tablou ce îl înfăţişează pe publicistul George Radu Melidon şi un tablou cu Biblioteca din Roman). Oaspeţii noştri au fost însoţiţi de grupul de iniţiativă al asociaţiei ,,Cetatea Nouă", cărora le va fi încredinţată la un moment dat ştafeta pentru asigurarea continuităţii obiectivelor şi a idealului comun şi transmiterea moştenirii spirituale generaţiilor viitoare. Momentul de astăzi a fost unul din acele momente sublime care uneori ţi-l imaginezi că ţi s-ar putea întâmpla, dar alungi repede gândul crezându-l utopic. Ei bine, visele se pot împlini atunci când oamenii de lângă noi au acelaşi crez, aceleaşi valori morale şi spirituale, au ochii sufletului deschişi şi mai ales, sunt altruişti. Şi în cultură există suflete pereche! Două din ele s-au întâlnit astăzi şi şi-au promis să dărâme zidul ignoranţei, al nepăsării, al uitării de neam. Şi asta s-a întâmplat tocmai în instituţia pe care George Radu Melidon şi-a dorit-o din dragoste pentru semenii lui,

biblioteca publică, în ziua înfiinţării acesteia, 17 noiembrie! Cu siguranţă e un semn de bun augur şi colaborarea va fi una pe măsura entuziasmului, dragostei, profesionalismului şi dăruirii amândurora pentru tot ce înseamnă românesc până dincolo de timp…

Împreună cu membrii Asociaţiei Culturale George Radu Melidon prezenţi la eveniment, prof. Dan Bliderişanu şi bibliotecar Doina Enea, mulţumim iniţiatorilor Asociaţiei ,,Cetatea Nouă" şi grupului său de acţiune civică format din tinerii Elena Marcu, Cătălin Sevastre, Iulian şi Alexandra Aanei-Murariu, colaboratorului Ion Luca, pentru onoranta vizită făcută şi aprecierea proiectelor noastre culturale, astăzi la o dată remarcabilă pentru biblioteca romaşcană - 130 de ani de la înfiinţarea acestei instituţii publice.

UN CAVALER AL „ORDINULUI PROMETEU", SPRE ALT OLIMP

Gheorghe A.M. Ciobanu
Roman, Neamț

În vremuri legendare, când oamenii credeau în mituri, se spune că Olimpul s-a supărat pe curajosul Prometeu, acesta smulgând Focul de la zei, ca să îl dea la Oameni. Noi, astăzi, îl divinizăm pe unul dintre ei, contemporan cu noi. Convins că omu-i demiurg, a dus această Torță mai departe, acum ca Forță.

El e Vitalie Belousov, apartenent poporului român, și ca un dat istoric, și ca un mușatin. Adolescent, învățăcel la „Roman-Vodă", apoi inventic nepereche al planetei. În miezul verii a acestui an, revine, redevine romașcan, spre a se dărui țărânei de aici, de unde cu decenii și decenii, a fost plecat să dăruiască lumii, prometeism, creație și alpinism inventic.

La începuturi, prin Geneză, Creatorul a hotărât: *„Să fie!"*

În vremea noastră, Belousov, s-a hotărât *„Să facem!"*

Și-a zămislit Ceahlăuri repetate de Invenții, prin care Omenirea să devină demiurgă, să treacă de la „ieri" spre „mâine", și mai mult, de la un „astfel" tehnic la un „altfel", de la inteligență individuală, la-nțelepciune pământeană.

Și Belousov zilnic s-a dăruit, a dăruit, nu doar un pârâiaș, ci un ocean inventic, ce-a culminat cu cifra: „o sută douăzeci și trei".

Să fie, oare, joc aleatoric, că tot atâtea versuri are și mitul nostru românesc, carpatic și astralic „Miorița" în varianta ei supremă, versuri din care tot emană, galaxii de viziuni?

Un Belousov care, a dus și el în lume geniul creator, deloc „pustiu", ci mereu „viu", al unui neam ce-și numără istoria, nu ca evenimente schimbătoare, ci ca prezență și-afirmare, cu un răboj întins peste Milenii.

Un Demiurg moldav, știut de o Planetă și prețuit de ea, prin revărsări de recunoașteri fără seamăn, superlative și de altitudine, nu cu suport *„de bello"*, ci de *„creo"*. Cele naționale, multiple și diverse, culminează cu „Steaua României, în Grad de Cavaler", iar cele planetare, zeci de Medalii, Aur și Argint, zeci de Distincții, statale, internaționale, trecute prin Academii. Un munte de Onoruri, unui alt Munte, nu de „Ave", ci de Modestie.

Un Dascăl cu studenți ieșeni în jur. În pauze, gândea, crea, sau deschidea noi căi, ca Prometeu, ca Prometeii lumii și demiurgii din poporul lui.

Un Patriarh al ritualului inventic, apartenent, ca tânăr și reîntors, sacralic, într-un Oraș numit de un scriitor al lui, cu nume de „Patriarhal". Oraș ce l-a convins de prețuirea sa, numindu-l „Cetățeanul de Onoare" mușatin și însumându-i mareea de Creații și Triumfuri, în Muzeul inedit al lui „Roman-Vodă".

Prin „revenirea" sa în Urbea-i din adolescență, aici se consfințește, încă o dată, un „An Belousov", după ce Terra l-a instituit, în acest secol, pe plan internațional.

Seniorul planetar întru Inventică, rămâne, în Memoria națională și universală, ca un părinte al unui număr, nefiresc de mare, de creații de-acest gen.

Plecând spre Infinit, a mai lăsat în urmă, încă una. Fără Brevet, Laboratoare și Academii.

Invenția Sa fără de număr, e: Ce să faci, să poți, să fii, „Nemuritor!"…

Sorin Grumuş
Roman, Neamţ

Eroul aviator Vasile A. Gavriliu- un as al aviaţiei de vânătoare în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial

Născut în oraşul **Roman**, în cantonul de lângă calea ferată, situat la aproximativ 200 metri sud de Gara Roman, la data de 1 ianuarie 1919, Vasile Gavriliu a fost unul dintre aşii aviaţiei militare de vânătoare în cel de-Al Doilea Război Mondial.

În timpul copilăriei, petrecută în oraşul Roman, Vasile Gavriliu a locuit tot timpul în preajma gării, fiind prieten cu marele actor Radu Beligan.

Despre copilăria petrecută la Roman,, Vasile Gavriliu rememorează *,,Copilărind pe lângă gara Roman, cam pe la vârsta de opt ani, căţărându-mă pe platforma unui vagon de marfă, în momentul frânării trenului,am căzut de pe acea platformă şi, cu toate că m-am dat de-a dura pe vreo 5 trepte ale vagonului, am scăpat teafăr....''*

În anul 1925 Vasile Gavriliu a fost înscris la şcoala primară nr. 4 din Roman, pe care o absolvă în anul 1929, ulterior urmând cursurile Colegiului ,,Roman-Vodă'' din aceeşi localitate, până în anul 1934.

Martor ocular al manevrelor militare executate în garnizoana Roman, în perioada interbelică, Vasile Gavriliu rememorează; *,, Pe la vârsta de 10-12 ani, fugeam la câmpul din spatele Regimentului 14 Doroban şi, unde aterizau avioanele Potez XXV venite de la Iaşi, pentru manevre sau exerciţii de cooperare cu trupele terestre. Pentru mine acei piloţicu căşti, ochelari, fulare, etc.mi se păreau nişte zei şi nici nu îndrăznean măcar a visa că voi ajunge vreodată ca ei''.*

După absolvirea Liceului ,,Alexandru cel Bun'' din Iaşi, Vasile Gavriliu se înscrie, la insistenţele mamei sale, la Şcoala Politehnică ,,Gheorghe Asachi'' din Iaşi.

Abandonează studiile universitare influenţat de către unul dintre fraţii săi, Traian, care era ofiţer de aviaţie, şi se înscrie la Şcoala de Ofiţeri de Aviaţie de la Cotroceni.

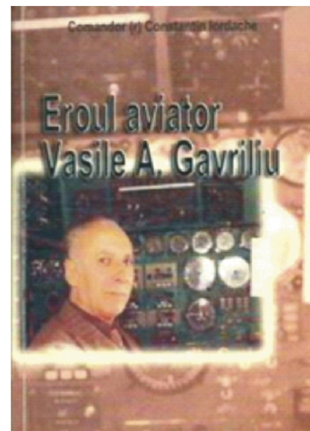
În luna martie 1943, după consemnările veteranului de război, generalul de flotilă aeriană Ion Stratulat Dobran, *,,am fost ,,sortaţi'' , eu, Ghiţu Gavriliu, Mircea Şenchea şi alţii să trecem la aviaţia de asalt sau pe avioanele de tip Messerschmit, de vânătoare şi abia atunci să ajungem pe front, în contact cu inamicul.''*

Eroul aviator Vasile Gavriliu a participat la acţiunile de luptă aeriană atât pe Frontul de Est cât şi pe Frontul de Vest, având 306 misiuni la inamic, soldate cu 12 victorii sigure, 2 probanile şi 5 avioane distruse la sol.

După 1989 eroul aviator Vasile Gavriliu s-a implicat în în reînfiinţarea Asociaţiei Naţionale a Cavalerilor Ordinului Virtutea Aeronautică, a cărei preşedinte a fost ales, precum şi la înfiinţarea Asociaţiei Române pentru Propaganda şi Istoria Aeronauticii.

Pentru meritele de pe front, eroul aviator Vasile Gavriliu a fost distins printre numeroase ordine şi medalii cu ordinul ,,Mihai Viteazul'' cu spade, clasa a III-a.

Biografia acestui aviator de excepţie, precum şi faptele de eroism săvârşite în timpul celui de-al Doilea Război Mondiali, sunt tratate detaliat în lucrarea ,,Eroul aviator Vasile A. Gavriliu'' scriisă de comandor (r.) Constantin Iordache, apărută la Redacţia Publicaţiilor pentru Străinătate, în anul 2004.

Bibliografie:
IORDACHE Comandor (r.) CONSTANTIN, *Eroul aviator Vasile A. Gavriliu*, Redacţia Publicaţiilor pentru Străinătate, Bucureşti, 2004.
-PENTELESCU, AUREL, ş.a., Generalul de Flotilă Aeriană ION-STRATULAT DOBRAN, veteran de război,Editura EDITGRAPH, Buzău,2010.

Virgil Răzeşu: ÎNTRE CATASTROFĂ ŞI SPERANŢĂ

Rep.: Stimate domnule doctor Virgil Răzeşu, sunt convinsă că evenimentele din ultima vreme din ţara noastră nu v-au lăsat indiferent. M-aş bucura dacă aţi avea amabilitatea să ne spuneţi câte ceva despre semnificaţiile lor şi mai ales, cum priviţi viitorul.

V.R.: Stimată doamnă, aşa cum spuneţi, nu am fost niciodată indiferent faţă de ceea ce s-a petrecut în jur, mai aproape sau mai departe. Cu voia Dvs., trebuie să spun că evenimentele din ţara noastră nu sunt deloc întâmplătoare şi că ele aparţin unei lumi foarte frământate şi agitate. Şi cred că nu greşesc dacă spun, de asemenea, că e vorba de o lume dezbinată şi susceptibilă, în orice moment, să declanşeze conflagraţii catastrofale pentru întreaga omenire. Nu e glumă, cred că lumea a ajuns la acel moment critic, deosebit de periculos şi riscant, în care orice eveniment mărunt petrecut cine ştie unde, poate determina schimbări de esenţă ale întregii planete.

Poate că ar trebui ca, înainte de toate, să ne oprim puţin la problema refugiaţilor care poate însemna sfârşitul civilizaţiei europene şi chiar al Europei însăşi. Cine îşi închipuie că taberele de corturi şi ajutoarele acordate maselor de oameni sau sârma ghimpată, zidurile şi armele vor putea stăvili exodul acesta care înseamnă un tsunami viu şi activ, se înşeală. Populaţiile locale vor fi obligate să-şi părăsească locurile pe care le-au avut în stăpânire de sute de ani şi să devină mase migratoare. Cinstit vorbind, multe dintre naţiunile civilizate şi-au construit bunăstarea pe seama ţărilor şi populaţiilor pe care le-au dominat. Le-au luat absolut tot ce a însemnat resursă economică, le-au spoliat şi nu au pus în loc

Virgil Răzeşu
Piatra Neamţ, Neamţ

nimic. Nici surse de apă, nici drumuri, nici altceva, transformându-le în terenuri de safari. Noi nu ne-am numărat printre acele naţiuni şi nu văd de ce ar trebui să fim implicaţi, proporţional sau egal, în problematica asta extrem de păguboasă şi fără şansă de rezolvare. Mă opresc aici, fără să spun că nu manifest o mare îngrijorare pentru viitorul nostru.

Rep.: Cum vedeţi, ca medic, tragedia din clubul „Colectiv" din Bucureşti ? Modul cum au acţionat organismele implicate şi de ce, din nefericire, unii dintre cei grav afectaţi de combinaţia arsuri şi gaze ne părăsesc la peste o săptămână de la incident ?

V.R.: Stimată doamnă, întrebările Dvs. sunt deosebit de pertinente dar ca să vă răspund, ne-ar trebui şi mai mult spaţiu şi mai ales, timp.

Încercând o privire generală asupra evenimentului în sine, lucrurile cunosc o dinamică şi o desfăşurare tipică pentru noi românii. Nenorocirea de la „Colectiv" nu avea cum să nu se petreacă. Lucrurile sunt cunoscute, lipsa respectului pentru lege şi ocolirea ei, nu poate să acţioneze la infinit. Din păcate noi nu învăţăm nimic, absolut nimic şi niciodată. S-a petrecut catastrofa într-un club, am năvălit pe cluburi. Va urma alta într-un centru comercial, ne vom repezi asupra lor. La fel ca în cazul unor accidente stradale, cutremure, inundaţii şi aşa mai departe. În loc să acţionăm, cu toată puterea şi cu toate mijloacele la rădăcina tuturor nenorocirilor posibile, respectiv la respectarea legilor şi la aplicarea tuturor normelor existente acesta este lucrul cel mai interesant şi dureros, că ele există dar nu sunt aplicate ne limităm la acţiuni de suprafaţă.

În ceea ce priveşte intervenţia salvatorilor, cum i-aţi denumit, spre deosebire de evenimentele din Apuseni, din Macedonia sau de la Marea Neagră, personal nu am decât cuvinte de apreciere pentru promptitudinea şi modul în care a fost gestionată întreaga acţiune. Se cunoaşte că, totuşi, există un mecanism integrat şi coerent, bine conceput şi care funcţionează la parametrii normali, pe care ne putem baza. Pentru mine, acest 112 înseamnă un factor de progres colosal şi putem să avem încredere în el. Sigur că factorul uman, care poate greşi, nu poate fi desconsiderat, poate acţiona în orice moment şi orice tip de activitate. Dar dincolo de acesta, eu nu pot să fac decât aprecieri pozitive.

În ceea ce priveşte celelalte întrebări conexe, la fel de importante, răspunsul nu-l pot da decât specialiştii şi noi trebuie să avem încredere în profesionalismul lor. Complexitatea mecanismelor declanşate de incendiul de la „Colectiv" nu este uşor de înţeles, fiindcă ea nu încetează odată cu scoaterea victimelor din locul respectiv, ca în cazul unui incendiu obişnuit. Dimpotrivă, ea declanşează, în mod permanent, alte şi alte mecanisme, care epuizează capacitatea de răspuns a organismului, cu tot ajutorul pe care medicii îl oferă.

În toate situaţiile accidentale, fără excepţie, există o derulare a unor etape peste care nu se poate sări, care decurg unele din altele, fiecare dintre ele fiind dominate de riscuri majore. Prima etapă aparţine riscului vital care, aşa cum s-a văzut, se rezolvă în foarte scurt timp : da sau ba. Unii au răspuns la manevrele de resuscitare, alţii nu. Urmează etapa riscului funcţional, care este mult mai complexă şi în care aportul medicinii este capital. Dar şi ea are nişte limite, care nu pot fi depăşite, fiindcă leziunile primare, induse de accident, nu se vindecă imediat, ci acţionează cu forţă şi pentru perioade lungi.

Urmează celelalte etape, de risc anatomic, sechelar, recuperator etc., fiecare cu caracteristicile şi cu finalitate proprie.

Încât a ne întreba cum este posibil ca, după atâta vreme, să mai moară încă unii dintre accidentaţi, este nepotrivit. Ce se poate spune însă, este că din punct de vedere medical, eforturile sunt uriaşe, că s-a acţionat la parametrii optimali şi că nu s-au precupeţit nici eforturi şi nici mijloace pentru salvarea a cât mai multe victime. Declanşarea de forţe şi intervenţia unor profesionişti străini demonstrează atât gravitatea şi complexitatea catastrofei, cât şi eficienţa medicinii actuale. Bilanţul în vieţi omeneşti este tragic dar, din nefericire, nu este încă definitiv.

În ce mă priveşte, cred că este pentru prima oară când s-a acţionat prompt şi corect. Asta nu înseamnă că totul a fost sau este perfect, dar este locul să afirmăm că toţi factorii implicaţi şi-au făcut datoria.

Rep.: Ce şanse daţi mişcării de stradă din noiembrie 2015 pentru schimbarea lumii politice, a legilor strâmbe care acceptă traseişti politici, mandate pentru primari, deputaţi, senatori, prefecţi nelimitate, îndepărtarea corupţilor şi a tot ce înseamnă minciună, şpagă, furt, etc. în administraţie, politică etc. ?

V.R. : Cred că răspunsul îl aveţi deja. Mişcarea străzii este o forţă de temut, de care trebuie să se ţină seama. Căderea guvernului nu este o bagatelă şi ea s-a produs la presiunea străzii trezite din amorţeală. Din păcate, mişcarea aceasta, informă, dezorganizată, cu aspect de mulţime venită la spectacol, fără să ştie de ce şi pentru ce, nu a avut forţa să continue. Vă aduceţi aminte de promisiunea că nu va înceta până la „victoria finală" (ce frumos sună !) ? Dar a sucombat. Şi asta pentru că au lipsit şi lipsesc liderii adevăraţi care s-o organizeze. Societatea civilă este străvezie, încât … cine să continue acţiunea de asanare a unei societăţi grav bolnave ? Nici o forţă, ori cât ar fi de amplă, dacă nu este organizată, nu are finalitate şi eşuează. Ne-am întrecut în slogane cât mai fanteziste, am strigat, am tremurat, mulţi nu aveau habar pentru ce s-au adunat în stradă, dar nimic concret nu s-a formulat. Am sperat că una dintre revendicările cele mai logice va fi confiscarea banilor şi a bunurilor dobândite din furt şi înşelăciune, din hărtănirea averii naţionale, dovedite de instanţe dar … nimic. Vinovaţii s-au făcut că plătesc cu câteva luni de puşcărie dar s-au întors la puşculiţa lor netrebnică pe care o mânuiesc după bunul plac. În vreme ce administraţia noastră duce lipsă mare de bani. Apropo, mi-a trimis cineva nişte bani de la Bucureşti. După câteva zile expeditorul s-a interesat dacă i-am primit şi, la rândul meu, am întrebat la poştă şi am primit un răspuns uluitor : „Da, banii au sosit dar … Poşta nu are bani". Nu mă îndoiesc că şi pensiile şi salariile vor urma aceeaşi cale. În cele din urmă, înclin să cred că suntem nişte actori mărunţi, dar doldora de talent, care jucăm un scenariu bine pus la punct de minţi şi cancelarii mai bine plasate geografic şi economic, care ne mai aruncă, din când în când, câte un oscior refuzat de propriile lor bucătării.

Rep.: Sunt dezolată de tonul Dvs. pesimist, pe care nu-l recunosc.

V.R.: Aveţi dreptate, dar vechea butadă a „pesimistului care nu este decât un optimist bine informat" este mai actuală decât oricând. Avem însă datoria să sperăm în mai bine.

Rep.: Vă mulţumesc şi vă doresc mai multă încredere în viitor.

(a consemnat: Emilia Ţuţuianu)

Petruş Andrei
Vaslui

POETA DORINA STOICA „CÂND NU TE IUBEAM”

(Antologie de autor)

Scriitoarea **Dorina Stoica** se prezintă în fața cititorilor de toate vârstele cu o antologie de autor („Când nu Te iubeam”, Editura PIM, Iași, 2014). Volumul, după mărturisirea autoarei, cuprinde poezii selectate din cărțile: „Daruri”, Editura „Cronica”, Iași, 2009; „De la poezie la rugăciune”, Editura „Sfera”, Bârlad, 2010 și „Izvorul îndepărtat”, Editura PIM, Iași, 2011, precum și poezii nepublicate în volum, ci doar în reviste și antologii.

Un colectiv meritoriu a contribuit la această nouă apariție editorială: corectura și lectori de carte: Geta Modiga și Mariana Sava; grafica: Valentin B. Neagu și „Un cuvânt de învățătură” de părintele Ciprian Grădinaru. Cartea de față tratează liric două momente existențiale: de dinainte și de după revelație.

„Când nu Te iubeam”, Doamne, se spovedește autoarea, „lut și țărână eram.”Ea se desprinde de tină și se înalță, prin dragoste christică, în lumea spirituală. Este vechea luptă cantemireană din „Gâlceava înțeleptului cu lumea sau giudețul sufletului cu trupul”. Acesta din urmă, gazdă temporară a sufletului, este plin de păcate iar lumea a fost, este și va fi întotdeauna rea și plină de ispite. Una dintre poezii este intitulată chiar „Trup și suflet”.

În copilărie și adolescență. Dorina Stoica iubea „o floare”, „un copac”, apoi „o mulțime de păsări”, „străzile orașului” și „grădina cu cireșe coapte”; iubea viața și plăcerile ei dar „raza de soare” „intrată pe geamul îngust/ din biserica veche” era într-atât de strălucitoare încât a dorit să se facă „Lumină” prin harul divin cu care a fost înzestrată. Creațiile din această antologie sunt rod al meditației, al reculegerii, al rugăciunii, al lecturilor din cărțile religioase, al credinței sale în existența divinității. Construite pe ideea argheziană a dialogului cu divinitatea, aceste creații pledează în favoarea trăirilor sufletești și condamnă ființele care sunt robite trupului. După inflația postmodernistă cu versuri de apă tulbure, se simțea nevoia de poezie limpede ca apa de izvor în care să se audă distinct glasul conștiinței și credinței. Nostalgia după „Raiul pierdut” este înlocuită de poetă cu bucuria regăsirii lui; pentru asta însă sunt necesare „Rugăciunile” și „Euharistia”. Însuflețită de „Nădejde, Credință și Dragoste”, Dorina Stoica se bucură că „Mai e credință” la noi și scrie o „Rugăciune de iertare” așteptând cu evlavie a cerului „Binecuvântare”. Unele rugăciuni portretizează monahi: „Rugăciune pentru duhovnic”, „Părintele Ilie Cleopa”, „Rugăciunea lui Agatonie”. Pledoaria poeziei în favoarea credinței ortodoxe se încheie apoteotic îndemnând pe drept credincioși „Rămâneți în biserica ortodoxă străbună!”

Însoțită mereu de „Îngerul păzitor”, Dorina Stoica năzuiește „Spre lumină”, rugându-se de bunul Dumnezeu: „Am strigat spre Tine, Doamne!”, „Tu poți , Doamne!”, „Fă-mă, Doamne, vas sfințit”, „Vino, Doamne!”, „Doamne, dă-mi răbdare”, dar și de Maica Domnului: „Maică, Tu știi durerea mea”, „Venim la Tine, Maică!”, „Rugătoare, Maica Sfântă”, „Maica Lacrimilor” și de Mântuitor: „Iisuse, preadulce Hristoase.”

Multe dintre poeme sunt reușite, memorabile chiar: „Acasă”, „Poetul”, „Ce preț are o poezie”, „Fă-mă, Doamne, vas sfințit”, „Rugăciune de iertare” și multe altele. Deși știu că poeții sunt „genus irritabile”, totuși îmi fac datoria de critic dar cu bună credință și cu duhul blândeții. În versul al treilea din poezia „Ajută-mă să iert” (p.65) „întruna”, însemnând „mereu” se scrie legat. Poezia „Rugăciune” (pp. 80-81) de factură populară, scrisă în ritm trohaic, având un picior metric de șapte silabe are câte un picior care șchioapătă: „Dă-mi-l mie cât (mai) sunt” și „Tată, Fiu (drag) și Duh sfânt” ar suna armonios. (La o reeditare, poeta Dorina Stoica ar putea ține seamă de aceste mici observații.)

Poezia „Binecuvântare” aduce aminte de „Cartea de învățătură” a mitropolitului Varlaam și de „Psaltirea pre versuri tocmită” a mitropolitului Dosoftei, fiind o rugă adresată Maicii Domnului:

„Vreau să viersuiesc
Cu glas îngeresc
Într-o zi de vară
Când plouă cu flori
Răsari, Maică, în zori (...)
Tu ești Maica vieții,
Albă iasomie
Maică poezie,
Apă ne-ncepută
Rugă ne-ntreruptă”.

Într-o lume aflată într-o inexorabilă degradare, în care prostituate de lux și infractori devin „oameni politici” și se ascund în Parlamentul țării, când chiar poeții își află inspirația în „groapa de gunoi a lui Ouatu”, izvorul poeziei Dorinei Stoica este omul credincios, însuflețit de nobile idealuri și cuprins de sentimente înălțătoare ca ortodoxismul, mila, altruismul, fapta bună, dragostea față de țara care l-a născut, față de aproape, față de slujitorii bisericii, față de familie etc.

Spre deosebire de scrierile unor autori care nu pot fi citite noaptea, poeziile Dorinei Stoica pot fi citite în toate momentele zilelor și nopților din marea noastră trecere. Cartea sa este mai mult decât necesară pentru educația moral-creștină a contemporanilor și a generațiilor care vor veni.

Și pentru că face bine sufletului, încheiem cu un mic fragment din rugăciunea: ,,Vino, Doamne!"

,,Vino, Doamne, mă ajută să cunosc, să înțeleg Și cu fir de rugăciune de Tine viața să-mi leg. Vino cu prinos de slavă, cu iubire, cu iertare, Doamne, vino de mă scoate din păcat, din întinare."

Veronica Balaj
Timişoara, Timiş

SPĂRGĂTORUL DE FRONTIERE LA 92 DE ANI-

Convorbire cu Eugen Enea Caraghiaur

Privire ageră, scrutătoare, fără a fi agresivă. Uşoară undă ironică. Agilitate în mişcări. Activ. O inteligenţă vie, atent la spectacolul lumii. Intuitiv, creator, nedezminţită credinţă pentru ţară şi neam, mărturisită de la primele fraze. Îl întâlnesc în carne şi oase la Montreal şi încerc să-l compar cu cel din imaginaţia mea, întrucât Prinţul Caraghiaur, cum este cunoscut aici, este o legendă vie. Ştiu doar că a scris foarte mult, în varii domenii, literatură, un roman în şapte volume, despre perioada premergătoare războiului al doilea, o frescă incomparabilă, trăită, a publicat eseuri sociologice, studii de istorie, poezii, tratate de economie, a tradus din limba franceză şi invers... Precis îmi scapă ceva...

A fost condamnat la moarte chiar de un tribunal din Timişoara, a trecut mai multe frontiere fraudulos. O viaţă cât mai multe romane. Are nenumărate medalii şi distincţii, mi se spune. Percep că este primit onorific, respectuos. Comunitatea românească din Montreal dar şi din Canada îl cunoaşte/recunoaşte ca pe o persoană remarcabilă. Se prezintă. Poartă şi titlul de Prinţ al Casei Cumane de Panciu (emblemă la care ţine foarte mult, cu acte, mărturii afective, transmise prin viu grai de la alte generaţii). Din documentarea prealabilă, aflu că a scris despre el academicianul din Chişinău, Mihai Cimpoi, în volumul „O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia", 1996, figurează în diferite antologii şi în cunoscutul tom „Un Dicţionar al scriitorilor români de peste graniţele ţării", semnat de dr. Aurel Sasu, Cluj-Napoca, 2003 şi 2005, refăcut şi adăugat. Nu mai menţionez revistele sau antologiile. Poate ar fi destul pentru a-mi legitima uimirea să precizez că are la activ peste 60 de lucrări publicate şi că, la peste 90 de ani, scrie şi dă o admirabilă lecţie de perseverenţă şi putere de-a marca notabil trecerea anilor.

Veronica Balaj: *Aveţi privilegiul de-a ne vorbi de la înălţimea vârstei de peste 90 de ani. Ne-aţi condus cu superba limuzină albă prin Montreal, sunteţi un şofer sigur pe el... Recunosc de la bun început că în această convorbire nu voi putea scoate în evidenţă decât puţine dintre reuşitele dv. Multe, neobişnuit de multe şi mai ales în varii domenii, pentru că identitatea dv. sufletească este triplă: basarabean, român şi canadian. Cum armonizaţi acestea toate zi de zi?*

Eugen Enea Caraghiaur: Fiecare face parte din propria mea existenţă. Am sufletul în trei învelişuri, am mai spus asta. Nu uit nimic, nu pun pe una mai presus de cealaltă, doar atât cât are dimensiunea în derularea trăită de mine. Sunt canadian, aici am avut libertatea să-mi manifest personalitatea, trăiesc de peste 60 de ani aici, vă imaginaţi ce legătură am cu locurile acestea, dar nu pot renunţa la memoria afectivă a copilăriei petrecută în Basarabia, m-am născut în 15 august 1923, la Comrat.

Tatăl meu a fost profesor de matematică, deci sunt basarabean. Invoc aici volumul scris în 1982, „Sufet basarabean'', Editura Nagard, Milano, cu o prefaţă de Iosif Constantin Drăgan. Conjunctura istorică ne-a făcut să schimbăm adesea locul. După o deportare a familiei în Morozovsk, Rusia, în 1940, deşi sau tocmai pentru că terminasem clasa a zecea în limba rusă, la Chişinău, posedând chiar o dipomă de la Stalin şi o bursă de 400 de ruble, am reuşit să ne sustragem trupelor ruseşti, revenind cu familia la Chişinău. Apoi, am participat la luptele preliminare de la Cotul Donului, în cadrul batalionului 150 de transmisii al Diviziei a 20-a române, în calitate de voluntar cu grad de caporal TR. Deveniţi apoi, cetăţeni ai României Mari, am peregrinat din Craiova la Calafat, în multe alte localităţi, am făcut studii de inginerie, la Facultatea de Mine şi Metalurgie Timişoara, apoi viaţa m-a obligat să străbat distanţele de la Volga la Saint-Laurent, în America de Nord, prin Serbia, Italia, Franţa, până în Quebec. Am lucrat în minele din Abitibi, am trecut prin mlaştinile din peninsula Gaspe, am popsit pe malul Atlanticului. Am fost miner, vagonetar, prospector expert în navigaţie, constructor, în fine, inginer geolog cu o competenţă girată, pe când eram în Franţa, de către Universitatea din Nancy. Am adunat o experienţă considerabilă. Dar apropos de faptul că am trei învelişuri sufleteşti, aduc o mică argumentare din cele multe câte s-ar putea înşirui. Vreau să spun că peste tot am slujit ideea de patrie, de dreptate. La Timişoara, în studenţie, în 1945, am pus bazele Tineretului Universitar Naţional Ţărănist, pe idealul alipirii Basarabiei la România. NKDV-ul stalinist, în data de 17 august 1948, m-a condamnat pentru asta la moarte, iar Tribunalul Militar din Timişoara la doi ani de temniţă grea. Am reuşit să fug şi să trec Dunărea înot, pe malul sârbesc,

Eugen E. Caraghiaur

iar după o vreme am ajuns în Italia. O întreagă aventură. Ne apucă dimineța dacă vă povestesc prin ce-am trecut şi cum am scăpat cu viață. Vedeți, s-au scurs deja două ore de când povestesc doar despre trecerea granițelor până în Franța. Să notăm neapărat că nu mi-am dezmințit niciodată dorința de-a face ceva pentru evoluție şi binele istoric, aşa că, odată ajuns în Canada, țara libertății de exprimare, mi-am activat legătura cu genetica spirituală. Am luat legătura cu exilul românesc, iar aici, unde trăiam, am avut diferite inițiative. Am înființat Congresul Canadian Român şi am fondat Biserica ortodoxă Sf. Ioan Botezătorul, din Montreal. Funcționează şi acum. Am înființat şi un post de televiziune în limba română, asta ceva mai târziu. Am militat pentru drepturile românilor emigrați şi am reuşit să obținem toate cele solicitate, ani la rând. Mi-am arătat gratitudinea scriind volumele „Poeme din Canada", Ed. La Voix du Peuple, Montreal, 1977, sau „Cântare Canadei", 1981. După revoluție, în '89, am revenit în țară, am avut întâlniri cu Corneliu Coposu şi am simpatizat cu PNȚCD.

V.B.: *Aveți o preferință pentru istorie, aşa că, în tot acest timp cât şi lucrați sau înființați diverse organizații (un mod de-a ține legătura cu nația), scriați şi literatură. Acum ați ajuns la un număr impresionant de volume. Peste 60, după cum spuneam. Ar trebui să conturăm calitatea dumneavoastră de poet, romancier, sociolog, economist şi, desigur, autor de cărți cu tematică istorică. M-aş opri deocamdată la acest aspect, ținând cont de titlul nobiliar pe care vi-l asumați. Al 51-lea Mare Han-Principe al Cumanilor din lume şi Al 51-lea descendent, începând cu 892, Prinț al Casei Cumane de Panciu. Cum anume se pune problema influenței lăsate de cumani din punctul dv de vedere, ați explicat în mai multe lucrări. La ce anume vă obligă acest titlu, pe care vi-l afişați cu mândrie şi responsabilitate? Vă propun să sintetizăm.*

E.C.: Încep cu partea a doua a întrebării. Mă obligă pe mine şi urmaşii mei să nu uităm nici o clipă că tradiția, țara din care provenim trebuie slujite cu sufletul şi gândul, cu arma dacă e nevoie. Nu se poate abdica de la acest principiu. Apoi, dreptatea, corectitudinea sunt lege morală de la cel mai mic fapt până la cea mai importantă situație.

Întotdeauna am fost corect şi de aceea am reuşit în lumea nouă. Sunt nişte principii care nu aparțin doar cumanilor, dar la ei era lege. Mai sunt şi alte direcții în care aceştia şi-au lăsat amprenta. Am scris mult în acest sens. Cea mai importantă lucrare o consider pe cea intitulată „Prinții Cumanilor", unde este descrisă cronica acestora detaliat.

Posed scrisori de la tatăl meu, era corespondența purtată între şeful Boemiei şi Hanul Bark. Nimeni nu posedă aşa ceva. Sunt documente de suflet, dar şi de istorie. Când aveam 12 ani, mi-a venit ideea să le copiez. A fost o inspirație divină, pot spune.Tata mi le dăduse zicând că nu strică... să mă amuz. Erau ținute într-o ladă din metal. Viața are mereu meandre, aşa şi în cazul acesta. Când am fost nevoiți să plecăm din Chişinău, lada cu secrete scrise ne-a fost furată.

S-a crezut, desigur, că ascundea un alt soi de valori. Scrisorile rămase în copii, sunt acum documente rare. Istoria cumanilor s-a transmis din generație în generație şi există dovezi că ei au influențat benefic evoluția istorică a poporului de pe meleagurile noastre. Memoria duce spre trecut, vine ca un şuvoi sacru spre noi, nu avem dreptul să uităm sau să minimalizăm ceva. Mă simt legat de vatra din strămoşi moştenită. Aş mai aminti volumul „Prinții cumanilor", eseu istoric, Editura Vald@Vald, Craiova, 1994, cu o prefață de C. Dumitrache. La loc de cinste în sufletul meu este şi lucrarea „Protoromânii", Editura Semne, lansată la Alba Iulia la 1 Decembrie 2012.

Nu mai prejos ca valoare informativă, documentară sunt volumele „Sarmato-Geții, o istorie restituită", dar şi „Negru Vodă Cumanicus", istorie succintă a Cumanei Mari, Bucureşti, Editura Semne, volum lansat în 2008, la sala

Marin Preda. Iată doar câteva titluri care pot fi argumente istorice în favoarea teoriei pe care o susţin în ceea ce priveşte legătura şi influenţa cumană.

V.B.: *Ar fi interesant să vorbim şi cu Eugen Enea Caraghiaur, economistul care a pus în circulaţie idei valabile pentru orice societate preocupată de prosperitate.*

E.C.: M-aş referi, desigur, la volumul „Credit social", în variantă franceză, „Democratie active", editura Voix du Peuple, Montreal, care s-a vândut foarte bine. Apoi, fără să intru în detalii, trebuie să spun că din experienţa mea de om de afaceri, dar şi prin studii, volumul intitulat „Manifest global, teoria creditului naţional", cu subtitlul care condensează teoria expusă, adică Pace, dreptate şi prosperitate pentru toate popoarele lumii, carte editată de Liga Culturală Pentru Unitatea Românilor de Pretutindeni şi Editura Semne, Bucureşti, 2003, consider că poate fi o contribuţie la strădaniile de prosperitate după tehnici şi teorii aplicabile în lumea modernă.

V.B.: *Vă consideraţi şi poet, ţinând cont că aveţi un număr considerabil de volume de versuri?*

E.C.: Nu, nu profesionist, aceştia sunt oameni care au doar această preocupare. Trăiesc din scris. Dacă e posibil, depinde de conjunctură, de valoarea operei lor, de societate. După toate datele însă, ştiu că nu se prea poate aşa ceva. Eu scriu din dorinţa de a-mi exterioriza anumite stări. Am avut multe drame de învins în viaţă, dar firea mea puternică, perseverenţa, m-au ajutat. Poezia e o supapă.

V.B.: *Dar titulatura de romancier consideraţi că vi se potriveşte?*

E.C.: Mulţi dintre cei care mi-au citit romanele, şapte sunt la număr, din seria care prezintă memorialistic, veridic, frământările, zbuciumul premergător conflagraţiei mondiale, pe o perioadă lungă, între 1917-1949, consideră că sunt demne de luat în seamă. Sunt membru al USR, mă onorează. Primul volum din serialul fluviu „Lumini şi umbre" se intitulează „Visuri şi tentaţii", al doilea „Caleidoscopul amarului", bine prezentat de către Gh. Avramescu, apoi, următorul volum „La răscrucea destinului" (1999), urmează „Sub teasc", editat în 2000 şi prefaţat de academicianul Mihai Cimpoi,"Păienjeniş", al cincilea volum, în fine „Spărgători de frontiere", lansat la Bucureşti, în 2012. Lucrez la cel de-al şaptelea volum din serie. Mai am sub semnătură romanul în limba franceză „Guerre et vie" (Război şi viaţă), deocamdată doar în limba franceză.

V.B.: *Exilul, cum l-aţi defini în ceea ce vă priveşte?*

E.C.: O şansă de a deveni mai bogat sufleteşte. Am cunoscut, am trăit şi într-o altă cultură. M-am integrat, mi-am adaptat trăirile pentru naţia mea la alţi parametri. Am devenit mai puternic. Toţi cei care îşi asumă exilul sunt mai puternici pentru că pot adăuga ceea ce au moştenit în primii ani de viaţă, la alte culturi, la alte moduri de-a înţelege lumea. Sunt obligaţi să aibă forţă sufletească, să răspundă călduros şi salutului venit de acasă şi celui auzit într-o altă cultură.

V.B.: *Aveţi o sumedenie de medalii, titluri onorifice. V-au influenţat viaţa?*

E.C.: Acestea le-am obţinut prin munca mea, deci le-am determinat eu pe ele să apară. E un raport special. Nu pot spune că m-au influenţat, n-am devenit mai îngâmfat, dar mi-au fost o confirmare. Binevenită. Când am primit pentru a treia oară Medalia de Aur Mihai Eminescu, chiar că am fost copleşit. În 1998, mi-a fost conferită de către Liga Culturală pentru Unitatea Românilor de Pretutindeni şi de către Uniunea Scriitorilor din Moldova, în 2008 la Bucureşti şi în 2010 de către aceeaşi Ligă. Starea onorantă nu poate fi comparată cu o alta. Nu aveam cuvinte, eram acasă. Iubit. Asta e ceva nemaipomenit. Să fii iubit acasă, chiar dacă ai plecat...

V.B.: *Aveţi un secret al longevităţii? Ştiu că asta stă pe buzele tuturor celor care vă intervievează.*

E.C.: Curajul poate. Îmi răspund eu însumi uneori, poate curajul de-a nu te lăsa copleşit de frica zilei de mâine, voinţa de-a învinge. Când eram în lagăre, asta mă ţinea, voinţa. Vă închipuiţi cum era să fiu spulberat, nimicit când am condus greva a 5000 de deţinuţi politici dacă nu ignoram frica. Se petrecea în Italia. Apoi, cumpătarea în faţa tentaţiilor. Eu, din tinereţe de pildă, nu beau decât ceai. Niciodată cafea. Ar mai fi desigur mulţi factori, dar secrete sau reţete speciale nu am.

V.B.: *Dumneavoastră, „spărgătorul de frontiere", cum anume v-aţi autodefini?*

E.C.: O fac printr-un vers al meu: „Cu toga hanală -/mă plimb prin viaţă cum mă voi plimba prin cer/ ...Cu toată plângerea realităţii/ Îmi răcoresc ochii cu stropi de iertare/ Dumnezeul meu e mare".

V.B.: *Vă doresc multă sănătate şi voinţă să nu vă lăsaţi învins de trecerea timpului! Următorul interviu, la centenarul dumneavoastră.*

O POETĂ CA UN ARBORE CU RĂDĂCINILE ÎN CER - *Mihaela Oancea*

Dorina Stoica,
Vaslui

Volumul intitulat „***Solzii negri ai timpului alb***" poartă iscălitura poetei **Mihaela Oancea** şi a apărut la Bucureşti, la Editura „Destine" (2015). O carte în alb şi negru de la un capăt până la celălalt, în care predomină albul, deloc întâmplător, spre a ilustra laitmotivul (*timp alb*) al tuturor poemelor cuprinse în ea.

Este o poezie postmodernistă, nu chiar la îndemâna oricui, plină nu numai de neologisme, ci şi de referiri la mitologia greacă ori nordică, de filosofie şi simbolistică esoterică. Cu ample conotaţii, dificil de decriptat, poezia **Mihaelei Oancea** nu seamănă cu nimic din ce am citit până acum, nu imită pe nimeni şi încadrarea într-un anumit curent este aleatorie.

Poezia este, fără doar şi poate, de sorginte divină. Referindu-mă la cea din volumul „***Solzii negri ai***

timpului alb", voi porni de la simbolistica acestui concept de *timp alb,* putând afirma că avem de-a face cu o poezie profund spirituală şi filosofică. Timpul alb este acea stare de iubire absolută, starea edenică pierdută de protopărinţii noştri odată cu alungarea din Rai, un timp ce poate fi redobândit prin despătimire, prin lepădarea de *„solzii negri"*, eu aş spune prin curățarea de păcatele omului contemporan. Stă în puterea oricui de a accesa *Timpul alb* şi a redobândi puritatea edenică!

În toate poemele cuprinse în acest volum nu vom găsi nicio urmă de revoltă, nici tulburare şi nici tristeţe, doar raportare la un timp al începuturilor ca şi cum sufletul poetei deja ar exista în acea lume de mult timp trecută, dar revesibilă.

Simbioza dintre suflet şi natură este căutată, dar şi aflată cu precădere în zonele înalte (la propriu), în munţi, unde poienile sunt colorate de bujori sălbatici, acolo unde lăcaşurile de cult, pe care poeta doar ne lasă a le bănui (*„Dezamăgire în ecouri de strană"*), sunt porţi deschise spre alte univesuri.

Lumea poeziei **Mihaelei Oancea** este o lume neobişnuită, iar limbajul poetic este intelectual, metaforic, surprinzător şi inedit.

O ilustrare a universului poetic ne-o oferă grafica executată de binecunoscutul artist plastic **Mihai Cătrună** ce se pare că a pătruns înţelesurile subtile ale versurilor poetei.

Din pricina păcatelor, a negativismului, omul contemporan a *,,pierdut vederea celui de-al treilea ochi"*, nemaiavând acces la acea zonă a existenţei unde totul se află sub stăpânirea luminii.

Poezia **Mihaelei Oancea** este tocmai acel filon de lumină albă ce brăzdează timpul acoperit de solzii murdăriei şi ai întinăciunii. Asocierea aceasta oximoronică alb-negru ne poate duce cu gândul la modelul istoric ce indică originea palestiniană a lui la Iisus Hristos, om şi Dumnezeu în acelaşi timp...

Poeta **Mihaela Oancea** este un fin observator al lumii înconjurătoare călătorind prin timp, ajungând de fiecare dată la începuturi, acolo unde puritatea trăirilor sale lirice se simte acasă. Ea priveşte răsăritul, apusul, soarele, marea şi munţii descoperindu-le, descoperindu-se şi descompunându-se în elementele primordiale. În *„Proces de vindecare"* *„soarele, fruct dat în pârg"*, *„face snorkeling,"* ori *„se furişează într-un hamac,"* pentru siestă căutând frumuseţea şi bunătatea, pentru a se încărca de puterea vindecătoare a iubirii, dându-ne în cele din urmă lecţia de viaţă a iertării, cheie a vindecării şi a armoniei cosmice: *„Spre seară, tolănit pe nisip,/ surâde,/ ştiind că orice vindecare/ e o lecţie de viaţă/"*

Mihaela Oancea este fericita găsitoare a sufletului ce este mai mult decât geamăn, e siamez! În *„Destine siameze"*, *„Ne-am întâlnit privirile/ dincolo de oglinda cea veche/ ce păstra amintiri/",* călătoria în timp ajunge la începuturi, pe la *„carâmbul timpului"*, *„când soarele naviga în piroagă de jăratic"*. Despre desăvârşire şi spirite alese în *„Ortoexistenţă"* poeta ne spune, *„Cresc mereu păduri de existeţe efemere,/ dar puşini arbori cu rădăcinile în sus."*

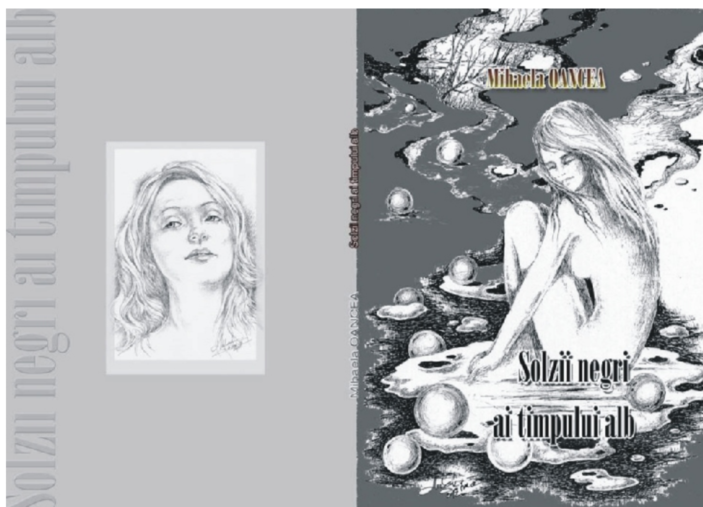
De formaţie filolog, este conştientă de puterea cuvintelor, dar şi a celui care le mânuieşte spre a le face ascultătoare , limpezi, cu putere de vibraţie, sau *„peşti zburători/ care să-noate în răcoroasa mare de alb,"*. Pentru a desăvârşi însă o creaţie este necesară şi inspiraţia, pe care o numeşte *"bună dispoziţie"*. *"Într-o dimineaţă oarecare, buna dispoziţie le-nflorise în miez,/ ţopăiau precum popcornul,/ şi-atunci am aflat că erau hotărâte / să gândească nu la ce sunt,/ ci la ce pot să devină./"*.

În *„Călătorie"* ne dezvăluie că *„Omul, paşaport cosmic/ pentru eternitate"*, nu se înţelege pe deplin, iar lumina ajunsese *„a se curba în jurul lui,/ în aşteptarea galaxiilor dolodora de ferestre-/(...)către infinitele hoinăreli onirice/ zugrăvie-n Zenit."*

Pornind de la ideea unor filosofi antici sau contemporani (Nick Bostrom, de la Universitatea Oxford), potrivit cărora tot ce credem noi că e real şi stă la temelia lumii noastre este, de fapt, o iluzie abil creată de o inteligenţă de nenumărate ori superioară nouă, în *„Muguri de vise"* poeta spune că *„realitatea nu-i altceva decât/ ce-i permitem să fie"*.

Numele zeului Thanatos (zeul morţii), arareori pomenit cu teamă în mitologia greacă, apare în poezia Mihaelei Oancea nu ca o entitate înfricoşătoare, ci ca un zeu al transformării

dintr-o formă de existenţă în alta. Această ipostază a lui Thanatos am întâlnit-o în Luceafărul lui Mihai Eminescu (*„Căci toţi se nasc spre a muri/ şi mor spre a se naşte"),* iar în poezia Mihaelei Oancea, *"Iar zeul Thanatos, scăpat din captivitate,/ se dezlănţuie. / (...) Dau pagina /(...) acolo vreau să-nvăţ/ din nou/ să rodesc."(„Dau pagina").* şi dacă va rodi, poeta o va face, fără doar şi poate, în mitologicul oraş

Alfheim, acolo unde locuiesc geniile şi spiritele luminoase, oraşul care îi primeşte doar pe cei drepţi - *(„Intuiţie”).*

Viaţa este asemenea curbei lui Gauss, ascendentă firesc până la apogeu, dar accidental bulversată de întâmplări catastrofice cum ar fi pierderea facultăţilor mintale, când omul cade în starea aceea ce nu este nici viaţă, nici moarte, ci somn: *„S-a prăbuşit nevolnic, sugrumat/ de o bizară stare de rău/ În tinereţe îi fusese atât de bine,/ încât şi uitase definiţia tristeţii” - („Incident pe curba lui Gauss”)*

După ce am lecturat volumul acestei tinere poete, oprindu-mă asupra unora dintre poeme, în mod special, şi revenind tot la ele după lectura altora, pot afirma că am în faţă o poezie de o profunzime remarcabilă, ce denotă vastă cultură generală, vocabular poetic elevat şi un simţ artistic mai rar întâlnit.

Trebuie să mărturisesc nu a fost o lectură uşoară şi nu mi-a fost revelată ideea din poemul citit decât la a doua sau a treia lectură. Poeta Mihaela Oancea nu ne prezită nişte trăiri sau experienţe de viaţă aşa cum facem cei mai mulţi dintre poeţi, ci nişte concepte filosofico-esoterice bazate pe studiu şi lecturi atent alese.

Şi, cum ***Poeta*** este un arbore tânăr, îi doresc să crească, iar rădăcinile să-i fie cu fiecare volum tot mai înfipte în cer, ba chiar să cuprindă tot cerul cu ele, până acolo unde timpul este imaculat şi fără solzi negri...

EILAT, ULTIMUL POPAS

Florin Vasile Bratu,
Bucureşti

„Decolăm... În avion călătorii tac instantaneu... Motoarele fac un zgomot infernal, că „aviatoarea” se simte obligată să ne asigure că după ce vom decola, o să fie mai plăcut, ca o barcă pe valuri...

- Ai auzit, îmi ipă în ureche soţia, „Ca barca pe valuri”!... Îţi aminteşti cum era să-mi dau sufletul când ai închiriat o barcă să ne ducă de la o insulă la alta în Grecia?! Îmi aminteam, cum să nu-mi amintesc, atunci chiar am crezut că nu mai scăpăm, numai „căpitanul”, un grec cam la 80 de ani, nu se îngrijora deloc, că „el face” drumul ăsta de trei ori pe săptămână, dus şi întors, şi n-a păţit nimic, odată ce-a prins vârsta ce-o are!...

-Linişteşte-te, îi zic, uită-te în jur, nimeni nu se panichează ca tine!

- Nu ştiu ce-i aşteaptă, de aia.. Avea dreptate, la primul viraj avionul s-a lăsat pe o parte şi dacă n-am fi fost legaţi de scaun, ne-am fi cuibărit toţi pe-o singură aripă!... După primul viraj a urmat al doilea, pe cealaltă aripă, că m-am speriat până şi eu, care mă laud că am călătorit cu avionul în cele patru zări ale pământului, dar acum sunt realmente îngrijorat...

- Ne-a trebuit Eilat!... De plăcere!... De ştiam ce ne aşteaptă, rămâneam în Bucureştiul meu iubit... Întreabă „aviatoarea” asta ce se leagănă când pe-un picior, când pe altul, ce se întâmplă?! N-a mai fost nevoie, „aviatoarea” ne explică că aeroportul e înghesuit şi pilotul face viraje să nu intrăm în vreo clădire... După aşa explicaţie, s-a lăsat o tăcere care nu vreau să vă sperii, era „înmormântală”. Doi îndrăgostiţi din laterala noastră s-au luat în braţe, semn că dacă o fi să moară, să moară împreună... Eu n-am vrut s-o sperii mai mult pe soaţa mea, aşa că n-am luat-o în braţe şi am lăsat pe Dumnezeu să aibă grijă de noi...

Nu după mult timp totul a revenit la normal, la normalul nostru, c-am putut să ne bem cafeaua în condiţii civilizate, eu, bătând chiar un record personal, n-am vărsat decât jumătate de cană, la un viraj neaşteptat, chiar şi de „aviatoare” neglijat.

- Iar te-ai pătat cu cafea... Nu eşti în stare nicio cafea să bei, acum când avionul parcă nu zboară..

N-a apucat să termine că şi-a muşcat limba la o înălţare minune, să trecem peste un bloc cu cel mult doi metri peste, semn că am ajuns la Eilat. Au urmat virajele printre blocuri, de stăteai la fereastră, puteai să pui mâna pe ele, apoi am trecut peste două corăbii, turiştii fugeau pe punte să se ascundă, dar până la sfârşit, ce să vă mai spun, mai mult morţi decât vii, am aterizat în „condiţii bune”. „Aviatoarea” ne-a făcut cunoscut că nu trebuia să fim aşa de înfricoşaţi, că piloţii izraeliţi sunt cei mai buni din lume şi pot trece cu avionul chiar şi la un metru printre blocuri... Sănătoşi, dar speriaţi de moarte, după aproape o oră intrăm în posesia bagajelor. Cumpărasem pentru vacanţă noastră un „samsonite” nou, încăpător şi elegant, cu bani nu puţini... Am primit pe bandă un samsonite „pârjolit”, adică jupuit şi de nerecunoscut. Soţia mea simte că încep să mă enervez şi decide să mă oprească cu o „vorbă” ce nu pot s-o ignor: Bine ca-m ajuns... C-am ajuns cu bine!... O să cumpărăm altul. Îţi dai seama, dacă pe noi, legaţi, ne-a aruncat avionul unul peste altul, ce-a fost cu bagajele?! Să mă văd odată ajunsă la hotel, să-mi trag sufletul sub duş şi să uit..

Dacă ea zice aşa, renunţ la reclamaţie. Discutând ulterior cu un oficiant, la întoarcere, în aeroport despre samsonite-ul meu, îmi spune că nici nu mi-ar fi luat în analiză reclamaţia, că trebuia să se facă o expertiza specială asupra stării geamantanului înainte de îmbarcare, cu suportarea costului, şi o nouă expertiza după zbor, să se constate stricăciunile şi apoi să mă despăgubească, dar nu mai mult de 20% din costul iniţial al geamantanului, conform listei lor de preţuri. Am înţeles, are dreptate Nicole, bine că am ajuns cu bine... Am ajuns, e drept, dar, deocamdată, doar în aeroportul din Eilat, n-am ajuns încă la hotel.

Alerg după un taxi, dar e lume multă şi taxiuri puţine... Într-un târziu, găsesc un taxi dispus să ne ducă la hotel. Şoferul pare să nu ştie o boabă englezeşte, dar ne scrie pe

hârtie cât costă drumul: 18 euro plus 2 euro pentru încărcat şi descărcat bagajele, adică 20 de euro în total, să nu fie vreo confuzie. Nici n-am urcat bine în taxi şi se opreşte. Încerc să-l înţeleg de ce ne-am oprit. Când văd că descarcă bagajele intru la idei... S-o fi supărat pe noi?!

- Aşa repede?, întreb, încă confuz, doar nu ştia englezeşte...

- Aici aţi spus să vă aduc. Ăsta-i hotelul!

- Pentru trei minute de mers cereţi 20 de euro?!

- Vi se pare mult?

- Foarte mult.

- Domnule, uitaţi-vă la contor! V-am şi scris de la început, 20 de euro, să nu fie vreo neînţelegere!

- Noi n-am ştiut că hotelul e lângă aeroport.

- Domnule, pornirea maşinii e 5 euro, încărcarea, descărcarea bagajelor 2 euro, total 7 euro... Restul e pentru drum, 13 euro, tarif de noapte... Sper că m-aţi înţeles. Engleza mea, cât e, e învăţată pe stradă... Plătesc 20 de euro fără să mai comentez, deja un oficiant al hotelului pusese mâna pe bagaje şi le încărca într-un căruţ. Ne despărţim de taximetrist, cu urarea să aibă parte de clienţi numai că noi, care aruncă cu banii din necunoaştere. Am înţeles trucul... Nu ştie limba, scrie ce vrea, n-ai ce să comentezi..

- Au şcoală şoferii de aici!... În felul ăsta evită orice conflict. Te-au avertizat, chiar în scris. Dacă nu ne convenea, nu trebuia să urcăm în maşină...

- Dacă peste tot aici aruncăm cu banii ca acum, cred că o să scheunăm de foame, mă avertizează Nicole.

Nu-i mai răspund, că altă surpriză avem imediat ce am intrat în holul mare al hotelului... O mulţime fără sfârşit, în rând de câte trei persoane, umple holul, mare şi frumos.

- Cred că sunt cu alte probleme, caut s-o mint pe Nicole.

- Dacă o fi să stăm la rândul ăsta ne apucă ziua... Mă culc pe bagaje...

- Merge repede, ai să vezi!

- Merge, pe dracu`, nu vezi?!... Nu sunt decât trei oameni, din care două femei, la circa o sută de turişti! Nu sta aici şi lenevi, mişcă-te, poate nu toţi au de intrat în hotel!...

Am plecat în cercetare... Ajung pe lângă rând la ghişeu, unde o fată, Angelica, aşa scrie pe ecuson, e dispusă să mă asculte. Redau, mai bine, întreaga discuţie:

- Bine aţi venit în Hotel Clubul nostru!

- Mulţumim pentru urare. Angelica, frumos nume, e şi nume românesc...

- Da?!... Sunteţi români?

- Români pur sânge, şi-i întind actele.

Le răsfoieşte şi, ca şi cum ar fi găsit o comoară, mă felicită.

- Foarte bine că aţi ales să staţi două săptămâni! Sunteţi primii români cu care mă întâlnesc!

Simt în urarea sa un accent rusesc. O întreb:

- Sunteţi rusoaică?

- Da, domnule, cu mici excepţii, îngrijitorii parcului, femeile de la curăţenie şi conducerea, toţi suntem evrei ruşi.

- Foarte bine, vă spun şi eu, în viaţa mea profesională m-am întâlnit cu mulţi ruşi... M-am împăcat foarte bine cu ei... Putem vorbi şi pe ruseşte...

- Lăsaţi, rămânem pe englezeşte, e bine şi pentru mine... Să n-o uit. Aici vin cam 80% turişti ruşi, nu prea am cu cine vorbi în engleză. Unde vreţi să vă dau camera?

- Unde-i mai frumos. Să avem o vedere la cascade... La piscine...

- E cam greu... Oricum, trebuie să staţi la coadă, altfel îmi sar în cap ruşii mei.

- La coadă asta mare?! Toţi fac check-in-ul acum?

- Da. Duminica e zi de primiri şi plecări. E aglomeraţie. Dar pentru că sunteţi români, prima dată la noi, daţi-mi actele, nu uitaţi paşapoartele şi contractul de schimb... Luaţi loc pe unde puteţi. Nu înainte să plătiţi check-in-ul.

- Angelica, am plătit hotelul pentru două săptămâni, integral. Ce check-in mai trebuie să plătim?

- Nu vă enervaţi, la noi se plăteşte check-in-ul, aşa e regula...

- Am fost în peste o sută de hoteluri în viaţa mea şi n-am auzit până acum ca după ce am plătit hotelul, mai trebuie să plătesc şi să „intru” în hotel!

- Multe n-aţi auzit sau întâlnit în lume, dar o să auziţi şi să le întâlniţi aici...

- Angelica, nume de româncă, nu vreau să te supăr, dar nu mi se pare normal să plătesc o dată hotelul şi a doua oară „intrarea” în hotel?!

- Dacă gândiţi aşa, o sa vă stricaţi vacanţa... Aţi venit cu avionul?...

- Da.

- Cât v-a costat taxiul?

- 20 de euro, cu bacşiş...

- Vedeţi, în mod normal, taxiul costă 5 euro... V-a luat de proşti...

- ...Hotelul tot aşa ne crede?!...

- Vă recomand să plătiţi şi să mergeţi în apartament, altfel veţi sta toată noaptea să păziţi geamantanele... Eu nu pot să dau apartamentul fără plata intrării în hotel, decât dacă dau eu banii din buzunarul meu...

- Angelica, nu vreau să trec asupra ta o aşa „obligaţie”... Plătesc, şi mâine discut cu şeful vostru. Nu puteţi să fiţi altfel decât e în toată lumea!

- Gând bun, să plătiţi... Inutil să credeţi că o să primiţi banii înapoi...

- Cât costă „intrarea”?

- Plătiţi în shekeli?

- Nu, în euro.

- 80 de euro de persoană! 160 în total...

Mă îndrept către soţia mea, care nu înţelege de ce „dialoghez” aşa mult cu Angelica... Îi spun că ne costă intrarea în hotel 160 de euro.

- Sunt nebuni! Nici să nu te gândeşti, e strigător la cer! Aşa ceva n-am mai auzit!

- I-am spus... Fără să plătim nu ne dă apartamentul, şi aşa e pusă într-o situaţie grea, ne-a luat peste rând că suntem români. Eu zic să plătim şi să vedem mâine ce putem să discutăm cu şeful lor...

- Îţi dau 160 de euro, dar mâine să-i aduci înapoi!... Ne cred nababi?!...

Iau banii şi-i dau Angelicăi, care, deşi nu ştie româneşte, a înţeles cam ce părere are soţia mea despre plata pentru intrarea în hotel...

Primim cardul (cheia electronică de la apartament) pentru două persoane şi cu inima cât un purice prins, după o aşteptare de jumătate de oră, un lift e dispus să ne ducă la etajul şapte, cu vedere la cascade şi pisicină... Cel puţin aşa mi-a promis Angelica...

Intrăm în apartament şi primul loc unde se repede soţia mea este balconul... Deşi e noapte plină, zona e luminată feeric şi revine mulţumită, Slavă Domnului, balconul e frumos, priveliştea şi mai şi... De-ar uita de bani, gândesc...

Aprindem lumina peste tot în apartament. E aşa cum e descris în contract. Mă opresc la bucătărioară, în engleză ,,Partial Kitchen", şi afară de tacâmuri, chiuvetă, farfurii, pahare, nu mai are decât un ,,cuptor" cu microunde. Nu mai comentez, voi vedea mâine de ce n-are nimic pentru ,,cooking", pentru că n-am văzut niciun reşou, aragaz sau ceva asemănător, unde să găteşti ceva. V-am spus, cred, că am preferat apartamentul cu bucătărie, fie ea şi ,,Partial Kitchen", să nu mai fim obligaţi să luăm două săptămâni masa la restaurant. Nu e vorba numai de bani, ci şi de dorinţa ca într-o vacanţă să mănânci şi ce-ţi place, ca acasă...

Cum intră în baie, soţia mea strigă:

- Vino aici să vezi baia, e pentru copii mici! E scurtă şi îngustă, de nu poţi să stai în ea decât într-o rână şi cu picioarele strânse! Au şi contor să măsoare câtă apă consumăm...

- N-ai să mori dacă o să faci numai duş!, îi zic.

- N-o să mor dacă o să plătesc ,,Intrarea", dacă n-avem baie ca lumea şi, ai să vezi, nici bucătăria nu-i bucătărie...

- Mulţumeşte-te cu priveliştea... Tu ai vrut la Eilat!

- Nu extrapola!.. Vorbesc doar de hotel... Hai să ne culcăm, e deja două noaptea...

Ne facem câte un duş şi ne aruncăm în pat, uitând de necazurile de peste zi...

- Somn uşor !, zic...

- Eu vreau un somn lung, după toată tevatura...

- Aşa să fie...

Adormim imediat în patul larg şi moale, exact ca patul nostru de acasă. Doamne, dacă patul e bun şi somnul va fi pe măsură!..."

(Fragment din vol. ***Eilat, ultimul popas***)

Scriitorul romaşcan **Florin Vasile Bratu** a primit din partea ***Societăţii Scriitorilor*** din judeţul Neamţ şi revista ***Antiteze: Diploma*** şi *Premiul* ***Mihai Sadoveanu***, pentru volumul de proză a anului 2014: ***Drum închis***, ed. Crigarux

SUFERINŢA, UCIDEREA TRAGEDII PĂMÂNTEŞTI

Vavila Popovici
Carolina de Nord

„Fiecare suferă cât simte și mai ales cât înțelege"
N. Iorga

Suferința este o stare pe care nimeni nu vrea s-o trăiască pentru că este percepută ca o nedreptate. Ea nu se învață din auzite, ea trebuie trăită pentru a ne da seama de puterea cu care ne poate transforma. Suferința poate fi fizică sau psihică. Cea trupească produce durerea care de cele mai multe ori trece fără să lase urme, sau ne scoate din această viață; cea sufletească ne marchează cumplit, ea însumându-se celorlalte suferințe avute de-a lungul vieții. Suferințele sufletești, ca niște mici ființe, parcă se caută să se adune, să stea de vorbă, amintind, comparând, cântărind, căutând un loc unde să-și reverse preaplinul spre eliberare. De cele mai multe ori, nu suntem cruțați de noi suferințe, paradoxal însă, fiecare revărsare, ieșire, ne schimbă, ne întărește.

Suferința se abate asupra noastră deseori. Cu cât este mai sensibil omul, cu atât este mai sortit suferinței, cu atât mai des va fi atins în viață de durere, de întristare și amărăciune. Când se abate asupra noastră, ne înspăimântăm, protestăm, considerând că suferința este nemeritată și nu-i înțelegem sensul, fiindcă uneori chiar este de neînțeles, inuman fiind.

Suferințele, fie ele trupești, fie sufletești, se instalează ca o ruptură, ca un dezacord într-o armonie.

Când un om simte că suferă trupește ori sufletește, trebuie să conștientizeze că nu numai el suferă și că orice suferință - fără excepție , are în primul rând o anumită cauză și un anumit sens și că nu suferă numai el, ci și mulți oameni din jurul său, până la urmă - întreaga lume. Suferințele de cele mai multe ori nu pot fi evitate și trebuie să ne împăcăm cu ele, să le acceptăm cu demnitate. Poate chiar să fie considerate ca dar primit din partea Divinității, fără de care spiritul nostru, cultura, nu ar fi îmbogățite. Suferința dă omului un scop, ea poate revela o direcție în viață care să ducă nu numai la o posibilă vindecare, ci și la iluminare, la atingerea fericirii într-un plan neîntrezărit până atunci. Sigur că nu întotdeauna se întâmplă așa. Ar fi, însă, motivul pentru care, odată instalată suferința, omul să nu deznădăjduiască. Orice suferință trebuie spiritualizată într-un mod.

Considerat ca întemeietor al misticismului german, J. Eckhart (1260-1327) spunea : *„Oricât de mare ar fi suferința, fii conștient că ea trece mai întâi prin Dumnezeu; El este primul în suferință. Și prin acest adevăr, înțelege că o suferință oricât de mică care îl atinge pe om, ea îl atinge cu mult mai mult pe Dumnezeu. Astfel Dumnezeu îndură pentru un bine pe care l-a prevăzut și dacă tu ești dispus să suferi ceea ce suferă Dumnezeu și trece prin El pentru a ajunge la tine, această suferință devine într-adevăr divină, disprețul devine onoare, amărăciunea devine dulceață și bezna cea mai adâncă devine cea mai limpede lumină. Totul își ia savoarea de la Dumnezeu și ajunge divin, căci tot ceea ce atinge această ființă se conformează lui Dumnezeu, pentru că ea nu caută nimic altceva. Iată de ce, în amărăciune, acest om îl simte pe Dumnezeu ca pe o supremă dulceață"*. Vorbind în continuare despre suferință, amintește cuvintele lui Solomon: *„În zilele suferinței să nu uiți zilele fericite"*, adică atunci când ești în suferință amintește-ți binele și bucuria pe care le mai ai.

Fericitul Augustin spune: *„Pentru Dumnezeu, răbdarea în suferință este mai prețioasă, mai bună, mai înaltă și mai nobilă decât tot ce i se poate lua omului împotriva voinței sale. Dacă Dumnezeu este cu mine în suferință, ce aș mai putea să vreau în plus, ce altceva mi-aș mai putea dori? Eu nu vreau nimic altceva și nimic mai mult decât pe*

Dumnezeu".

Rudolf Steiner, filosof, ezoterist, artist, pedagog și gânditor social austriac (1861 1930) despre care psihiatrul englez Anthony Storr (1920-2001) afirma: *„În timp ce maniera lui Einstein de a percepe lumea prin gândire a fost confirmată experimental și matematic, cea a lui Steiner a rămas intens subiectivă și nu se pretează la confirmare obiectivă"*, R. Steiner deci, spunea : *„Vine o vreme în care în omenire se prefigurează sentimentul că ea nu se mai poate înțelege pe sine. Începe o căutare pentru cunoașterea entității omenești. Ea nu poate fi satisfăcută prin ceea ce oferă prezentul. Se merge istoricește înapoi, în vremuri anterioare. În evoluția spirituală a omenirii apare Umanismul. Se tinde spre Umanism nu pentru că l-am avea pe om, ci tocmai pentru că l-am pierdut".*

Filosoful francez Emmanuel Levinas (1906-1995), gânditor original, s-a ocupat în lucrările sale de *„figura celuilalt și a alterității", considerând că „Sacrul nu se manifestă decât acolo unde omul îl recunoaște și îl acceptă pe celălalt".*

Într-un articol din *„Observatorul cultural"* din noiembrie 2015 intitulat „Emmanuel Levinas Etica Prima" se menționează: *„Conceptul de bază al vocabularului levinasian este acela de responsabilitate. [...] Celălalt contează mai mult decât mine, trece înaintea mea, eu având față de el o responsabilitate „nelimitată" (responsabilitățile mele sporesc pe măsură ce sunt asumate). Intervenția mea este însă o asumare gratuită, în sensul că ea nu se întemeiază pe „grija reciprocității". Eu sunt „ostaticul" celuilalt, adică răspunzător. Nu te poți spăla pe mâini dacă celălalt suferă, chiar dacă el nu suferă din cauza ta. Altminteri te afli în fața întrebării lui Cain: „Sunt eu paznicul fratelui meu?" (Geneza, IV, 9). Din acest articol reiese că Levinas înlocuiește cuvântul dostoievschian „vinovat" cu „responsabil".*

În concluzie, suferința ar fi o fisură în comuniunea cu ceilalți, și care include responsabilitatea.

Uciderea este un păcat strigător la cer și care provoacă o suferință îngrozitoare, atât celor care sunt uciși, cât și a celor aflați și legați sufletește de cei uciși, adică *celorlalți*. Uciderea înseamnă curmarea vieții cuiva, distrugerea chipului lui Dumnezeu. *„Să nu ucizi"* spune una dintre poruncile lui Dumnezeu, ci *„Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuți"*, dar în zilele noastre, sintagma lumii antice *„Ochi pentru ochi, dinte pentru dinte"* cunoscută și sub denumirea de „legea talionului", este pusă din nou în valoare. Uciderea este un act de maximă violență, posibil prin dobândirea unor stări sufletești pervertite.

Incidentul din seara altei zile de vineri 13 noiembrie a.c. în capitala Franței, s-a dovedit a fi un act terorist, criminal premeditat și executat, în urma căruia au murit peste o sută de oameni și alte sure au fost rănite. Câtă suferință a lăsat în urmă acest act criminal? Poate fi ea măsurată, recompensată? Cum se va pune capăt acestor acte criminale, acestor ucideri în masă? Cum se va elimina violența din viața noastră pământeană? Cum și cine va fi în măsură să stopeze uciderile? Unde ne mai este iubirea de aproapele nostru?

„Dacă omenirea nu poate pune ordine în idei, cum ar putea spera să pună ordine în lucruri?" se întreba filosoful, laureatul premiului Nobel, italianul Francesco Orestano.

Din nou lumânări, lacrimi și tristețe...

Dimitrie Grama
Gibraltar

ROMÂNIA DE DINCOLO DE GÂND

Contemplări actuale

Sunt invitat în România, de fapt sunt invitat la **Ilidia**, satul natal al străbunilor mamei mele, unde din inițiativa lui Nicolae Pătruț, scriitor de reportaje şi a altor săteni printre care nu pot să nu-i amintesc pe Adam Maran, Pavel Gosta şi familia lui Gigi Teicu, s-a organizat un *Concurs National de poezie*, pe 24 25 Octombrie.

Un sat uitat de lume, undeva la granița cu Serbia, organizează ceva național!? E satul copilăriei mele şi îmi este teamă ca nu va ieşi bine, gândindu-mă că vin oameni de cultură de la Cluj, Arad, Timişoara, Reşița, Bistrița-Năsăud, Maramureş....

Ilidia este „marcă înregistrată" din anii 1200 şi în vremea ei de glorie număra peste doua mii de suflete dar, la fel ca şi în multe alte sate din România, tineretul a părăsit Ilidia, căutându-şi norocul prin alte şinuturi, alte țări. Nimic nou pentru „ilidieni", ei având tradiție în emigrare şi

reîntoarcere.

Asta este şi istoria familiei mele, de fapt, o continuă emigrare, căutarea unei alte fericiri şi apoi reîntoarcere, acolo unde bătrânii mei spuneau că-i ascuns „***paradisul***”.

Oricum sunt neliniştit întâlnind o elită de la oraş în acest loc umil, care poate că nu înseamnă nimic pentru un străin oarecare.

Premianţii îşi citesc poeziile, se discută şi se analizează poezia, reportajul, se împart premii şi diplome dar cel mai important lucru, cred eu, este acel sentiment al tuturora că „este bine” şi că „aici mai vrem să venim”.

Încă odată Ilidia amintirilor mele, locul paradisiac de vecie al neamului meu, mă umple de bucurie şi de mândrie.

Întors la Timişoara, îl ajut pe prietenul meu din copilărie, **Puiu Sepi**, membru in formaţia Phoenix, să pregătim venirea celorlalţi phoenicieni din ţară şi din Germania, la presupusul concert Phoenix planificat pentru 1 Noiembrie în aer liber, în Piaţa Revoluţiei.

Volker vine din Germania, **Nicu Covaci** vine de la Bucureşti şi brusc, beznă! Ţara toată panicată, zile de doliu naţional, suspendarea oricărei activităţi culturale etc., ca urmare a unui accident, într-adevăr tragic la o discotecă. Aici în urma neglijenţei proprietarilor şi a altor organe administrative de pe lângă primăria Bucureştiului, a avut loc un incendiu în care au murit peste 30 de oameni şi mulţi alţii arşi grav în comă sau terapie intensivă.

Astfel de accidente se întâmplă şi in alte ţări, chiar UK, Franţa, S.U.A şi bineînţeles că atât oamenii de rând cât şi organele oficiale sunt alături de cei suferinzi şi încearcă să ajute şi să tragă învăţăminte pentru viitor. Viaţa de zi de zi continuă însă si evenimentul tragic nu este folosit ca armament politic sau într-o expunere melodramatică exagerată. Decenţa şi spiritul unităţii şi seriozitatea cu care se analizează un astfel de incident, sunt importante pentru ca în viitor să se poată lua măsuri potrivite. Noi, cei veniţi din Vest ne întrebăm: de ce nu poate Phoenix-ul să dea un concert de „solidaritate” cu victimele şi toţi banii încasaţi să fie donaţi spitalelor şi celor suferinzi? De ce nu toate concertele şi cinematografele şi showurile nu pot, „după un minut de tăcere”, să-şi ţină programul şi să doneze încasările pentru cei accidentaţi? Aşa se face în Vest.

Să înţeleg prin asta că cei din Vest suferă mai puţin decât suferă românii atunci când vreun accident se întâmplă şi-i afectează direct sau indirect?

Un Prim Ministru îşi dă demisia tocmai acum, cu toate că este mai demult timp suspectat de corupţie, se fac arestări şi tineretul plimbă lozinci pe trotuare şi în pieţe. Vor demisionări, schimbări majore, adevărata democraţie şi mai ales vor ţapi ispăşitori!

Politicienii romani îşi cunosc marfa. Îi lasă pe toţi să protesteze, să ceara şi fără nici o reţinere se fac promisiuni guvernamentale: *„toti cei vinovaţi vor fi aspru pedepsiţi! Corupţia va fi înlăturată deoarece de acum încolo toţi politicienii sunt necorupţi”* şi alte slogane ieftine, de prostit proştii.

Se vor schimba câţiva politicieni dintr-o funcţie în alta, vor fi arestaţi câţiva proprietari de discoteci şi vor fi schimbaţi câţiva primari şi mulţimea va fi mulţumită. O victorie împotriva nomenclaturii! Le-am arătat noi ce putem, nu-i aşa!?

Va rămâne o constituţie care dă imunitate politicianului corupt şi va rămâne averea acaparată prin furt! Va rămâne acceptat un sistem bazat pe nepotism, iresponsabilitate, abuz de putere şi minciună. Cei arşi au ars degeaba şi acele trei zile de doliu nu fac decât să-mi întărească convingerea că ele au avut doar un rol propagandist.

Ce diferenţă enormă între demnitatea sătucului Ilidia cu oamenii lui săraci, dar generoşi şi mândri şi România ca stat, ţara lui Caţavencu, unde integritatea morală este sugrumată în guvern, în instituţii, pe stradă şi în fiecare individ care nu se opune indecenţei, dar care opunându-se, riscă să fie marginalizat, distrus!

Flori presate-n romanul vieţii

Ia-mă de mână și aleargă-mă oriunde vrei, departe,
Din lumea asta străină, cernită,plină de tăceri!
Trece-mă pragul să intru în paginile de carte,
Să fim eroii unui roman citit până mai ieri!

De-atunci când înotam împreună-n lac de Tinerețe...
Când totul părea să fie un început făr' de sfârșit...
Când zilele se depănau alene dându-ne binețe,
Cu sori ce străluceau sus și-acum doar spre-asfințit,

Când alergam în ploaie desculți, mână în mână,
Nepăsători de fulgere, cu mintea cufundată-n vise...
Când nimic parcă nu ne lipsea, totul era la îndemână
Lăsând afară grijі, în spate porțile ermetice-nchise!

Atunci... eram doar eu pentru tine și tu pentru mine!
Nimic și nimeni, de voia-n lume, nu ne putea atinge!
Orice-ntuneric se destrăma-n zori de zilele senine
Și flacăra din noi, nimeni și nicicum n-o putea stinge!

Anna- Nora Rotaru
Grecia

Doi crini frumoși... azi vestejiți la margine de drum...
Să-i curme ploi, ninsori, cu gemete de viscol în uitare...
Din focu-aprins odat', rămas-au tăciuni-necați în scrum,
Petale uscate, împrăștiate-n vraiște pe anticele altare !

De asta-ți spun, ia-mă de mână și du-mă unde vrei, departe...
Din lumea asta, străină, cernită și plină de tăceri!
Fă-mă camelie sau lăcrămioară, presează-mă în foi de carte,
Tu trandafir, rămâi cu mine-n romanul citit până mai ieri!

Pânze de păianjen

Cândva, ca să-mi arăt iubirea, scriam zeci de poeme,
Adâncul minții-mi scormoneam, ca să găsesc
Cuvinte fermecate, descântece, ca să te cheme,
În prag să-mi vii, să-ți spun cât te iubesc!

Am încercat pictând să vezi și prin vopsele,
Pe zeci de pânze, ce nu-ndrăzneam ca să grăiesc,
Șiraguri de inimi sângerânde, legate în cordele,
Crezând c-așa o să-nțelegi cât te iubesc !

Și chiar prin note adunate, ți-am compus o simfonie,
În sunet de bemoli, simțămintele am vrut să îți trezesc.
Vioara mea și pianul, plângeau-necate în melancolie,
Refrene, să-ți spună-n locul meu cât te iubesc !

Acum, e prea târziu, neaua mi s-așternut pe umeri,
Mi s-a secat simțirea, sufletul mi-i gol... am obosit!
Anii mi-au trecut... atâția, că nu poți să-i mai numeri,
Amintirea-i mărturie, să-ți spună ea cât te-am iubit!

Pianul dezacordat în colț și nici o coardă rămasă la vioară,
Pânze de păianjen și praful le-acoperă ca un veșmânt!
Ce-au fost... speranțe, culori, cuvinte, sunete odinioară,
Azi toate-mi par îngropate adânc... într-un mormânt!

Se duc păsările, se duc ....

Se duc păsările-n cârd, drum lung se duc,
Precum în goană fug și gândurile mele
Și nu mai știu de-am vreme să apuc,
Să le mai văd pe cer zburând, vreodat' pe ele .

Mă tem, că nu mă mai așteaptă timpul
Și simt un ghiont să mă împungă-n spate.
O mână, nu mă lasă să-ntorc capul,
Ca să nu văd cum crudă soarta mă răzbate .

Cu cap plecat și fruntea-mi coborâtă,
Pășesc țărâna pe drumul bătucit de pași.
În vâna simt apusul să se stingă, mohorâtă
'Mi va fi ziua când voi pleca la ultimul lacaș.

Dar mai ajută, Doamne, mai fă să am vigoare,
Să mai apuc să trag cu mâinile de pânza vieții,
Ca să mai văd iar păsările-n cârd să zboare
Și cum apusul roșu s-așterne peste umbra ceții.

Chemare

E liniștea asta atât de-adâncă și apăsătoare...
O grea povară ce-ncet încet m-absoarbe.
În singurătatea mea de tristeți copleșitoare,
Mă dor privirile pierdute-n gol și oarbe.

Te chem ca însetată în viață să-mi revii,
Căci totu-mi este atât de plin de tine!
Alături vreau să-mi stai și mâna să mi-o ții,
Spunându-mi basme din cele ce știi tu mai bine !

Să-mi fii de sprijin când pașii mi se-mpleticesc,
Când la răscruce stau și nu știu-ncotro s-apuc,
Când vreau să strig dar vorbele mi se-opintesc,
Tăcerea-mi este umbră oriunde să mă duc!

Să vii și să-mi arăți cum soarele din nou răsare
Și cum nu trebuie să mă tem de-atâta fericire!
Că bucuria, de-mi va veni e bucurie și nu doare,
Chiar visurile aievea le pot aduna, nu-i amăgire.

Să-mi pui în sân o părticică din tine, sublimă,
S-o am ca talisman atunci când îmi lipsești,
Ca o amprentă-n suflet, caldă și de doruri plină,
Să-mi repete că singură nu sunt și mă iubești.

Mai dulce o să-mi pară atunci așteptarea!
Strop cu strop, iubirea-n palmă o voi ține strâns!
Lumina se va cerne pe-a sufletului cărarea,
Și plânsul n-o sa-mi mai fie râs și râsul plâns !

Mihai Merticaru
Piatra Neamț

Sonetul logodnei

Intră-mi, iubito, în singurătate,
S-o împărțim regeşte pe din două,
Regrete nu ne ningă, nu ne plouă,
Iar vârstele privească-ne mirate

Cum ne spălăm sufletele cu rouă,
Cu petale de flori înmiresmate!
Eu ți-oi face clipa eternitate
Şi-ți voi croi o frumusețe nouă.

Vino să ne închinăm credinței sfinte,
Să împlinim a Parcelor menire,
Să ne legăm prin sacre jurăminte,

Cu voia Preaînaltului Părinte!
Jură-mi solemn că mă accepți de mire
Şi-ți voi dărui rai cu nemurire!

Sonetul veşnicei ispite

Întrupată din lumină şi culori,
Cu viclenia, prietenă la toartă,
Femeia-i duhul operei de artă,
De ai noroc, te iubeşte uneori,

Spre imperiul păcatului e poartă,
Te bagă până peste cap în erori,
Dacă o adori, te învață să zbori,
I jură credință, s-o iei de consoartă.

Athenă, Diană sau Afrodită,
Cu multe vocații e hăruită,
În veci, rămâne veşnică ispită.

Ne este norocul sau nenorocul
Şi, orice ne-ar fi pregătit sorocul,
Ardem mocnit şi-n vâlvătăi ca focul.

Sonetul nimfei

Nereidă, nălucă sau naiadă,
Din care zări albastre ai răsărit?
Din care catedrală te-am deszidit?
Din ce ramuri te-am rupt, din ce livadă?

În coroană de regină mărgărit,
În munți silhui, răpitoare driadă,
Minunea unde-ar fi putut să şadă?
Oare cum tocmai la noi a nimerit?

Dar, iat-o, se apropie de mine,
Mă-nvăluie valuri de păr auriu,
Cu brațele de gâtul meu se ține,

M-aprinde, mă-ngheață printre suspine,
Eu îi caut gura şi-aud glas mieriu:
-Scoală-te, iubitule, că e târziu!

Sclav supus

Până la ceruri ne-nalță iubirea
Şi-acolo ne face egali cu zeii,
Ne împrumută puterea scânteii
Ce-aruncă butoiul cu pulberi aiurea.

Taina aceasta o ştiu şi aheii,
Grecii care-au uimit omenirea
Şi ne-au lăsat din Troia amintirea
Când cu celebra răpire-a femeii.

Omul iubit nu-i singur niciodată,
Că-n el se zbuciumă o-ntreagă lume,
Anonimă şi mult prea ahtiată,
Să intre-ntr-o poveste colorată.
El nu urmăreşte un scop anume,
Că-i sclav supus al unei vechi cutume.

Renaştere

Viscolit de visuri şi singurătăți,
Pe-o rază-ntre nadir şi azimut,
Te topeşti uşor în voluptuos sărut
Şi-apoi în fabulos miraj te arăți.

Ce sublimare dintr-un bulgăre de lut!
Cine te-a trimis în lumea asta să-ți
Etalezi menirea ca-n atâtea dăți?
E un miracol prea greu de priceput.

Tu crezi în dragoste ca într-un altar,
Vrei să retrăieşti destinul lui Orfeu,
Vezi în suferință corolar amar

Şi în iubită, infinit avatar.
Tu o cauți într-un celest minereu,
Iar ea renaşte din rouă mereu.

O nouă galaxie

Cu trup de fum şi ochi de vijelie,
Iubirea-şi taie prin granit fereastră,
Infiltrându-se-n ființa noastră
Cu paşi flămânzi şi simțuri o mie.

În suflet gri cu inimă albastră,
Îşi zideşte o nouă galaxie
Al cărei cer în fiecare zi e
Involtă floare ori lacrimă salmastră.

Extrasă din necuprinsul nepătruns,
Din divinitate şi omenesc blestem,
Fericire, durere s-au întrepătruns.

Întrebare străveche fără răspuns.
Lumină de aur ori de necazuri ghem,
Altceva mai scump pe lume nu avem.

Ea e aceea

Rege sau sclav, mie-mi este totuna,
Dacă dragostea-mi este împărtăşită
Şi de Dumnezeu blagoslovită,
Iar soarele-mi face din raze cununa.

Fericirea-i o credincioasă iubită
Care poate îmblânzi şi furtuna,
Zi de duminică întotdeauna,
Livadă-nflorită, veşnică ispită.

O lacrimă neplânsă e femeia
Şi veritabilă mitologie,
Fără de hotare împărăție,

Câte puțin din toate-i place să fie,
Dar mai presus de orice e aceea
Care aprinde trotilul, scânteia.

Minune

Blestemat să cazi la pat de-o boală grea,
Părăsit de speranțe şi de lume,
Picioarele-ți au ajuns două legume,
Iar căpățâna, butoi de tinichea.

Nimeni nu te mai strigă pe nume
Ori să te mai vegheze nu mai vrea,
În ceruri vezi cum se clatină o stea.
Cu o semnificație anume.

Creieru-ți găzduieşte o casă de nebuni
Încuiată, rămasă fără cheie,
Cu o mireasă-n negru simți că te cununi.

Nu te mai aştepți la niscaiva minuni,
Dar sari în sus de-un metru când vezi o zee,
Un înger blond cu buze de femeie.

Mariana Cristescu
Tîrgu Mureş

A sare miroase petala de măr

Am ostenit mereu să îţi spun:
Cuminecă-te când intri în mare!
Încă e plin ulciorul cu vin, din cel bun,
dăruit de stăpân.
Altfel,
odaia se năruie-n pulberi solare.
Zdrobeşti cu piciorul sidefuri de perle
moşite de şarpe
în şapte-necate ulcioare.
A sare miroase petala de măr,
până şi-agrafa de aur
din negrul meu păr
respiră, în noapte,
catrene.
Sirene îţi bântuie visul,
chemări şi blesteme vuiesc
în abisul din geana-ţi albastră,
păsări de foc triluie, aiuritor,
în fereastră.

Mânzul cel alb nechează a drum,
în vatra plesnită a iernii,
acum,
întreg a rămas doar pocalul
cu urma subţire a buzei de scrum.
O, de-ar veni ploaia cuminte
să spele de rele,
descântec de iele,
fruntea-ţi înaltă,
fierbinte...

Toamnă în derivă

Urme de paşi sângerii
pe poteci fremătânde...
Încă nurlii,
frunzele-şi scaldă chipul ridat
în ultima rouă de zi.
De sub stejari vine zvon de ninsoare...
Izgoni-va ea, oare,
demodatele,
neproductive,
melancolii?
Şoapte de-amor, în amurg violet,
ameţesc roşcovana pădure.
Ce vaier de dor!
În carnea plinului trunchi,
ca un stilet,
se-nfige
până-n rărunchi,
o secure.
Desculţ,
în rama fără tablou,
albastru doar paznicul cocoşat
a rămas.
Cu paşii de vată,
fără ecou,
cu indexul strâmb,
descărnat,
dă-napoi
limbile ruginitului ceas.
Vrea să amâne doar iarna...
singurătăţii
în doi.

Credeam ...

În ce,
nu ştiu nici astăzi prea bine,
credeam.
Poate în Pasărea Phoenix
verticală nălucă
spre nemărginire.
Poate în glasul de cerb
violoncel
cu corzi din argintul izvorului;
în bobul de strugure greu:
„Acesta e sângele Meu!”
....
Au fost odată,
demult,
albastre
şi-nalte de tot,
Temple Iubiri.

Între oglinzi

Maci sângerii sfâşie albul zăpezii.
- Pe aici a trecut fiara,
îmi spui
şi zâmbeşti...
Ţopăie arlechini albaştri
fără Dumnezeu
zgâindu-se la fereşti.
Din apa cea neagră,
precum Orpheu,
doar cântecul l-am păstrat.

Cu ochiul întors, oglindind

Melcii timpului
sisific
îşi sfâşie pleoapa.
N-au mântuire,
cumplită e vina.
Fântâna a secat de mult,
deşi se-aud,
uneori,
chemări din adânc.
Cu ochiul întors,
oglindind
albastrul,
coboară,
argint lăcrimând.
Lung şi durut a fost drumul.
Aproape-i Lumina.

Rhapsody in blue

I-am dat unui şoim numele tău
ca să te chem hăulind către zare,
îngheţată iederă împletind
descărnate cetăţi solare,
cântecul cerbilor de argint
răscolind perlurii adâncuri de mare.

Aleluia!
De la facerea lumii te-am iubit.
Sub mărul acela albastru,
florile lui ne-au cuminecat şi miruit.
De-acolo,
legaţi
pe aripi de flutur,
ne-au răstignit.
Dovadă: cicatricea din sufletul tău.
Dovadă: semnul şarpelui pe sânul meu.

Iertat fie, Doamne, izgonitul cel mut,
cu geamătul plin de albastrul durut!
Stigmatul orei mi-l asum acuma doar eu.
Sângele meu a rămas
singura,
controversată,
lumină
din curcubeu.

Lămâi înflorit

Din adânc,
aurul sevei urcă tăcut,
sfredelind
irisul
ochiului biblic.

Bătrâna capră,
Amaltheea,
şopteşte mulţumită:
„Din lapte s-a-ntrupat
Lumina!”

(Vol. ***Amor prohibit***, *Ed. Vatra Veche, 2015*)

Boris David

Bucureşti

Ceaşcă,...

Ceaşcă, spune-mi viitorul!
Poţi să-l spui, nu te sfii -
Vreau să ştiu tot adevărul -
Bun, sau rău, îl voi primi.

Ţi-am mai spus, nu fug de moarte -
Ba, aş spune c-o aştept.
De-adevăr vreau să am parte -
Al minciunii nu-s adept.

De-o fi azi, ori de-o fi mâine,
Vreau să ştiu, să mor lucid -
Nu mai cred de mult în zâne,
Nici balauri nu ucid.

Pentru mine, viaţă-moarte,
Sunt doar părţi din infinit...

Trece...

Trece timpul ca prin sită -
Ce rămâne-s amintiri,
Ale vieţii amăgiri,
Ale dorului ispită.

Stai, le-ntorci pe toate feţe,
Te agăţi de tot ce-a fost -
Nu-i pe lume adăpost,
Sau ceva să te dezveţe.

Şi mai pui un plus la viaţă
Retrăind an după an -
Nu-ţi dai seama că-i în van,
Să te legi de-un fir de aţă.

A trăi din amintiri,
E a dorului ispită...

Plânsul

Plânsul nu mi-a fost aproape -
Mahmureala? peste poate!
Stai un pic şi te socoate,
Ce ascund a mele pleoape?

Lacrimi ce nu se revarsă,
Să nu vadă orişicine?!
Totul să rămână-n mine -
Un deşert de piatră arsă?!

Plânsu-i treabă de femeie,
De nebuni scornit, se pare -
Nu-i o vorbă oarecare -
E-a lui *Will*, a lui scânteie.

Ce ascund a mele pleoape?!
Lacrimi ce nu se revarsă...

Jurnal

Am început un jurnal -
De ce?! Să mă descarc, se pare -
Să nu închid în mine fiare
Ce-ar sfâşia al meu final.

Dar nu a fost să fie-aşa -
Îndemnul meu încet se stinge -
Pe nimeni nu ar mai atinge
Ce ar putea creionu-mi da.

Eu n-am avut cui confesa
Tot ce scornea a mea făptură -
Că era dragoste, sau ură,
Pe nimeni nu interesa.

Şi-atunci, de ce, un biet jurnal,
Ar mai afla o căutare?!...

Câtă durere!...

Câtă durere! şi malu-i abrupt,
Prăpastia cască-n a ei aşteptare -
Pe mal, vârsta a treia e fără cătare,
Trecutul e mort, căci lanţul s-a rupt.

Iar dacă e mort, la ce amintiri?!
Trăieşti, cum se spune, de astăzi pe mâine -
Puterea şi foştii, scurtează din pâine
Şi-oferă la masă, drept fel, amăgiri.

Şi tinerii, Doamne! cât egoism!
Vor totul să facă pe-a altor spinare
Se-apucă de toate, chiar fără chemare,
Şi fără de voie, cultivă cinism.

Mă-ntreb...

Mă-ntreb: *„cam cu ce am greşit?”*
Se-ntreabă-n tăcere şi mama;
În suflet pătrunde-ncet teama,
Că mult prea puţin te-am iubit.

Să fie acesta răspunsul?-
Se poate, căci prea te-am lăsat -
Şi-aşa, într-o zi, ai plecat,
Lăsând între noi nepătrunsul.

Da, poate să fie aşa -
Mi-am zis că, tu ştii ce-i mai bine -
Acum port, ce merit, în mine,
Şi-ncerc să renunţ a trişa.

Mă-ntreb: *„cam cu ce am greşit?”*
Se-ntreabă-n tăcere şi mama...

Voi...

Voi, departe,
Noi, pe-aici, pe-aproape -
Lacrimi de sub pleoape,
Cad pe-o carte.

Îmi şterg nasul -
Ştiu că nu-i de vină -
Un gând mă alină:
Aştept glasul.

Zi de *Paşti* -
Trebuie să sune!
Somnul mă răpune,
Ziua naşte.

Voi, departe...
Noi, pe-aici, pe-aproape...
(Aşteptări deşarte!...)

Rădăcina

Rădăcina mea-i Moldavă -
Sudul Basarabiei -
Ismail, Cetatea Albă,
Spaima Musulmaniei.

„S-a născut în Ucraina”
Scrie-n buletinul meu?!
Culmea-i că o scriu românii!
Numai că n-o cred şi eu...

România era Mare
Când eu m-am născut -
Astăzi harta-i sfârtecată
De-un tratat *kaput* !?

Totuşi, unii îl respectă,
Cochetând tăcut...

Dianu Sfrijan

Anglia

Vis...

Iar mi-ai apărut ieri noapte
Când ușa casei ai deschis.
Vorbeai suav, în mici şoapte
Venite parca din abis.

O minune a fost pentru mine...
Chipul tău, un zâmbet radia,
M-a cuprins bucuria, în fine,
Când m-am grăbit a te-mbrățişa.

Sufletu-ți cald m-a învăluit -
Simțeam profunda ta iubire.
Eram în lumină, eram fericit...
Desigur... nu a fost închipuire!

Lacrima din ploaia mea...

Noaptea e de-acum bătrână
Să dorm încerc, dar nu pot,
Mă uit la somnoroasa Lună
Ce pe cer apare, ca un spot.

Şi uite aşa-n melancolie,
Împlinindu-ți şi dorința ta...
M-am gândit să scriu o poezie
Despre lacrima din ploaia mea.
——————————————-
Mi-ai dat certificat de „ascultător"
Şi, crede-mă, sunt mândru tare.
Cât despre a fi un „băutor"...
Îmi şade Borsecul ... în pahare!
——————————————
Gata acum cu versul de ad-hoc;
Este aproape dimineață,
Dacă nici azi nu dorm deloc...
Vai şi amar de a mea viață!

Tablou straniu

Lacrimi ne-ncetate
Păsări călătoare...
Frunze spălate
În păduri seculare.

Ruine-ngropate
Schelete albite...
Ființe disperate
În vise ne-mplinite.

Tablou sumbru
Tablou fericit.
Parcă umblu;
Parcă m-am oprit.

A venit iarna

Se albesc grădinile
Cerul este-nvolburat;
Până şi cuvintele,
Pregătite-s de iernat.

Nu se vede-o păsărica;
Trilurile-au dispărut.
Vântul îşi amplifică
Vocea tot mai mult.

Zarva de copii s-a stins;
Bătătura-i dezolată.
Focu-n sob-a fost aprins
De o mână-nfrigurată.

Râul

Iată un râu cristalin,
Apa-i şopoteşte.
Mă opresc şi suspin
Dar el nu s-opreşte.

Pleacă mai departe
Nu ştiu daca ştie.
Lasă soarta să-l poarte
Pe unda-i argintie.

Vreau să mă răcoresc,
În apa-i curgătoare,
În oglinda-i să privesc
Să înțeleg ce mă doare.

Clipa

Clipă fericită unde eşti?
Cu mine, erai mereu,
Acum văd... mă ocoleşti,
Şi... fără tine îmi este greu.

Te văd parcă-nfricoşată,
În negură, de la distanță,
Îmi pari aşa de resemnată.
Ți-ai pierdut orice speranță?

Ploaie

Prin fereastra umezită eu privesc afară
Cerul învolburat, ce cascada îşi revarsă.
Gându-mi zboară la ce a fost odinioară
Iar inima-mi tresăltă, deşi îmi este arsă.

Lacrimile ochii mi-i încețoşează
Şi ca un orb, ce bâjbâie, apar.
O durere mare continuu mă apăsă;
Produs recent al vieții mele de calvar.

Aş dori-ntr-un fel ca să mai lupt
Dar puterea-mi ofilită nu mă lasă.
Firul vieții mele s-a cam rupt...
Sincer să fiu, nici că îmi pasă.

Plouă şi azi ca-n ziua când tu ai plecat;
De-atunci durerea mă tot copleşeşte.
Ploaia mea de lacrimi nu a încetat...
Ca şi ploaia ce, afară, nu mai conteneşte.

Maria Rațiu

Italia

Tu...?

În încercarea de a înțelege
Mă caut in infinitatea
Universului amorf
Şi mă descopăr
Un fir de nisip...
Cu inima.

Când spun te iubesc...

Când spun te iubesc,
Universul întreg devine
tainic cânt, nebunesc de
zbor şi înălţări divine

Când spun te iubesc
Spun tu şi eu ţinându-ne de mână,
furtuni şi mări albastre împreună
Explozii şi lumină se trezesc

Te iubesc
E roua dimineților de vară
e albul iernii, e feerie
E viața, mugur înflorit in primăvară

Te iubesc
e neaua primăverii, e gingăşie
e dăruire, alcătuire, făurire
Metamorfoză, forță şi magie.

Tu şi Eu

Eu sunt Atom şi Tu?
   Antimaterie?!?
Sau, Tu ești Atom şi Eu... Antimaterie
Doua ființe minuscule.
Un Univers în alt Univers mai mare
Energie, intr-un câmp fără limite materiale
Tu şi Eu
Două particule, infinitul iubirii

Nedumeriri

Între Dumnezeu şi Materie
este „a fi sau a nu fi".
Este chiar Universul.

Dar unde este Iubirea
în tot acest infinit cu plus si minus?
...Ar putea fi la intersecția
 Dumnezeu - Materie? Sau poate
Chiar Universul însuși?

Si unde este „a fi" - ul ce naște din Iubire?
Ar putea fi „a nu fi"-ul intersecției infiniturilor
materiale?

Intersecția Infiniturilor Universului
este acolo unde nasc stelele: suflete terestre
ce ne veghează, cum Dumnezeu le-a poruncit să facă.

Între Dumnezeu, materie şi sufletele noastre
e Universul făcut din plus si minus.
Lumină din Lumină
Întuneric din Întuneric
Doua extreme care nasc
şi mor în același punct: **infinita iubire**

Dor

dedicat lui ION RATIU

Vă iubesc pe toți, voi care stați acasă
Cu umerii plecați suportând sărăcia...

Va iubesc pe toți, voi care stați acasă
Cu capul plecat, suportând umilința...

Vă iubesc şi plâng pe meleaguri străine
Mi-e dor de voi, toți, care sunteți acasă,
Îmbătrâniți de griji si de nevoi

Mi-e dor să mă mai bat cu morile de vânt
Spunând ce am de spus, ca şi un surdo mut

Mi-e dor de Târg, de bâlci şi de căruțele cu cai
Mi-e dor de mine, urlând că nimic nu ai
...trântind şi înjurând
Mi-e dor de baricade...

...Mi-e dor de un borș bun, moldovenesc,
De sărmăluțele Mamaiei

Mi-e dor de rezistența mută a Moldovei
Şi de credința in dreptate a Tataiei!

Mi-e dor să am curajul de a mă bate
Pana la moarte, până la moarte...

Mi-e dor, mi-e tare dor!!

Constantin Enianu
Roman, Neamț

mielul biped

modestia poate fi nectar sau fiere
când are preț ca aurul din mină
sau când e prețul singura putere
să umilească pe cel fără vină

ea se păstrează pe la sfinții blânzi
exemplu clar fiind Mielul Biped
care şi-a dat trupul la flămânzi
să-l devoreze ca pe-un patruped

şi iată că nici azi nu-s săturați
ce carne sângerândă pe frigare
duşmani acerbi văd printre frați
iar la străini măruntă sare

să pună omul pe friptura ideală
căci omenia e-o materie banală

Penelopee

vezi iubirea nu se poate
la amândoi să fie parte
când îți spun te iubesc
destinele se întregesc

astfel nu este Tu nici Eu
căci tu înseamnă elizeu
iar eu supusul tău integru
plecat puțin din lutul negru

simțirea port ca un slăvit
prin căutări de împlinit
din alinări c-o lume bună
întru cuvântul ce răsună

femeie care din iubire ieşi
numai iubire vreau să țeşi

neant şi dulce

neant numesc scolasticii forma
spre care am pornit încet-încet
din ea surâde maiestos şi norma
descinsă-n minți aprinse de hamlét

şi forma văd cum stă mereu în față
căci vrea amintire fabrică-n Idee
noi atribute din substanțe-n viață
sau prelucrează vise de pe căi lactee

şi fapta e aceea care-i pusă-n frunte
Mefistofel Maestul şi Iubita
prin combinație vor carbon să-nfrunte
că-n mersul firii rana-i dolce vita

şi la final tot praful de pe blană

neantul lucidității

greața de egoism şi ploaia de stele
întinate cu glorii uşoare de leu
plictisit de jungla emulațiilor grele
în imanența dulce fără Dumnezeu

mă fac să umblu sub soare hai-hui
să nu mai văd nevăzuturi aprinse
cum stau ca şi candele uitate în cui
că-n lume nu-s bunuri în ele cuprinse

e textul formal mai bun decât toate
de aceea sunt mândru că pot muri
neştiut de cine e vrednic şi poate
cuprinde minuni de cuvinte-n a fi.

căci ce semnificații au materii grele
când formele storc noroaie din stele

plecare venită

pierzându-mi viața, viața ta păstrez
fiind iubirea în nădejdi păzită
din ochii-ți vii încerc s-o recrutez
ca să mai am durere de elită

te părăsesc ademenind puterea
cu care altul mă va suplini
lipsa mea rodeşte-n el plăcerea
sperând că doru-n tine va spori

colanul vremii tale-n mine-arată
chemări la viața ce mereu repetă
substrat de minte simț sau biată
natură-n gelozia indiscretă

dar tu sustragi din lipsa mea iubirea
pe care o admit ca să-ți urmeze firea

rune cuantice

renăscut din loc comun sonetul
a triumfat prin Dante şi Petrarca
prin shakespeare care e profetul
iubirilor adânci cu arca

destinelor bolnave slabe
precum sărut de rună-n coală.
vor dăinui prelungi silabe
armonice în lirica momeală

a mâinii-n epicul de ziuă
sau noapte ca o cecitate ?
azi cuvintele pisezi în piuă
pentru noi forme admirate

la clasici înclinat romantic

salcâmul

Gândind la J.G. Herder
când rostul lumii în împletiri polare
am căutat şi-a dezvelit în vânt
mireasmă floarea peste ramul care
atinge cerul prin pământ

din el se naşte seva sufletelor rare
unindu-le cu legile-n frământ
să dăinuiască-n spații temerare
ce redeschid noi vremuri prin cuvânt

prin el iubirea intră-n consacrare
cu străluciri de gânduri peste frunți
putându-i lua în primăvară floare
şi toamna spinii cei mărunți

astfel solul slab va fi la el acasă
păzit prin rădăcina sa cea deasă

simțire

frumusețea ta fără să o ştii
ornează un fragment de linte
îți pune diademă muguri vii
care-nfloresc ca să te simtă

şi te mențin în plăceri adânci
deşi nu vezi în rol plăcerea
ca floarea singură pe stânci
din friguri îți aduni averea

eşti linişte şi bine peste tot
ce ai ca bun de dat în viață
lumina la întuneric antidot
când e speranța în prefață

eu lângă tine simt sub soare
eternul înlocuit de-o floare

Ştefan Avădanei
Roman, Neamţ

Bine-ai venit

Te-am aşteptat cu drag prinţesă mică
Şi-ai înflorit la noi în zi de vară,
O zi senină cu mult soare-afară
Tu preţioasă floare mititică.

Au înflorit atunci cu tine-odată
Crinii regali şi irişi, mii de roze
Precum şi fine, pudice mimoze
Si alte multe ce n-oi şti vreodată.

În vasta bogăţie de culoare
Suavă gingăşie şi parfum
Plăpândul ghiocel pornea la drum
Spre a ajunge o frumoasă floare.

Au mai venit atunci şi ursitoare
Ca să menească ce şi cum va fi?
Va fi frumoasă, harnică, cuminte
Şi cu noroc în fiecare zi.

O zi frumoasă

A sosit iarăşi ziua cu caldă încărcare
Buchetul strâns cu anii a mai primit o floare,
O pulbere de aur ea poartă pe petală
Discretă diferenţă de cum era în vară.

Este o zi aparte plină de nostalgii,
Este o nouă filă în cartea cu poezii
Oricare zi din anul trecut este un vers
O amintire scumpă pe-un drum demult ales.

Au fost zile cu ceaţă, cu ploi sau cu ninsoare
Uitându-le le spunem eşecuri literare
Cu sau făr' acestea poezia-i minunată
Ar fi poate dorinţa s-o mai repeţi odată.

Dar e firesc ca timpul să meargă înainte
Ne mulţumim cu asta şi ne rugăm cuminte
Să ne dea Domnul zile, să ne dea sănătate
Să mai strângem şi flori şi poezii în carte.

Ne bucurăm

Ne bucurăm de ziua ce-a venit,
Ne bucurăm de înc'-un răsărit,
Ne bucurăm că-n soare ziua-ncepe
Sau printre nouri raze ne trimite.

Ne-am bucurat de-ntâia zi a noastră
Când aşteptam o primă floare-n glastră.
Ne-au bucurat toţi anii ce-au venit
Cu primăveri şi veri făr' asfinţit.

De ziua celor dragi ne bucurăm,
Zile frumoase, multe, le urăm
Oare ce-s zile fără bucurii?
Sunt grădiniţe fără de copii.

Răzoare sunt pe care nu cresc flori
Să se oprească fluturii în zori,
Albinele să strângă la nectar
Dovada muncii ce nu-i în zadar.

Să transformaţi tristeţea-n bucurie
Şi pentru azi şi pentru ce-o să vie,
Daţi o scânteie la cei de lângă voi
Că o făclie s-o-ntoarce înapoi.

Lacrimi pentru Fetiţa

E tristă ziua azi şi mult tăcută
De ani n-a fost aşa o linişte-n ogradă
Fetiţa noastră astăzi a fost mută
N-a mai lătrat la tot ce se mişca în stradă.

A suferit şi a răbdat precum un câine
Pân' Cel de sus s-a îndurat: „Ajunge!"
S-a dus. Şi-un gol în suflet ne rămâne
Şi norii azi încet şi des or plânge.

Micuţă, harnică ai fost şi răbdătoare
Ne-ai părăsit dar ne-ai lăsat uitare.
Eu te-am certat adesea, nu meritai, îţi cer iertare
Cred ne-ai iubit cu sufletul tău mare.

Nu am crezut să vină o zi aşa de tristă
Cu lacrimi să-ţi stropesc eu amintirea
Nu ştim ce va fi mâine. Dă-n orice zi iubirea
La cei de lângă tine. Om, câine, ea rezistă.

Revino

Revino că ne este dor,
De fiul cel rătăcitor.
Din pildele bisericeşti,
Vino la noi de-oriunde eşti.

Tăia-vom viţelul cel gras
Şi ne vom bucura plângând,
Cu lacrimi ce ne-au mai rămas
Când adormeam cu tine-n gând.

Trezirea la viaţă

Prin puntea curcubeului deschis
descoperi infinitul.
Ca pe-o comoară, în tine am ascuns,
prin împletirea numelui nostru,
aroma inocenţei,
acorduri între corzi şi vibraţii,
mirări, întrebări, chemări
şi tăceri din liniştea inimii,
adânci inspiraţii
şi zâmbetul fiecărei expiraţii,
ziua şi noaptea şi-au fluturat voalurile,
visul şi poezia ne-a adus mai aproape de stele,
soarele care ne-a mângâiat, răsfirându-ne
în zorii dimineţii aurora oboselii,
izvorul de lumină captat
şi clipele pe care nu le vom uita
niciodată, niciodată,
abisul de foc şi sunetul apei,
firele invizibile prin care
luminile colorate,
galbene, verzi, roşii, albastre,
se unesc în realitatea paralelă
a unui cântec polifonic necântat vreodată.

"Citeşte-mă aşa, dacă poţi!" pare a spune
fotografia ei cu faţa vânturată.
Un carusel, ce nu se poate opri, se-nvârte.
Din alt cer dispar, pe tărâmul visului, în uitare.
....
Ce suntem noi, iubitule?
Un fir de apă, de apă tămăduitoare!
Ce iubeşti la mine? *Izvorul şi simţirea adusă,*
acel segment de neuitat!
Unde-i calea către izvor, dragul meu?
Caut-o, găseşte-o şi eliberează-te!

Pe drumul spre lumină, adânc, tot mai adânc,
în abandonul inimii,
dincolo de timp şi spaţiu,
Aici şi Acum,
în adevărul privirii,
dincolo de gând, în esenţa noastră,
în tăcerea iubirii,
prin atingerea spiritului - scânteia vieţii -
s-au deschis cele patru sigilii,
desfăcând lanţurile iluziei.
Acel sărut a-nflorit, rând pe rând,
lotusul cu o mie de petale!
....
Şi-acum pot pleca
în eternitatea călătoriei, Acasă!

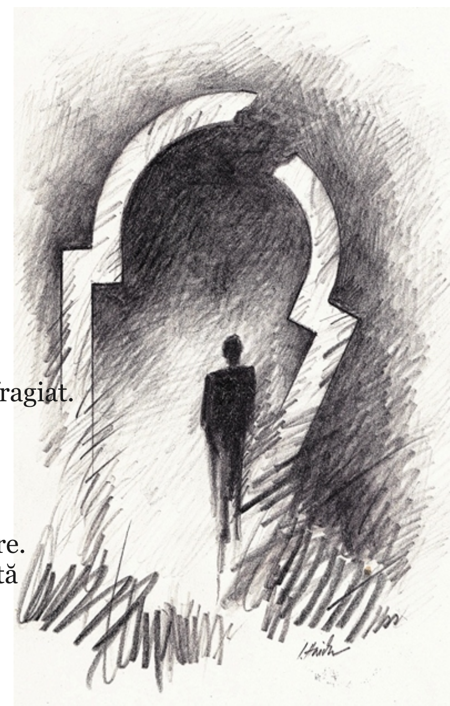
Tot ce ştim

Tu nu exişti, ai devenit invizibil
plutind, alături de îngeri,
în arabescuri, fără direcţie,
într-un spaţiu gol,
cu lumina lumii aşezată
înlăuntrul inimii tale.
Un sărut este o adiere,
o trecere de urgenţă între buze,
o scrisoare deschisă
şi închiderea cărţii
pe încheietura ta
când ziua se stinge
şi foile sunt întoarse înapoi,
sperând
pentru inima ta obosită
să câştige puterea încă o dată.
Dorinţă arzătoare, surâsul
se prelungeşte, undeva,
cu o lacrimă!

Irina Lucia Mihalca
Bucureşti

Nopţi liniştite, singur
şi aparent părăsit, fără scop,
până clopotul inimii
îţi dă semnale de apel
în coridoarele singuratice.
Nu este timp,
totul se dizolvă în apă
pentru-a ne lăsa
să privim în viitor
fără întoarceri apoi.
Inima ta
respiră şi bea
din fântâna tinereţii,
inima ta simte
durerea de a nu şti
unde se află frumuseţea ei
pentru că fără ea eşti un naufragiat.

Norii trec, plâng, dând viaţă
unui pământ ars
şi pentru fiecare floare
o comuniune din supravieţuire.
O ultimă cerere, cortina căzută
pe neadaptarea
unei vieţi solitare,
în timp ce
ultimul sunet de harpă
se risipeşte-n lumina apusului.
Un cer albastru şi soare,
aceasta este,
cu adevărat, muzica sferelor!

Tot ce ştim este că putem fi aici,
pentru ultima dată, pentru a simţi roua,
pentru a planta-n pământ
seminţele adunate
sau pentru-a asculta,
în urechile îngheţate,
ultimul cântec al păsărilor,
dar în afară de asta exişti tu şi numai tu
şi aceasta este emoţia vieţii pentru eternitate.

Ion Țoanță
Râmnicu Vâlcea

Epistole către doamna în mov (1)

Am mințit la şcoală pentru că furasem alfabetul.
Mi-am mințit mama pentru că aveam dor de evadare.
Am mințit femeile întâlnite la răspântii de lumini difuze
pentru lecțiile de decepție pe care mi le ofereau.

Am mințit autoritățile spre a-mi păstra integritatea morală.
Dar, n-am mințit niciodată soarele şi luna.
Şi mai presus de toate, nu mi-am mințit poezia, altfel
cum aş fugi în clipe de pierzanie rătăcindu-mă
printre metafore de curcubeie spre a mă hrăni
cu fagurele Reginei fără nume?
Ți-am fost fidel, Doamnă Poezie, fă-mă robul tău,
acoperă-mă cu fustele tale mov şi uită-mă în
peisagii cu poveşti nescrise, încă!
Până când, Doamna Mea în Mov mă va înaripa
şi-mi va dărui zbor spre Dincolo...
la serviciu...

Interdicții

Nu călcați iarba,
nu rupeți florile,
nu vă aplecați în afară,
nu fluierați în biserică,
nu coborâți în timpul mersului,
nu aruncați batistele folosite
şi resturile de țigări,
nu zgâriați parchetul,
nu staționați în fața ministerului,
nu traversați pe roşu,
nu călătoriți fără bilet!
Viață plină de interdicții
ca o extensie ludică
a decalogului,
ceea ce nu e interzis
e permis, *n-est pas?*
Când iubeşti,
interdicțiile şi poruncile
se multiplică,
să nu minți,
să nu vii târziu acasă,
să nu te *dedai* la femeia
altuia sau a nimănui,
să nu furi (*tradiția* furatului
miresei devine un joc imbecil),
să-ți iubeşti aproapele
dar să nu-l supui perversiunilor,
să nu furi,
lasă asta pentru cei *aleşi*,
tu,
supune-te,
rabdă,
înghite,
bucură-te,
viața nu ți s-a interzis,
încă!
ISPITA
Ispita mea,
te-am aşezat pe raftul
bibliotecii
din rumeguş presat
culoarea stejarului
şapte rate lunare
fără dobândă,
te privesc extaziat,
eşti carte format A5,
te palpez,
te ador,
te simt,
mă întind pe spate
şi zbori deasupra mea,
îmbrăcată-n *desúuri* mov,
ispită diamantină,
eşti cartea mea din vis,
trăieşte-mă-n constelațiile
din visul meu albastru,
culoarea speranței noastre,
fă-mă să te iubesc
sub zodia nesațului,
topeşte-mă sub
coapsele tale
fără vid de energie,
adoarme-mă-n
plin extaz,
apoi,
aşează-te,
raftul din bibliotecă
aşteaptă docil,
rămâi acolo
4 ever,
tu, creația mea
din vechi anotimpuri
descompuse-n
pagini satinate...

De ce?

De ce te visez,
De ce-mi exişti,
De ce alerg
Prin reci mirişti?

Aş vrea să zbor,
Vis 'naripat,
Simt prăbuşiri,
Dureri în pat.

De ce exişti
Prin depărtări?
Hai să murim
Cu dulci uitări!

Doar o strachină spartă

Îmi place să calc
în străchini,
zi după zi,
„all summer long"
după care-i cer
doctorului
certificat medical
pentru
„lipsă acută
de orientare"
şi mă adun,
apoi,
de pe jos,
colo nişte coaste,
dincolo o inimă,
cioburi, cioburi,
străchini şi sentimente,
"les jeux sont faites",
țipă magistrul!
şi viața mea?
...doar o strachină
spartă
sub picioarele
vreunui trecător
grăbit
şi întârziat

AȚI AUZIT DE PICTORUL ROMÂNO-CUBANEZ SANDU DARIE?

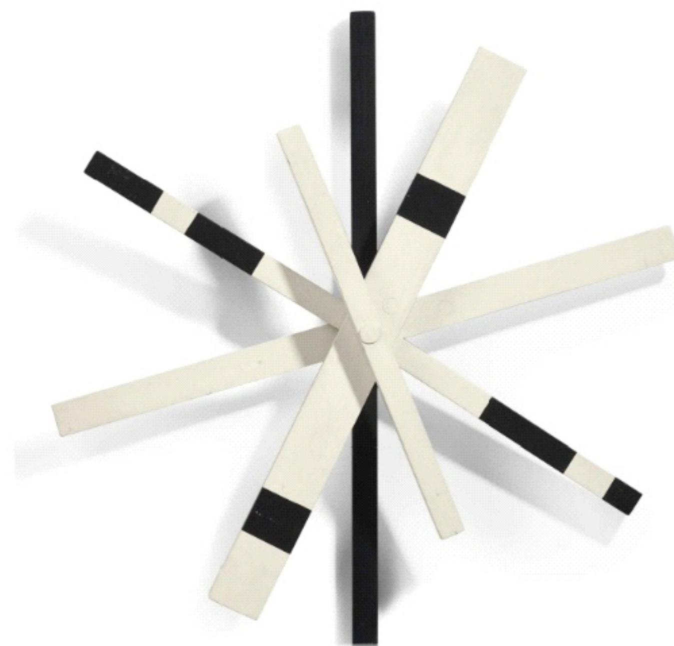

Ileana Costea & Smaranda Schaechtele
Los Angeles, California

Este un fenoment ciudat cum artişti, oameni de cultură sau ştiinţă proveniţi din România sunt răspândiţi în lume şi deseori nu sunt asociaţi cu faptul de a fi originari din România. Asta poate pentru că reuşesc să se integreze în mediul cultural al locului. Pe Brâncuşi şi Ionescu "străinii" îi consideră francezi. Cu atât mai mult "urma" unui artist din România este "pierdută" când se întîmplă ca acesta să se fi stabilit în Cuba. Este cazul lui Sandu Darie Lavel (scris in spaniolă: **Sandú Darié** Lavél), născut la Roman, România, în 1908, care a creat cea mai mare parte din opera lui artistică în Cuba "lui Castro", unde s-a stabilit din 1941, devenind cetăţean cubanez la mijlocul anilor 40, pe când încă nu avusese loc revoluţia în insulă.

Spre deosebire de alţi artişti, care dezamăgiţi de direcţia revoluţiei din Cuba şi ostracizaţi fiind acuzaţi că fac o artă ne-ideologică, s-au refugiat în Statele Unite, Sandu Darie trăieşte şi lucrează restul vieţii lui în Cuba unde moare în 1991. Am încercat să îmi răspund la întrebarea: "Cum se face că Sandu Darie a rămas în Cuba? şi n-am reuşit, căci sunt puţine lucrurile care se spun despre viaţa lui privată pe Internet. Şi la urma-urmei ce importantă are? Cert este că trăind după "Cortina de fier" cubaneză Sandu Darie a avut foarte puţin ocazia să se facă cu adevărat cunoscut "în lumea imperialistă", din care, în Cuba, erau considerate ca făcând parte Europa de Vest şi Statele Unite.

Singurul loc mai important unde am găsit informaţii despre Sandu Darie este pe WikiArt, unde i s-a facut o pagină-galerie. Altfel pe Internet se găsesc puţine lucruri scrise despre Sandu Darie; mai nimic în româneşte, câteva note ici şi colo în engleză şi i ceva mai mult în spaniolă, majoritatea în reviste oficiale din Cuba. Este păcat, căci Sandu Darie este un artist inovativ, foarte cunoscut şi apreciat în ţara lui adoptivă, cu o opera vastă care se extinde în multe direcţii: caricaturistică, desen, pictură, sculptură, ceramică, artă abstractă de lumină, artă lumino-cinetică, decor şi costume de teatru şi filme, cinematografie. El este considerat ca cel care a pus bazele artei abstracte în Cuba, în ambele ei genuri, de abstracţie lirică şi geometrică, care îi caracterizează opera, şi este unul dintre cei mai importanţi reprezentanţi ai artei cinetice cubaneze. Un aspect plăcut este faptul că în orice notă/articol unde se vorbeşte despre Sandu Darie el este menţionat ca artist româno-cubanez. Este un moment foarte propice să îl facem cunoscut pe Sandu Darie, mai ales acum, de când pentru americani încep să se deschidă graniţele cu Cuba, care înainte nu se putea vizita în mod legal. Unii se mai duceau ocolind prin ţările adiacente Statelor Unite, Canada şi Mexico, care nu cereau paşaport, ci doar permisul de conducere. Şi apoi nici asta nu a mai fost posibil, de când cu "teama ameninţării teroriste" căci spre a obţine o viza dura luni de zile şi trebuia să te înscri într-una din cele 12 categorii acceptate (călătorie de cercetare, eveniment sportiv, etc). Aceste categorii au rămas valabile şi azi, doar că viza se poate obţine mult mai repede, şi există agenţii de tur*sim* care organizează excursii în Cuba, deoarece mersul legal pe cont propriu nu este încă posibil. Şi dacă dintre noi, cei din România, vre-unii vor merge să viziteze Havana, e important să li se dezvăluie puternica prezenţă a lui Sandu Darie în capitala insulei din Marile Antile.

Structura transformabilă în stilul grupului MADI de Sandu Darie

Sandu Darie a studiat dreptul la Paris (1926-1932) unde în acelaşi timp făcea caricaturi pentru ziare şi reviste româneşti şi franceze. În anii petrecuţi în "oraşul lumină" Sandu Darie a avut ocazia să stabilească legături cu cercurile artiştilor suprarealişti şi să se familiarizeze cu arta structuralistă şi constructivi*st*ă din cadrul mişcării artei abstracte şi cu neoplasticismul lui Mondrian. A început să picteze mai trâziu, după stabilirea lui în Havana.

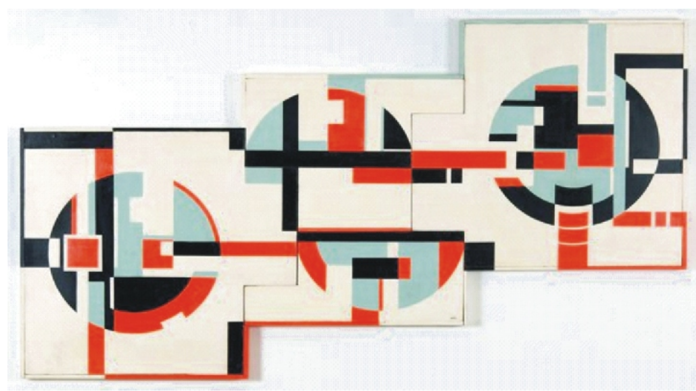
În 1946, Sandu Darie a aderat la grupul latino-american MADI, un grup cunoscut pentru artă geometrică abstractă. Invitat de Gyula Kosice, cu care a întreţinut corespondenţă timp de nouă ani, Sandu Darie a colaborat la crearea revistei "Arte MADI". El a fost permanet în contact cu exponenţii artei concrete din America de Sud. Participarea lui Darie la mai multe expoziţii ale grupului MADI confirmă că opera

artistului a găsit recunoaştere internaţională. Inspirat de neoplasticismul lui Mondrian şi descoperirea mişcării MADI, Darie se îndreaptă vertiginos spre Arta Concretă. El ia însă numai esenţa canoanelor neoplasticiste dezvoltându-şi o arta bazată pe culorile primare.

Primele picturi ale lui Sandu Darie, cunoscute sub numele de Composiciones (Compoziţii) au fost expuse în 1949 la Lyceum Lawn Tennis Club, Havana şi la galeria de artă Carlebach Gallery, New York. Aceste lucrări se caracterizau prin abstracţie lirică, fiind lipsite de orice element obiectiv şi referinţă anectodică, constând din pete mari de culoare, contururi vertiginoase şi culori puternice, strălucitoare, influenţate de natura şi lumina ţinutului tropical în care trăia. Cunoscutul critic de artă francez Frank Popper, în cartea "Origins and Development of Kinetic ("Naşterea Artei Kinetice"), îi recunoaşte lui Sandu Darie meritul de a fi unul din iniţiatiorii aşa numitei "arte luminoase pentru ambient", punându-l alături de Yaacov Agam, Nicolas Shöffer şi Victor Vasarely.

În 1950 Sandu Darie a expus lucrările lui numite Estructuras pictóricas (Structuri picturale) la Lyceum Lawn Tennis Club, Havana. Acestea erau ansamblaje prin care artistul s-a distanţat de formele confuze ale artei abstracte lirice care preconiza o mai mare rigoare formală. În 1952, împreună cu Mario Carreño şi Luis Martínez Pedro, Sandu Darie formează revista "Noticias de Arte" ("Note despre Artă"), prin care editorii au promovat tendinţele de artă abstractă-geometrică.

Sandú Darié, Arte Cinetico Latino Americano, 05/26/2013

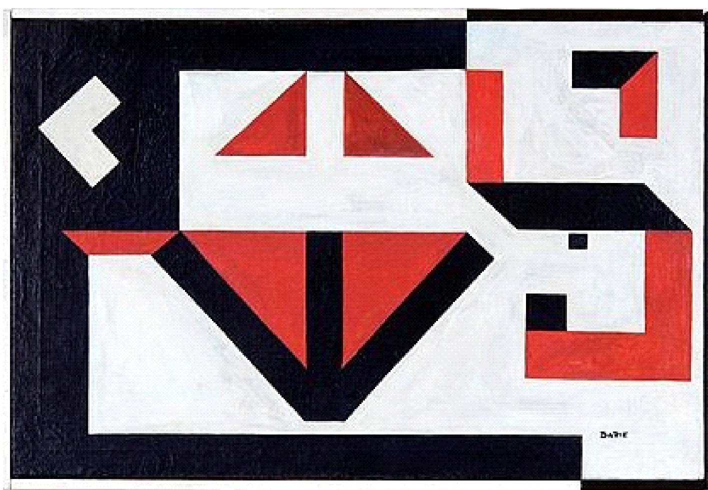
În 1956, Sandu Darie a început să creeze aşa numitele lui "estructuras trasformables" ("structuri transformabile") în care a experimentat neîncetat în domeniul cinetic, incluzând proiectoare, fotografie, aparate de înregistrat, filtre. Şi-a prezentat "structurile transformabile" la expoziţia colectivă Primera exposición CONCRETA (Facultatea de Arhitectură, Universitatea din Havana, 1955). În aceste lucrări, planul pictural a servit ca bază de la care puteau fi activate de spectator o serie de elici mobile colorate, acesta transformând după placul lui opera de artă. În aceaşi expoziţie, el a prezentat lucrarea specială MULTIVISION, prima dintr-o serie de lucrări în care foloseşte forma circulară, în întregime sau fragmente din ea, ca element integrator pentru restul formelor geometrice.

În 1960 Sandu Darie s-a alăturat grupului celor "Diez Artistos Concretos" ("Zece Pictori Concreţi"). Un alt membru al acestui grup, Pedro de Oraá, pictor, poet şi critic de artă, s-a exprimat despre artistul româno-cubanez astfel:

"Sandu Darie s-a făcut remarcat prin îndrăzneala operelor lui, a fost un creator de avant-gardă. Idea lui de a face o artă pentru societate s-a învârtit în jurul postulatelor lui Vasarely, care şi el era interesat de rolul social al artistului şi deschiderea accesului operei de artă pentru masa publicului. Perseverenţa lui Darie în acest domeniu creativ este replica lui eficace la realizarea ideii în care credea şi a puternicii lui negări a stigmei puse în aceea vreme artei abstracte, cum că ar fi evazionistă şi că ar întoarce spatele tuturor aspectelor sociale. Operele lui geometrice sunt bine adaptate la mediul urban. Plasarea lucrărilor lui tri-dimensionale în capitala Cubei se bazează pe convingerea pe care o avea despre funcţia lor socială, şi în acest spirit constă elementul de excepţie al moştenirii lăsate de el."

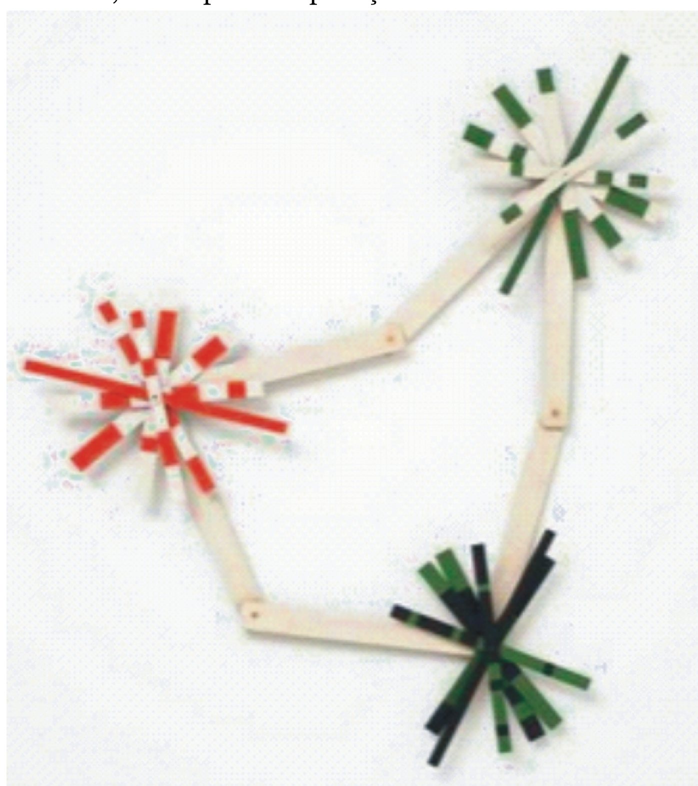
Sandu Darie, *Triunghiuri negre şi albe*

Sandu Darie, Fără titlu, 1950 ulei pe pânză, 40 x 60cm

În lucrările lui mişcătoare şi transformabile, Darie introduce idea rolului de participant al spectatorului, în co-crearea şi finalizarea operei de artă, realizând astfel o artă pe care teoreticienii o numesc "artă deschisă". El îşi eliberează

picturile de observarea pasivă tradiţională, şi îl îmbie pe cei ce le privesc să ia parte la modificarea elementelor compoziţionale. Astfel, arta devine accesibilă şi recreaţională. El a încercat să perfecţioneze folosirea spaţiului, luminii şi culorilor combinându-le cu un simt innovator special şi o continuă şi neobosită dorinţa de experimentare. Lucrările lui se remarcă prin structura lor obiectivă, bazată pe forme pure şi cineticism.

Sandu Darie"Estructuras transformables", 1955-1956, imagine imprumutată de la Oriol Tarridas

În 1960 Sandu Darie s-a alăturat grupului celor "Diez Artistos Concretos" ("Zece Pictori Concreţi") din care a facut parte până in 1961. Grupul a fost format în jurul Galeriei de Arte Color-Luz (Havana), care a căror proprietari erau cunoscuţii pictori Lolo Soldevilla şi Pedro de Oraá. In aceasta perioada Darie a participat la crearea de portofolii de serigrafii intitulate "7 Pintores concretos" (7 Pictori Concreţi; 1960) şi "A" (1961), şi a fost implicat activ în activităţile acestui grup care a jucat un rol însemnat în difuzarea artei abstracte-geometrice în Cuba. Pedro de Oraá, pictor, poet şi critic de artă, s-a exprimat despre artistul româno-cubanez astfel: "Sandu Darie s-a făcut remarcat prin îndrăzneala operelor lui, a fost un creator de avant-gardă. Idea lui de a face o artă pentru societate s-a învârtit în jurul postulatelor lui Vasarely, care şi el era interesat de rolul social al artistului şi deschiderea accesului operei de artă la masa publicului. Perseverenţa lui Darie în acest domeniu creativ este replica lui eficace la realizarea ideii în care credea şi a puternicii lui negări a stigmei puse în aceea vreme artei abstracte, cum că ar fi evazionistă şi că ar întoarce spatele tuturor aspectelor sociale. Operele lui geometrice sunt bine adaptate la mediul urban. Plasarea lucrărilor lui tri-dimensionale (în capitala Cubei) se bazează pe convingerea pe care o avea el despre funcţia lor socială, şi în acest spirit constă elementul de excepţie al moştenirii lăsate de el." Spre sfirşitul articolului vom reveni cu analiza lucrarilor urbane al lui Sandu Darie.

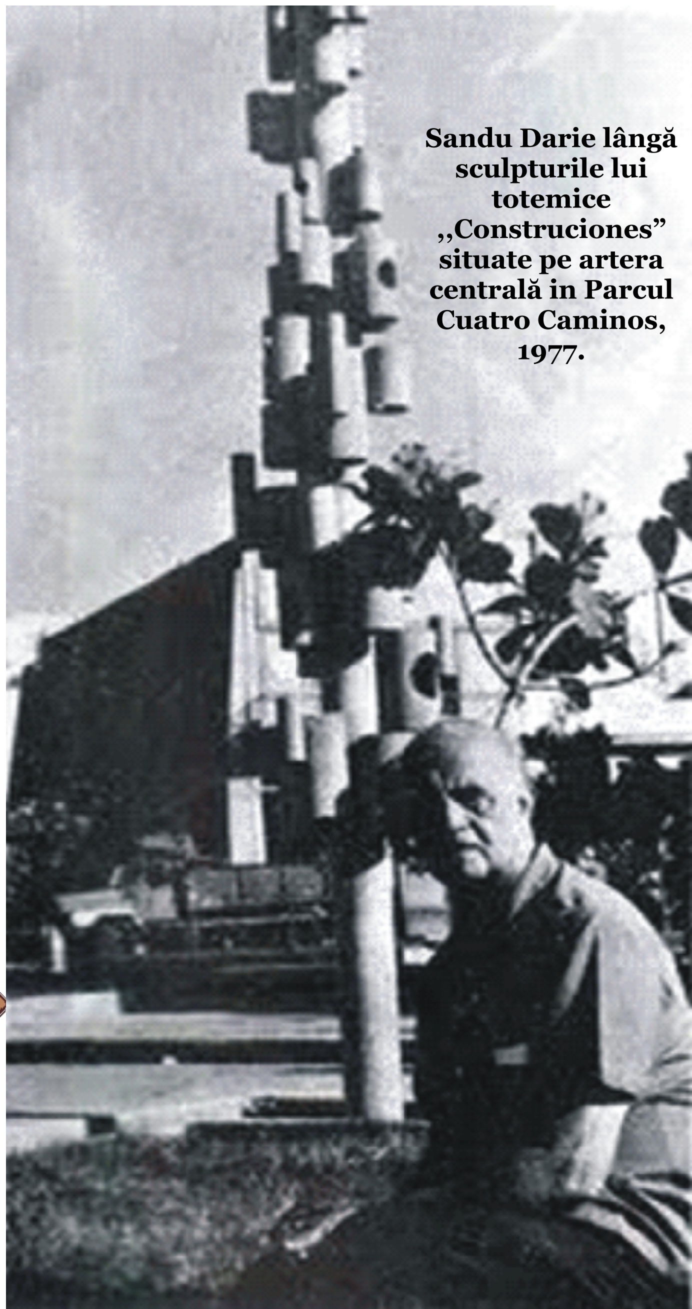

Fară Titlu, Sandu Darie, 1966

Începând cu anii 1960, Darie şi-a extins creaţia artistică la noi teritorii, cu filmul documentar Cosmorama, Poema espacial n°1, realizat împreună cu cineastul Enrique Pineda Barnet (1964). Acesta este defapt un experiment audio-vizual care face edificatorare statura acestui artist veşnic în creaţie şi căutare de noi căi de expresie artistică care şi-a lăsat o amprenta puternică asupra artei cubaneze. Acest film experimental de pionierat, cu forme, lumini şi culori în mişcare a introdus un concept nou de artă cinetică audio-vizuală. Documentarul a fost prezentat în cadrul expoziţiei Electropintura en Movimiento Cosmorama (Cosmorama Electro-pictură în Mişcare) care a avut loc la Museo Nacional de Bellas Artes, Havana în 1966. Darie a continuat să lucreze cu acest mediu, producând El Bosque bajo El Puente (1965), Caminos del sabie (1966), El gran Viaje (1966), La cocotología (1967), El vuelo Cosmico (1967) şi Cuba frente al mar (1968) pentru a enumera numai câteva din lucrărirle de acest fel. O importantă expoziţie colectivă a "artei luminii" (Kunst-Licht-Kunst/Artificial Light Art) organizată de Popper şi Jan Leering în 1966 la muzeul din Eindhoven, Olanda, l-a inclus pe Sandu Darie şi aceasta reprezintă probabil una din realizările profesionale cele mai importante din cariera artistului, fiind şi una din puţinele lui participări pe piaţa artistică europeană în timpul vieţii lui.

Începând din anii 70 Sandu Darie s-a îndreptat spre creerea de instalaţii arhitectonice lumino-cinetice, un domeniu în care a fost prolific. Aceste opere monumentale au intrat în peisajul urban cotidian al Havanei, deşi, din păcate, de cele mai multe ori plăcuţa care să-l identifice pe artist lipseşte. Printre lucrările sale de această natură se numără

turnurile cu lumini pentru Anfiteatro Flotante (Parque Lenin, 1971), sculpturile totemice Construcciones situate în artera centrală a Havanei (Parcul Cuatro Caminos, 1977), muralul de scară mare, Día y Noce (Ziua şi Noaptea) ce decorează holul celui mai important spital din capitală, Spitalul Hermano Ameijeiras, 1982, picturile murale Colores Ondulantes en el espacio (Fábrica de Toallas del Wajay, 1983) şi sculptura La Columna de la vida (Instituto de Genetica y Biotecnologia, 1986). Cea mai cunoscută dintre ele este sculptura ambientală Arborele roşu (El Arbol rojo, 1981), structură cinetică multi-coloră, care îi întâmpină pe vizitatorii Palatului Central al Pionerilor Ernesto Guevara, în Parcul Lenin, structură impozantă, cu elemente mişcătoare, care de-a lungul anilor a apărut deseori în cărţi poştale, poze de reclamă şi filme documentare. Tot la Havana mai există şi frumoasele mozaicuri geometrice făcute de Darie care decorează artera comercială La Rampa din centrul capitalei.

Sandu Darie lângă sculpturile lui totemice „Construciones" situate pe artera centrală in Parcul Cuatro Caminos, 1977.

Muralul El dia (Ziua) de Sandu Darie din holul spitalului Hermanos Amejeiras, Havana

Muralul Noche (Noaptea) de Sandu Darie, din holul spitalului Hermanos Amejeiras, Havana

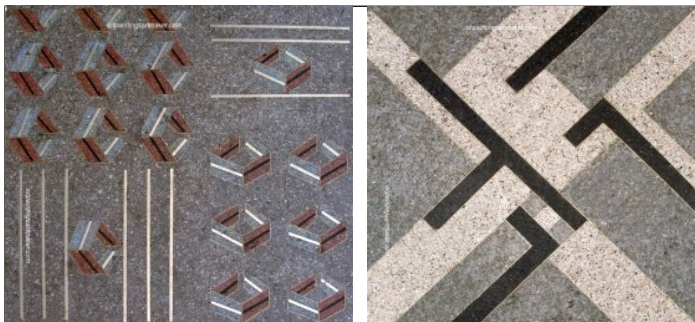

Árbol rojo (Arborele rosu) amplasat la intrarea Palatui Central al Pionerilor Che Guevara, Havana

Darie a fost făcut membru de onoare al Academiei de Arte din Haga, iar la Havana a primit Medalia Culturii Cubane în 1981. Ulterior a fost şi professor la Universitatea de Arte

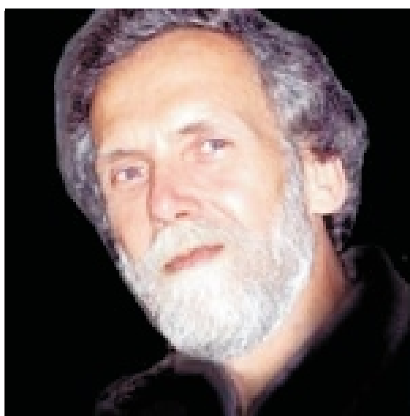

Plastice din Havana. În 1982 a fost solicitat să participe la Salón Paisaje'82, Museo Nacional de Bellas Artes (Muzeul de artă din Havana) din Havana şi în 1988 a obţinut premiul trei de la Salón de Premiados, Museo Nacional de Bellas Artes, Havana.

Mozaicuri de Sandu Darie pe artera importantă La Rampa din centrul Havanei

Muzeul de artă din Havana, cel mai de seamă muzeu de arta din Cuba, deţine multe lucrări de Sandu Darie. În anul 2009 în clădirea dedicată artei cubaneze (Edificio Arte Cubano) a acestui muzeu a avut loc o retrospectivă Sandu Darie, şi s-a publicat un frumos catalog, acum epuizat, având ca autori pe Elsa Vega şi Sandu Darie (probabil pentru că autoarea a preluat texte scrise de artist în timpul vieţii lui). În expoziţie au fost expuse 40 de lucrări ale lui Sandu Darie, majoritatea aparţinând colecţiei permanete a muzeului. Au fost prezentate picturi, structuri transformabile, asamblaje metalice şi câteva machete la scară ale unor proiecte de spaţii ambientale şi arhitecturale - o linie importantă de creaţie dezvoltată de Sandu Darie. Se putea viziona şi Cosmorama. Curatoarea expoziţiei, cercetătoarea Elsa Vega, spune despre Sandu Darie că "influenţa lui transcede momentul istoric în care a trăit el, şi numele sau a deveit o referinţă în istoriografia artei cubaneze. Să plasezi arta lui într-o anume formă artistică de expresie precisă, este un lucru greu de făcut, dacă nu chiar imposibil... Graniţe sau ziduri nu au existat niciodată pentru acest artist, pentru care totul a fost posibil de realizat prin peseverenţa şi bogata sa imaginaţie." În 2007, Muzeul Regina Sofia (Museo Nacional Centre de Arte Reina Sofia) din Spania a inclus câteva lucrări de Darie în expoziţia "Los Cinéticos" ("Artiştii Cinetici"). Pentru a scoate în evidenţă importanţa lui Sandu Darie ca artist cinetic, trebuie să menţionăm că în această expoziţie, lucrările lui se aflau în companie foarte aleasă, alături de cele ale lui Marcel Duchamp, Naum Gabo, Keiji Kawashima, Manfredo Massironi, Man Ray, Felicidad Moreno, Victor Vasarely şi a unor reprezentanţi de seama ai artei latino-americane, ca Jesús Rafael Soto, Carlos Cruz-Diez, Julio LeParc, Matilde Pérez şi Abraham Palatnik. Actualmente mai multe galerii din Miami şi Coral Gables în statul Florida prezintă arta lui Darie. Artistul are mereu lucrări şi la Bienala de la Miami. Galeria TresArt are o colecţie mare de lucrări de Sandu Darie. Personal ce mi se pare cel mai important lucru despre acest artist este cât de modern şi înaintea timpului lui a fost prin creaţiile sale inovatoare, într-un domeniu care acum primează în arta contemporană: structuri mobile, artă de lumină şi culoare, creaţii artistice interactive cu care vizitatorul este stimulat să interacţioneze, imagini de compoziţie şi pictură animate, înainte captate pe film, azi pe video ... Şi toate acestea, urmând tradiţia Bauhaus, şi impulsionat de talentul şi interesele lui multi-laterale, Sandu Darie le făcea încă din anii 50-60. Sandu Darie era bun prieten cu pictoriţa Medi Wechsler-Dinu şi soţul ei, poetul Gheorghe Dinu, alias Ştefan Roll. Medi Wechsler a fost aceea care care l-a iniţiat în pictură. După moartea lui Medi (la 106 ani, anul acesta) anumite lucruri şi scrisori au ajuns pe piaţă din România. Recent, la buchiniştii din Bucureşti se poate da peste scrisori - pictograme trimise de Sandu Darie din Havana. Din acestea rezulă că atâta timp cât a fost în ţară, Sandu Darie făcea parte din avantgardiştii români. Dar daca pictoriţei Medi Wechsler-Dinu, i s-au organizat mai multe expoziţii şi a fost prezentată în presă, radio şi LA televiziunea română în ultimii ani ai ei de viaţă, despre Sandu Darie nu se spune nimic in România, deşi este un artist remarcabil.

Am scris acest articol cu intenţia ca cititorul să afle despre acest artist, dar şi în speranţa că mediile, presa şi lumea de artă din România vor începe sa-l facă cunoscut pe importantul artist modern româno-cubanez Sandu Darie.

Iosif Haidu

Roman, Neamţ

FENOMENUL ARTISTIC CA FENOMEN DE COMUNICARE

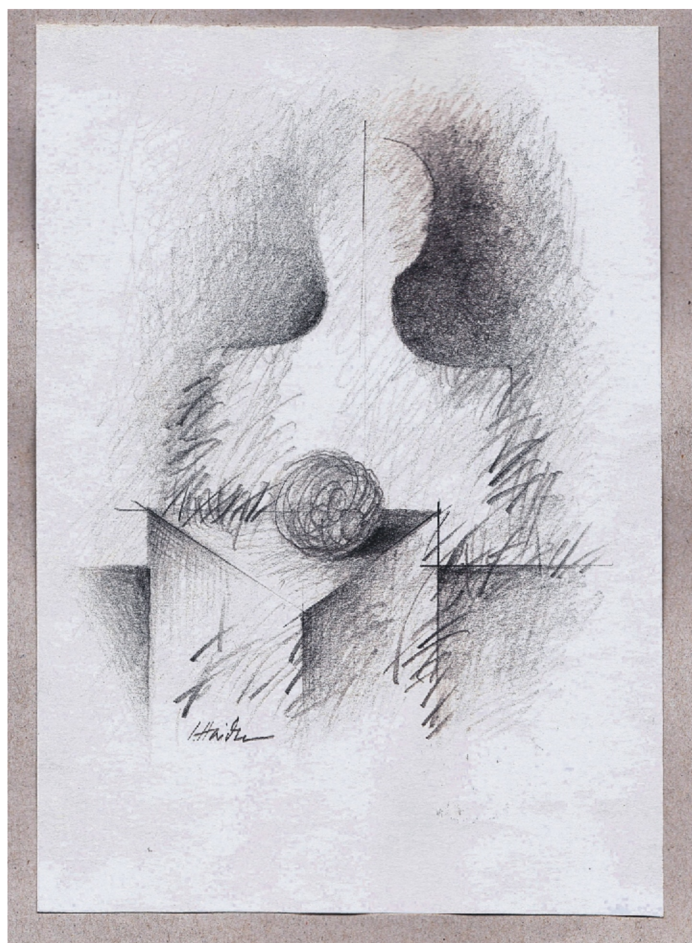
Relaţiile dintre arte concepte şi diferenţieri

În conceptul fenomenului mai larg de cultură, arta intră în raporturi profunde şi fireşti atât cu ştiinţa, cât şi cu ceea ce s-a numit întotdeauna dimensiunea spiritului omenesc. Dar în momentul de faţă nu ne preocupă legăturile ce se stabilesc între aceste trei componente de bază ale faptului de cultură.

Ceea ce ne interesează acum este o altă problemă. Este vorba de sistemul de relaţii ce se edifică la nivelul artei ca stare. Într-un asemenea caz, analiza pe care intenţionăm să o facem trebuie să ţină seama de două niveluri. Pe un prim plan ni se impune cu stăruinţă conceptul de artă în general.

În această alternativă suntem obligaţi să analizăm ansamblul de legături ce se instituie între literatură, muzică

literar intră în joc atât simțul auditiv, cât și cel vizual. Mai important este un alt fapt. În plan literar, legăturile dintre semne nu sunt date dintr-odată, într-o intuiție globală. Atât discursul poetic cât și procesul de desfășurare a prozei presupun timpul care se scurge. Semnele se ivesc treptat, se decantează și se leagă reciproc abia într-un stadiu ulterior. Muzica se deapănă și ea în timp. Dar fiecare moment al timpului pune, într-un anumit sens, mai plenar, stăpânire pe noi. Punctul conține, în această privință, ceva din permanenta vibrație a ansamblului. Literatura evocă și ea asemenea momente. Dar acest lucru se petrece, în câmpul poeziei, ca un fapt de excepție. În realitate, literatura bună nu este obligată să supună afectiv și clipă de clipă conștiința estetică. Ea va cere o participare finală mai amplă și cu puteri de iradiere retroactivă în timp.

Domeniul poeziei este un câmp al împlinirii abia rostite inițial. Iar semnul nu e trăit direct decât în mod parțial. Semnificațiile asociative de natură textuală se integrează deci pe parcursul desfășurării gândului artistic în așa fel încât ele conduc întotdeauna și la nevoia de a dezvălui normele spirituale ascunse în țesătura universului descris de sugestiile situate în afara textului literar. Cu alte cuvinte creația literară presupune o sinteză continuă și mereu mai stabilă a celor trei stadii ale expresiei artistice: semn, sugestie textuală și semnificație indirectă, de factură simbolică. Această stare de lucruri denotă o mai mare putere de formulare a literaturii, dar și o dovadă de slăbiciune în raport cu celelalte arte.

Dimpotrivă muzica, dezvoltându-se în timp, ne stăpânește sensibilitatea în fiecare clipă. Aceasta se întâmplă

și artele vizuale.

Pe un plan secund, ni se relevă raporturile complicate ce se cristalizează la nivelul restrâns de artă. Acum intră în atenția noastră registrul determinant al artelor plastice sau, mai exact spus, domeniul plin de meandre și de multiple neclarități al artelor vizualității estetice.

Privind această problemă în dublu înțeles, rezultă că, pentru a descifra modul cum se urzește rețeaua, conexiunile dintre artele cu valori de plasticitate, trebuie să delimităm, în prealabil, felul cum se încheagă dialogul global al celor trei tipuri fundamentale de manifestare estetică. Spre a ne îndeplini scopurile propuse de un astfel de examen strict general, este suficient să ne mărginim aici la observația de principiu că raporturile dintre literatură, muzică și plastică implică, pe o treaptă inițială, existența unui element central cu sens distinctiv. Acest element introduce factorul de deosebire și instaurează adeseori adevărate stări aparente de opoziție între arte, tocmai din faptul că el ne apare ca fiind unic numai sub înfățișarea lui abstractă și deci conceptuală.

În ipostază concretă, elementul respectiv devine variabil și ireductibil, în cele mai multe privințe, atunci când îl luăm în considerare în cele trei câmpuri, riguros circumscrise, ale artelor amintite.

Întrucât pentru moment nu ne preocupă aspectul de sinteză a artelor, ci al variației speciilor de formulare artistice, ne vom rezuma în acest stadiu al analizei la relația dintre imagine și primul strat al percepției orientative.

Privind chestiunea în această lumină, deducem că cel mai complicat caz rezultă a fi cel al literaturii. Ceea ce se explică nu numai în virtutea împrejurării că în domeniul

deoarece în sferele creației muzicale semnul sonor se unifică perpetum și în chip sugestiv cu semnificațiile efective ale textului.

Datorită înlănțuirii strânse a semnelor și a curgerii lor relativ repezi, legile specifice ale compunerii formale, sau structurile gramaticale ale edificiului fenomenal apar direct în planul percepției noastre auditive.

Drept urmare intuim spontan și global întreaga rețea compozițională în timp și în acest și în acest lucru nu ne mai lasă răgazul cuvenit de a găsi o multiplicitate de sugestii asociative în chip simultan. Ceea ce se petrece și datorită împrejurării că muzica are legi dee structurare formală asemănătoare cu celelalte arte dar și unele constante cu totul particulare. Referindu-se la doctrina lui Fechner, Charles ...... evidențiază, în această ordine de idei, faptul că muzica se bizuie pe unele prerogative formale generice cum ar fi modificarea de tempo, măsură, ritmul, direcția și schimbarea de grad al intensității și al înălțimii.

Totodată, însă, așa cum a remarcat Helmholtz, muzica posedă comandamentele ei interioare specifice, ca percepțiile melodice sau armonice fundate pe raporturile de înrudire a sunetelor prin armonice.

În orice caz, trebuie reținut că opera artistică de natură muzicală implică cu discreție gramatica ei formală pe tot parcursul lumii semnelor, ceea ce conduce, atât la posibilitatea intuirii imediate a construcției, cât și la actul de trăire efectivă și imediată a acesteia.

Artele vizuale în schimb, deși ni se înfățișează, spre deosebire de literatură, în mod direct și integral, capacitățile noastre de surprindere intuitivă, instituie o distanță certă între semn și zona sugestiilor textuale.

Astfel, limbajul plastic alcătuit din semne și din relațiile dintre acestea, precum și din ansamblul de semnificații ale stării de edificare formală deși reprezintă o prezență ideală sub raport estetic, datorită caracterului său de totalitate dată percepției, constituie totuși și un teritoriu al enigmelor. În alternativa artelor vizuale, procesul asociativ este cu mult mai intens și mai stăruitor decât în ipoteza muzicii și, în orice caz, el trebuie să se îndeplinească cu mult mai repede decât în sfera literaturii.

De unde deducem că experiența estetică cristalizată are un rol deosebit de însemnat în regiunile vizualității artistice. Dar această experiență efectivă a subiectivității experiență ce devine un material al unei posibile descrieri pre-iconografice, după expresia lui Panotsky poate să se transforme, așa cum am văzut, în altă împrejurare, și într-o piedică pe calea unei atente și profunde contemplări meditative.

Drept urmare, legile știute de armonie, contrast și ritmică, precum și relațiile secundare de simetrie, policoanie și proporționalitate trebuie asociate percepției semnelor numai după ce a trecut, în mod deliberat, un timp sensibil și determinat de așteptare.

Cam în acest fel ni se prezintă relațiile de diferențiere dintre cele trei specii fundamentale ale artei. Este clar deci că deosebirile la nivelul semnelor și la acela al gramaticii textuale. Ceea ce în alți termeni înseamnă varietate de limbaj și de înlănțuire a sugestiilor referitoare la formă. Adevărata stare de sinteză ni se relevă așa cum am schițat mai înainte, în registrul complex al semnificațiilor extratextuale.

După ce actul de dezvăluire simbolică s-a încheiat în mod provizoriu, constatăm cu uimire că hermeneutica

marilor înțelesuri poate fi aproximativ aceeași pentru întreg domeniul al manifestării artistice.

La acest nivel, limbajele, parcă transfigurate și deschise stărilor către lume, se îmbină și-și transferă reciproc din substanța lor intimă. Iar actul de participare la existență adâncește și mai mult această stare edificatoare de lucruri. De aici deducem ideile privitoare la sinteza artelor care nu se pot bizui pe o eventuală topire a limbajelor. Dezagregarea specificului semnelor și a raporturilor acestora cu fondul asociativ al intelectului nu poate reprezenta decât o soluție utopică a problemei.

În schimb sinteza amintită este în măsură de a se realiza pe calea colaborării dintre arte și pe drumul unificării cât mai depline, a proceselor de forjare simbolică a lumii, la nivelul actului de rostire artistică a spiritului.

Desigur, în contextul colaborării dintre arte pot fi transpuse sau îmbinate și unele aspecte gramaticale ale variatelor forme de limbaje distincte. Dar substanța acestor limbaje nu este bine să fie radical modificată.

Apare îndoielnic că momentul de unitate a artelor nu se rezumă la aspectul sau la acela ambiental al problemei în legătură strânsă cu ceea ce numim temeiul simbolic al stadiului de sinteză estetică a manifestărilor creatoare se relevă și un alt atribut al dialogului dintre arte și al stării de vecinătate și de încrucișare a acestora. Este vorba, de astă dată, de substratul poetic comun pentru toate formele de proiectare artistică a spiritului și a sensibilității umane.

Subînțelegem aici prin ideea de stare poetică o situație ce decurge din sensul original al termenului grecescpoiea. În

mod primar verbul desemna, în primul rând, orice acțiune de facere. Implicit, el indica efortul de a crea, de a produce și de a fi, în același timp, activ și eficace. Pe un plan secund, conceptul sugera și tema propriu-zis literară, în măsura în care se referea în termenii noștrii de astăzi la orice act de compunere poetică. Observăm însă cu claritate, cum precumpănea motivul creației în general, starea de geneză în cuprinsul realității obiective date ființei umane, teza facerii sau a alcătuirii lucrurilor și a ridicării lor la lumină.

Cu aceste rosturi trebuie să folosim ideea de substrat poetic la nivelul extins al tuturor artelor. Creația de factură estetică este întotdeauna o năzuință către stadiul de facere în cadrul existențial. Prin clădire stilistică a unei lumi pure a artei, creatorul îndeplinește, pornind câteodată de la nimic, un adevărat univers viu al înțelesurilor autentice ale lumii imaginate intențiile de producere și de elaborare rotunjită a unor opere ce se ivesc din orizontul realului și se emancipează , pentru a deveni alte moduri ontologice ale obiectivității.

Am căutat să schițăm până acum raporturile de diferențiere dar și de unitate dintre cele trei specii de bază ale conceptului general de artă.

Vom arunca în final o privire sumară asupra noțiunii restrânse de artă și deci asupra relațiilor instaurate între artele vizuale ca atare. Deosebirile dintre genurile specifice ale domeniului vizualității artistice și anume pictura, sculptura, grafica, arhitectura, artele decorative, designul și scenografia sunt în chip obișnuit cunoscute.

Știm că pictura, de pildă, redă în plan, prin desene, compunere de ansamblu, perspectivă și culoare, bogăția indefinită a unei lumi ample tridimensionale. Tipul de creație picturală este deci, pe cât de complex, pe atât de iluziv și modelator de realitate. Puterea de transfigurare conținută în actul de edificare picturală decurge din însăși lupta artistului cu planul. În sculptură, restituirea volumetrică a gândului estetic conduce la așezări mai consistente, mai stabile, dar care oglindesc mai puțin ordinea desfășurării largi a unei experiențe posibile. De aceea se spune că pictura poate surprinde mai repede fugitivul sau instabilul, în vreme ce sculptura se apropie cu predilecție de entitățile constituite. Evident, observația e relativă. Dovedește acest lucru tipul particular de construcție estetică în sculptura cinetică.

În acest caz tocmai dinamismul iluziv al picturii și predilecțiile pentru momentele provizorii ale firii devin motive de bază ale compunerii stilistice. Ceea ce reprezintă în paranteză fie spus un alt gen de sinteză estetică, de această dată la nivelul restrâns al artelor vizuale.

Grafica evocă o savantă nevoie umană de aprofundare analitică a demersului creator, prin intermediul elocvent al desenului. Iar desenul sau însemnul gravat este orientat în direcția reproducerii. Arhitectura, în schimb, conține un coeficient predominant de funcționalitate. Obiectul arhitectural se instaurează în mediul urban și pe această cale el poate deschide o nouă perspectivă pentru o sinteză a artelor la nivelul ambientului total.

În linii mari acestea sunt problemele principale ale raporturilor de distingere a artelor vizuale. Chestiuni speciale cum ar fi legăturile mai subtile ce subzistă între poezie și pictură, sau între arhitectură și muzică, precum și între muzică și sculptură, le putem aborda punând în discuție temele ritmului și ale construcției imaginii în structura variatelor arte. Într-o vedere finală aici ne preocupă altceva. Ne gândim la o reflecție a lui Paul Ligeti pe marginea unui aspect al teoriei Riegl și dezvoltată amplu în doctrina lui Spengler. Este vorba de șirul continuu alcătuit de triada: arhitectură, sculptură și artă picturală.

Potrivit concepției de bază a lui Spengler persistă în istoria culturilor o succesiune de tipul: arhitectura în faza inițială, dominând în arta egipteană și, în general, în creația antică proprie vechilor culturi superioare, apoi sculptura, într-o perioadă mediană de înflorire, primând în cuprinsul culturii grecești și, în sfârșit, pictura, ca o caracteristică definitorie a vârstei moderne a artei.

Evident starea de preponderență a arhitecturii reapare, potrivit convingerii lui Spengler, în Evul Mediu iar aceasta ca un ecou al unor tipuri străvechi simbolica în vreme ce dominanta sculpturală reînvie în epoca Renașterii. Desigur, faptul că în sfera vizualității unele moduri ale artei primesc un accent predilect, în anumite perioade istorice, este edificator pentru noi. Înțelegem și motivele pentru care arhitectura a fost abilitată cu insistență în antichitatea sumero-egipteană, pentru ca spiritul elin să pună în lumină virtuțile de adâncime spațială și de modelare a conturelor proprii sculpturii.

Ceea ce naște un semn de întrebare este ideea că această mișcare în trei timpi duce către un stadiu de abolire a artei, așa cum s-ar petrece lucrurile și intră specifică viziunii lui Hegel.

Nu credem de pildă, că pictura ca un ultim stadiu al evoluției artistice reprezintă o formă de decadență expresivă în raport cu arhitectura antică, și chiar în comparație cu sculptura grecească. Mai degrabă suntem tentați să

considerăm că ne aflăm în fața unei necesare evoluții. Și poate că maturizarea deplină a celor trei specii fundamentale ale artelor plasticeva conduce obligatoriu la nevoia de a găsi o soluție nouă pentru o sinteză superioară a vizualității estetice.

Colaborarea, pe un plan mai înalt și prin încrucișare continuă, a modurilor artistice, ar putea să ne facă să restituim mai limpede meandrele spiritului și treptele succesive ale devenirii universale.

GHEORGHE ILIESCU „POETUL ORELOR CALME” 1906-1988

Minodora Ursachi
Roman, Neamț

Personalitate distinctă în peisajul artistic românesc, Gheorghe Iliescu a fost legat prin toate fibrele ființei sale de oamenii și frumusețea meleagurilor romașcane, odată cu stabilirea lui aici, în anul 1945, unde și-a dat măsura personalității intelectuale și artistice. Un om de mare sensibilitate sufletească, modest, înțelept și generos, crescut în conștiința creștină, cu respect și iubire față de Dumnezeu. Un artist și profesor model, care a trăit prin creația sa și a perpetuării artei prin talentații lui elevi și care a avut un rol deosebit în menținerea și dezvoltarea vieții artistice romașcane, în condițiile când aici, zeci de ani a fost singurul artist plastic cu statut de profesionist.

Energiile creatoare ale înclinației sale artistice izvorăsc din copilărie și din priveliștile locurilor natale din împrejurimile Hușilor, satul Grumezoaia, primul îndrumător fiindu-i mama, pentru care avea un deosebit cult, ca apoi, studierea și înțelegerea profundă a artei să le cunoască la Academia de Arte Frumoase din București, cu maeștrii Camil Ressu și J. Steriade.

În decursul laborioasei sale creații, care traversează peste o jumătate de secol, Gh. Iliescu, nefiind atras de formele unor anumite curente și tendințe impuse în artă, a păstrat măsura unei viziuni realiste, armonioase și echilibrate, cu un desen precis și cu rafinate acorduri cromatice, o exprimare firească, intens lirică, conform cu structura sa intimă, cu propria simțire și gândire, ceea ce îl situează pe linia de continuitate a arte românești clasice. „Toate încercările subiective, spunea artistul, izolate și străine înțelepciunii marii colectivități sunt efemere, anulându-se de sine. Inaccesibile unei înțelegeri firești a sufletului nostru, desfăcute de realitate, ele pier”.

Fiecare lucrare, în ulei, acuarelă și laviu este o confesiune sinceră, un univers lăuntric plin de substanță care ne poartă în călătorie de evocare istorică și culturală, pe cărările amintirilor sufletului său, a cunoașterii în profunzime a naturii umane sau în spațiul de care se simte permanent atras - natura. Cu mare sinceritate și cu plăcerea lucrului în plein-air, artistul a dat expresie farmecului și poeziei ei. Îi plăcea să se bucure de răcoarea și lumina aurie a dimineții, de albastrul și nemărginirea cerului, să simtă aerul curat și liniștea-n suflet în mijlocul pădurii, adierea lină a vântului, prospețimea vegetației, strălucirea florilor de câmp, respirația vieții și a misterelor ei.

Uimit de atâta frumusețe și diversitate, Gheorghe Iliescu a devenit cântărețul meleagurilor moldovene, căutând printr-o temeinică observație și analiză interioară, să le pătrundă esența, poezia lor cu acea atmosferă generatoare de armonie și liniște deplină. Priveliști fermecătoare, de largă respirație, cu explozia vegetală și mireasma primăverii, vegetația viguroasă din miezul verii, freamătul pădurilor cu

Pictorul și graficianul Gh. Iliescu

simfonia cromatică a toamnei, puritatea și liniștea iernii cu albul strălucitor al zăpezilor, bogăția universului floral proaspăt și strălucitor, sunt izvorâte din starea lui emoțională, de simțire și de meditație, care emoționează și cuceresc prin prospețimea și atmosfera evocată. Lumina lor calmă de liniștire a sufletului provine din căldura și bunătatea lui sufletească. Nimic dramatic, nimic grav. Zbuciumul interior, îndoielile, decepțiile nu se regăsesc în universul său. Este o natură fermecătoare, în care pulsează atâta viață și frumusețe, încât artistul vede peste tot mâna ocrotitoare a lui Dumnezeu, acea energie divină care planează asupra existenței. De aici și numele dat de scriitorul și criticul de artă Aurel Leon **„poetul orelor calme”,** în urma unei ample expoziții deschise la Galeriile „Victoria ” din Iași, în anul 1985.

„Gheorghe Iliescu e cântărețul liniștii senine dintre codri și ape, al universului rural surprins în toate anotimpurile, al calmului nostalgic țesut de beteala luminii. Iernile lui sunt molcome, cu zăpadă ca o hermină, verile somnoroase sub pete de umbră, iar toamnele o adevărată revărsare de generozitate a paletei”.

Ca pictor de biserici care cunoștea adevărata esență a credinței în Dumnezeu, fascinația oferită de puterea divină, ne ajută să ne punem în comuniune cu lumea lui Dumnezeu, să ne apropiem de cele sfinte și să ne aducă într-o sare de contemplare, de înălțare divină.

Membru a U.A.P. încă de la înființare acesteia, artistul Gh. Iliescu a simțit mereu nevoia de a comunica cu iubitorii de artă, de a transmite propriile sentimente și trăiri. De aici și bogata activitate expozițională la Expoziții Anuale de Stat, la Saloanele Oficiale, Expoziții colective regionale, interregionale, județene, interjudețene, Bienale de artă plastică (peste 40), organizarea a 15 expoziții personale.

I-am stat alătri la multe organizări de expoziții personale. I-am cunoscut generozitatea și noblețea, seriozitatea și exigența în prezentarea propriei creații,

profundele cunoștințe despre estetica și filozofia artei, despre legătura dintre artă și știință, dintre artă și religie etc.

Viața i-a fost bogată în împliniri și satisfacții. Cât a trăit s-a bucurat pe deplin de o deosebită popularitate, de prețuirea întregii activități artistice. Mari personalități ale vieții culturale precum, George Oprescu, M. Paciurea, Ion Frunzetti, Constantin Ciopraga, Marina Preutu, Aurel Leon, Valentin Ciucă, Gh. A.M. Ciobanu care i-ai cunoscut și cercetat opera au adus aprecieri elogioase în cataloagele expozițiilor sau în cronicile de artă apărute în diferite publicații referitoare la omul, și artistul, „solid desenator și sensibil colorist”, „de o viziune robustă și de un perfect echilibru” , care realizează „încântătoare peisagii în peniță, admirabil compuse, complete, bine văzute, redate cu îndemânare pe care rareori o întâlnim la alții Abundența detaliilor este reclamată de felul său liric de a simți”. Premiile obținute, ilustrarea unor reviste (Tinerimea Artistică, Universul, Curentul, Tribuna, Contemporanul, Ateneul, Cronica etc.), achiziționarea multor lucrări sau donarea altora care înnobilează interioarele unor muzee, colecționarilor, instituțiilor, așezămintelor culturale, a multor iubitori de artă, sunt semne de înaltă admirație cu care artistul a fost înconjurat, fructuoasa sa activitate artistică, asigurându-i un loc bine precizat în arta românească a sec. XX.

A plecat dintre noi pe drumul întâlnirii cu Dumnezeu, de 27 ani, la 13 august 1988, lăsând amintirea veșnică a unui mare Om și deosebit Profesor, a unui mare Artist care a știut să dăruiască oamenilor prin realizările sale momente de bucurie, să ne încânte cu sinceritatea trăirilor, cu căldura sentimentelor și înțelepciunea sa.

Conf. Univ. Dr. Arhitect
Gheorghe Ionaşcu
Bucureşti

ECOLOGIA - ŞTIINŢA CASEI. PĂMÂNTUL CASA NOASTRĂ COMUNĂ

1. Ecologia ca ştiinţă

Ecologia s-a născut din biologie, prin fundamentarea bazei sale teoretice, dar se dezvoltă în continuare de sine stătător, prin conexiune cu alte discipline, reprezentând totodată şi un mod nou de a gândi lumea în complexitatea ei. Ecologia este o disciplină cu o vocaţie integrativă, o ştiinţă de avangardă, o superştiinţă, întrucât studiază, spre a optimiza, totalitatea inter-relaţiilor populaţiilor cu mediul lor de viaţă, biotic şi abiotic**.** Studiind relaţia *viu-neviu*, ecologia poate fi considerată drept ştiinţa vieţii pe planeta noastră. Ecologia studiază structura populaţiilor şi modul cum acestea îşi îndeplinesc funcţiile de transfer ale materiei, energiei şi informaţiei, în cadrul sistemelor ecologice (ecosistemelor).

Ecologia armonizează datele ştiinţelor naturale cu cele ale ştiinţelor sociale, iar în ecologia umană şi cu cele ale ştiinţelor tehnice care determină amenajarea spaţiului pentru habitatul uman. Putem numi ecologia drept ştiinţa supravieţuirii şi dezvoltării posibile viitoare a speciei umane.

Ecologia se ocupă cu descoperirea principiilor şi legilor care guvernează procesele de evoluţie ale ecosistemelor şi a ecosferei în ansamblul ei şi determină productivitatea, stabilitatea şi dezvoltarea ecosistemelor, studiind implicit şi influenţa activităţilor umane asupra acestor procese şi implicaţiile lor asupra calităţii vieţii oamenilor şi a bunăstării lor fizice şi psihice.

Termenul de *ecologie* provine din *ecos logos* ştiinţa casei. Ecologia este o megaştiinţă a sec. XXI. Ecologia, ca ştiinţă a vieţii pe Pământ, reconciliază omul cu natura, din care face parte.

În ultima vreme, se apropie de ecologie tot mai mulţi specialişti, cum ar geografii şi geologii, arhitecţii şi urbaniştii, inginerii, sociologii, economiştii etc.

Ecologia stă la baza concepţiilor noastre individuale şi colective, despre ambianţă şi relaţia noastră cu ea, .orientând tranziţia societăţii umane către o relaţie stimulativ matură şi mutuală cu natura

La o reuniune ştiinţifică, din anul 1992, de la Ankara, Turcia, ecologia a fost pur şi simplu definită ca reprezentând *un câmp interdisciplinar de reuniune a tuturor disciplinelor ştiinţei,* destinată descifrării modului complex de funcţionare a vieţii pe Pământ, în scopul opririi degradării progresive a echilibrelor ecologice. Ecologia globală, în esenţa ei, ca ştiinţă nouă, reflectă dorinţa omului de sinteză, pentru recompunerea întregului, prin reunirea cunoştinţelor diferitelor discipline ştiinţifice, despre acelaşi fenomen, proces sau sistem. Folosind adjectivul *globală*, readucem ecologia la statutul ei real de disciplină ştiinţifică integratoare, care reuneşte datele mai multor discipline, având o puternică vocaţie interdisciplinară.

Viaţa, conştientă de existenţa ei însăşi, întruchipată în om, e pe punctul de a face, prin ecologie, ca ştiinţă globală, pasul de la mentalitatea de vânător/exploatator al naturii, la aceea de protector şi partener înţelept al ei, pasul de la ridicol la sublim.

Revoluţia ecologică trebuie să se producă nu doar în raporturile dintre om şi natură, ci şi în cele dintre om şi om, în societate. Trebuie realizată „Împlinirea omului ca om" (Blaga L.,1948).

2. Ecologia umană

Ecologia umană sau culturală**,** studiază ecosistemele umane, modul în care utilizarea naturii şi resurselor influenţează organizarea socială şi valorile culturale, precum şi modul cum acestea, la rândul lor, influenţează acţiunile umane în mediul natural. (Soran V, şi alţii, 1999)

Enciclopedia britanică din anul 1993, defineşte ecologia umană ca ştiinţă interdisciplinară a interacţiunilor dintre populaţiile (societăţile) umane şi ambianţa în care vieţuiesc.

Ecologia umană cuprinde ecologia socială şi ecologia culturală. Obiectul ecologiei umane îl reprezintă ecologia sistemelor om-natură, sau ecologia sistemului uman total.

Societatea umană a fost condusă până în prezent sub imperiul „determinismului economic", viziune simplistă, urmărind creşterea economică nelimitată, deseori intensivă, fără a lua seama la consecinţele negative colaterale ale acestui proces forţat, nenormal şi până la urmă nenatural. Fără o relaţie armonioasă cu natura, cu resursele sale primare, fără o viziune pe termen lung, care să ofere şi generaţiilor viitoare o perspectivă viabilă, creşterea economică poate avea consecinţe negative importante.

Fiecare generaţie recreează şi modifică, într-o oarecare măsură mediul ei de viaţă şi are soluţiile ei particulare la problemele existenţei.

Ecologia umană împreună cu *economia ecologică, ingineria ecologică* şi ***arhitectura ecologică*** demonstrează faptul că dezvoltarea sustenabilă (durabilă) poate fi instituţionalizată, recunoscându-se principiile ecosofiei şi ecoeticii. Cercetările din ultimele decenii au relevat faptul că societăţile umane răspund influenţelor mediului în care trăiesc, acţionând concomitent asupra acestuia, iar modul lor de acţiune are consecinţe importante pentru societate şi pentru individ deopotrivă.

Chiar tranziţia societăţii româneşti către economia de piaţă, democraţie şi integrare în Europa trebuie concepută, nu doar ca o creştere economică, ci ca tranziţia întregului sistemocio-economic către o societate în întregime viabilă, prin dezvoltare durabilă, către societatea informatizată de mâine.

O idee de acţiune pentru tinerii arhitecţi şi ingineri ar putea viza aplicarea unui proces complex de modernizare şi reabilitare a aşezărilor şi ansamblurilor urbane şi rurale, iniţial prin proiecte pilot, iar apoi prin utilizarea scenariilor

bune pe scară largă. Un proces de reabilitare pe principii ecologice a rețelei de localități din România, ar putea cu uşurință deveni chiar program politic de guvernare, cu subprograme pe rural şi urban, cu motivații capabile să asigure finanțările necesare, în cadrul actualului proces de integrare europeană. Astfel, s-ar asigura modernizarea condițiilor de locuire umană.

3.Ecologia aşezărilor umane este un capitol fundamental pentru om al ecologiei, care studiază şi optimizează ecosistemele puternic antropizate urbane şi rurale, ciclurile materiale, energetice şi informaționale din acestea, pentru restabilirea echilibrului, în beneficiul sănătății oamenilor şi al bunăstării lor. **Ecologia aşezărilor umane reprezintă drumul acestora către dezvoltarea durabilă.** Ea îşi are originea atât în biologia clasică, cât şi în conceptul etic referitor la responsabilitatea omului pentru existența sa. În viitor cercetările de ecologie urbană vor preceda planificarea urbanistică a acestora, condiționând-o cu măsuri de reinstalare a echilibrului ecologic.

Planificarea urbanistică va folosi în viitor două noțiuni de bază: ecologia aşezărilor umane şi dezvoltarea durabilă. Ecologia aşezărilor umane abordează mediul de viață creat şi dirijat integral de om.

Teoretic, ea studiază transformările materiale, energetice şi informaționale din aşezări, iar aplicativ tendințele de evoluție a ecosistemelor respective şi măsurile de restabilire a echilibrului.

Este evident că pentru om studiul ecologiei aşezărilor umane este important, întrucât aici trăieşte şi întreaga lor dezvoltare depinde exclusiv de el. Totodată, în timp ce ecosistemele naturale: silvice, acvatice, etc., sau seminaturale: culturi agricole, parcuri amenajate, etc. suferă doar o anumită influență a omului, prin infuzia suplimentară de energie, dezvoltându-se în sistem natural, ecosistemele antropizate, cum sunt aşezările umane, sunt controlate şi dirijate aproape în totalitate de către om, singur răspunzător de disfuncțiile şi dereglările create privind calitatea mediului de viață.

De aceea este necesar studiul ecologiei aşezărilor umane, spre a cunoaşte amploarea intervențiilor negative ale omului asupra mediului, cât şi modalitățile de intervenție benefică, pentru ameliorarea calității mediului respectiv.

Aşezarea umană şi în special oraşul a devenit polul conflictului major dintre om şi mediu. Majoritatea surselor de poluare provin din oraşe. Supra-aglomerarea, haosul circulației, deşeurile, zgomotul, aerul viciat, vegetația insuficientă şi în curs de degradare reprezintă motive pentru care oraşul a devenit dăunător. Dovadă este faptul că, tot mai mulți citadini, la sfârşit de săptămână părăsesc oraşul, invadând zonele naturale periurbane. Toate acestea reprezintă obiectul ecologiei aşezărilor umane.

4.O incursiune asupra longevității. *Pe când oamenii primitivi, simpli şi harnici, adevărați copii ai naturii, nu erau decât păstori, vânători sau agricultori, ei atingeau vârste foarte înaintate; dar de îndată ce au încetat să fie fideli naturii şi s-au dedat exceselor civilizației, plăcerilor şi luxului, viața lor s-a scurtat considerabil. O revoluție care ar face ca un popor cu o civilizație avansată să revină la o stare mai apropiată de natură i-ar permite să atingă limita naturală a vieții, la fel ca în trecut. Putem stabili drept principiu faptul că un animal trăieşte de opt ori mai mult decât timpul care îi este necesar pentru a creşte. Or, în starea obişnuită omul are nevoie de douăzeci şi cinci de ani pentru a atinge limita ultimă a perfecțiunii fizice, ceea ce îi conferă o durată absolută a vieții de două sute de ani.* (C. W. Hufeland, Makrobiotik, oder die Kunst das menschliche Leben zu verlangern (Macrobiotica sau arta de a prelungi viața omului).

Hufeland nu aspira să inventeze un om diferit, ci pur şi simplu să-l facă pe omul modern să beneficieze de avantajele de care se bucura strămoşul lui la începuturile lumii. Aşadar, nu trebuie să disperăm.

Dacă omul a fost programat să trăiască 200 de ani (de opt ori douăzeci şi cinci fac două secole), toate piedicile vor putea fi trecute până la urmă şi această durată de viață va fi asigurată. Dar, încă de la Hipocrat ştim că influența mediului asupra longevității este certă, aspect cu care este de acord şi Hufeland.

Studiile elaborate de cei avizați în privința longevității ajung la concluzia că longevitatea normală este generată de diferiți factori, cum ar fi:

- o anumită uniformitate climatică, unde să nu domine căldura sau frigul extreme, umiditatea ori seceta;
- locurile mai înalte, de la munte (dar nu prea sus) ori podiş îi întrețin mai bine pe bătrâni decât la şes;
- insulele sau peninsulele sunt ideale pentru longevitate (Anglia, Islanda, Danemarca, Norvegia etc.);
- apa de mare e preferabilă apei dulci şi stătătoare, care e chiar nocivă. Numeroşi marinari sunt longevivi;
- nu se trăieşte mult nici în sărăcie, nici în opulență;
- se recomandă şi vegetarianismul, nu neapărat total;
- exercițiul fizic este prielnic şi recomandat;
- atracția față de sexul opus.

Omul însă se teme de moarte, dar şi de veşnicie în egală măsură. Ceea ce este şi ironic, dar şi tragic.

O existență fără sfârşit ar fi o povară zdrobitoare pentru om. Ne putem închipui cum arată şi cum se simte un bătrân decrepit. Viața lui devine un chin pentru el şi pentru ceilalți.

Ideea este să prelungim tinerețea şi maturitatea activă, nu să lungim o bătrânețe bolnăvicioasă.

Longevitatea este un semn de superioritate, de prestigiu biologic şi social. Există numeroşi academicieni activi intelectual, care depăşesc vârste de 90 de ani. Dar şi viața simplă de la țară oferă unor bătrâni vârste de invidiat. Cert este că civilizația face să crească şi speranța de viață a oamenilor.

5.Antropogeneza. Procesul apariției omului şi dezvoltării speciei umane pe pământ este antropogeneza, sau antropogenia. Disciplina ştiințifică care se ocupă cu studiul originii, evoluției şi variabilității biologice a omului, în corelație cu condiționarea sa naturală şi socio-culturală, este antropologia. Ea s-a dezvoltat mult în sec. XIX.

Antropologia filosofică este o ramură a filosofiei, care studiază esența şi perspectivele omului, pe baza generalizării rezultatelor disciplinelor speciale despre ființa umană (antropologia, biologia umană, psihologia, sociologia, etnologia, lingvistica, etc.).

Din punct de vedere biologic, societatea umană este cel mai evoluat caz particular de asociere a viețuitoarelor aceleiaşi specii, în vederea explorării şi exploatării cât mai eficiente a mediului ambiant.

Concepţia antropocentrică raportează totul la om, considerând că universul este predestinat exclusiv pentru propăşirea şi bunăstarea speciei umane. În aceste condiţii, se înţelege limpede dece concepţia a fost repede catalogată de către oameni de ştiinţă şi de filozofi, ca fiind profund neştiinţifică, neadevărată.

Existenţa speciei umane este un proces deosebit de complex, care se suprapune naturalităţii primordiale. Această simbioză a fost şi este din păcate realizată deseori în mod inadecvat, pentru natură şi pentru om, datorită concepţiilor de natură antropocentristă, omul considerând că natura trebuie să stea la picioarele sale, că el o poate stăpâni, aberaţie care s-a întors împotriva lui.

Făcând parte integrantă din natura care i-a dat naştere, omul nu poate fi decât un partener al acesteia.

Iar dacă se pretinde a fi mai presus de alte specii vii, el trebuie să tindă a deveni un partener înţelept al naturii, pe care să o trateze cu atenţie şi respect, studiind-o în profunzime, întrucât are enorm de învăţat de la ea. Mecanismele de funcţionare, de natură cibernetică, cu autoreglare programată, sunt încă departe de a fi concepute şi implementate în societăţile umane, aşa numit - *civilizate*.

Dovadă sunt războaiele, inegalităţile sociale şi între naţiuni, menţinerea artificială forţată a înapoierii unor state, ca furnizoare de muncă ieftină şi ca piaţă de desfacere pentru produsele statelor avansate, care dăinuie inclusiv în societăţile pretins democratice.

Omul este singura specie de pe pământ care îşi omoară semenii. Agresivitatea umană este de temut. În timp ce la animale agresivitatea este *inter* specifică, la om agresivitatea a devenit *intra* specifică.

Extinsă asupra comportamentului uman, *etologia*, parte a zoologiei, care studiază obiceiurile şi comportamentul animalelor ne conferă această imagine retrogradă faţă de animale, a omului. (Lorenz K., 1996). Relaţiile inadecvate cu natura, pe care omul o exploatează intensiv şi inadecvat, s-au transferat şi asupra relaţiilor interumane, sau intercomunitare, care poartă amprenta acestor nearmonizări.

Specia umană este singura care se autodistruge în mod conştient, iar în ultimul timp distruge şi celelalte specii, punând serios în pericol echilibrul ecologic planetar. Este evident că acest fenomen nu mai poate continua. Dacă susţinem că oamenii au devenit foarte inteligenţi, cu multitudinea descoperirilor realizate, a sosit poate timpul ca ei să devină şi înţelepţi.

6. Pământul casa noastră comună

Casa noastră comună este Pământul, comunităţile umane organizându-şi habitatul în aşezări umane. Aşezare umană poate fi coliba pescarului din deltă, stâna ciobanului din munte, deci locaţia unde se află cel puţin un om şi un adăpost, până la marile aglomerări umane.

Ecologia aşezărilor umane este un capitol important din ecologie, care studiază optimizând interrelaţiile populaţiilor cu aşezările umane, care le găzduiesc. Aşezările umane sunt insule de habitat uman, de locuire, apărute încă din Paleolitic, odată cu topirea gheţarilor, ce acopereau scoarţa terestră.

În Europa, prima zonă de dezgheţ a fost pe valea Dunării. Aşa se explică faptul că populaţia provenită din peşteri, s-a înmulţit exponenţial, grupuri de tineri părăsind vatra strămoşească de pe valea Dunării şi ocupând noi vetre de locuire, mai întâi în teritoriul fostei Dacii, iar mai apoi către Sud şi către Nordul Europei, dar şi către vest şi est. Ulterior au fost şi alte mişcări de populaţii, care au venit şi peste populaţia noastră autohtonă, fiind, de regulă, asimilaţi, sau adesea respinşi, de alte popoare migratoare.

Grupul etnic al romanşilor din Elveţia, care păstoreşte Alpii elveţieni, şi-au impus limba, ca a patra limbă oficială a Elveţiei, fiind urmaşi din vechile triburi dacice.

Nu întâmplător, urmele primelor aşezări umane din Europa au fost descoperite la Schela Cladovei, lângă Turnu Severin şi la Lepenschi Vir, ambele pe malul Dunării.

Profesorul Vasile Boroneanţ a condus echipa multidisciplinară de cercetători din valea Dunării şi a chemat şi colaboratori din centrele universitare europene: Berlin, Roma, Paris şi Londra.

Arheologii au descoperit aici, pe valea Dunării, urmele unor aşezări umane complet echipate, din diverse perioade istorice: comuna primitivă cu culegători de fructe şi vânători, cu organizare în matriarhat, apoi cu domesticitori de animale (câinele şi calul), cu trecerea către patriarhat, urmând evoluţia din Paleoliticul superior, prin Neolitic, după care aşezări din epoca fierului şi bronzului, când apar şi cete de războinici, capabili să se opună invadatorilor. O expoziţie a acestor descoperiri s-a organizat in anul 1998, la Muzeul Naţional de Istorie a României, cu participarea mai multor ambasade.

De altfel, ***România este vatra de formare a vechii Europe* (Marija Gimbutas, 1989).**

Istoria teritoriului locuit astăzi de români va trebui rescrisă, în lumina noilor descoperiri, la fel ca şi istoria Europei. Din păcate, majoritatea istoricilor au rămas la vechile concepţii născute în secolul XIX, inclusiv privind naşterea limbii dacilor din limba latină a Romei.

Ori, numai referitor la acest subiect, astăzi se ştie că, peninsula italică, ca şi cea iberică - au fost colonizate de mai multe valuri de populaţii venite iniţial din Carpaţi. Că, de fapt, limba dacilor este cea din care s-a născut limba latină, şi nu invers.

Există prea multe descoperiri noi, care pun serios în discuţie istoria oficială actuală, formulată de Şcoala Ardeleană, dar depăşită de mult, ca obiectivitate şi veridicitate istorico-filozofică.

Bibliografie

•Lucian Blaga, ***Aspecte antropologice***, Editura Facla, Timişoara, 1948;

•Viorel Soran, Ioan Puia, Aurel Ardelean, Corneliu Maior, ***Elemente de ecologie umană***, Editura *Vasile Goldis, University Press*, Arad, 1999;

•Lucian Boia, ***Mitul longevităţii*** (Cum să trăim 200 de ani), pag. 62, Editura *Humanitas*, 1999, citându-l pe Christofh Wilhelm Hufeland (1762-1836), creatorul noii ştiinţe, *macrobiotica* C. W. Hufeland, Makrobiotik, oder die Kunst das menschliche Leben zu verlangern (***Macrobiotica*** sau arta de a prelungi viaţa omului);

•Marija Gimbutas, ***Civilizaţie şi cultură*** (traducere), Editura *Meridiane*, decembrie 1989, Bucureşti;

Daniela Filip
Roman, Neamț

COPILUL ŞI EDUCAŢIA RELIGIOASĂ

Dacă educaţia începe odată cu omul şi pedagogia ca ştiinţă, e foarte veche. Încă din antichitate grecii o cultivau, îndeosebi sub termenul de *„paideia”*, cu înţelesul de educare a copiilor, instrucţie, cultură a spiritului, formare a caracterului, cunoaştere a artelor liberale.

Întreagă această activitate privind, se înţelege, făptura umană, îndeosebi cea plăpândă şi nevinovată a copilului, avea în ea ceva sacru.

Din cele mai vechi timpuri, mintea iscoditoare a omului a fost preocupată de ceea ce se întâmplă în realitatea înconjurătoare, a încercat să pătrundă tainele universului, să le cunoască.

Odată cu societatea a apărut şi educaţia ca un proces în desfăşurare, cu particularităţi distincte de la un moment istoric la altul, după cum existenţa socio-umană în ansamblul său se află în continuă devenire.

Noţiunea de educaţie a determinat formularea mai multor definiţii, luându-se în considerare diverse aspecte: scopul educaţiei, natura procesului, conţinutul educaţiei, laturile sau funcţiile actului educativ.

Etimologic, cuvântul *„educaţie”* provine din latinescul *„educo*are” ce înseamnă „a creşte, a instrui, a forma, a scoate din”. Am putea spune că educaţia înseamnă a scoate individul „din starea de natură” şi a-l introduce „în starea de cultură”.

Educaţia religioasă trebuie asigurată copilului din primii ani de viaţă. Nu religia, ci lipsa acesteia este o viaţă artificială pentru copil, deoarece sufletul copilului se înrudeşte structural cu realitatea religioasă: *„Adevăr vă spun: Cel ce nu va primi împărăţia lui Dumnezeu ca un copil nu va intra în ea”* (Mc. 10, 15). Educaţia religioasă afirmă sufletul copilului şi, în acelaşi timp, îl înalţă prin iubire.

Educaţia religioasă trebuie asigurată copilului din primii ani de viaţă: *„Dacă nu plouă primăvara, degeaba va ploua mai târziu”* .

Creşterea şi educarea copilului, în special, şi a omului, în general, au fost probleme care s-au impus atenţiei tuturor celor ce aveau răspunderea unui neam, sau a unei patrii şi, mai ales, a unei religii.

Toţi marii educatori ai neamului s-au îngrijit de creşterea copilului, a viitorului cetăţean. Cu atât mai mult în religia noastră creştină, creşterea copilului este o problemă importantă. Ea nu putea să scape neobservată de urmaşii Celui ce zisese: *lăsaţi copiii să vină la Mine şi nu-i opriţi* şi-i dă pe aceştia ca model celor ce vor moşteni împărăţia cerurilor, *căci a unora ca acestora este împărăţia cerurilor* (Lc 18, 16).

Acest aspect nu a scăpat sfântului marelui Apostol Pavel, care, în epistolele sale, se ocupă de naşterea, creşterea şi desăvârşirea creştinului, care, indiferent de vârsta când îmbrăţişează religia creştină, el apare, la început, ca un copil şi apoi se desăvârşeşte.

În ziua de astăzi sunt mulţi cei ce au nevoie de a-şi apropia învăţătura creştină prin cei orânduiţi de însuşi Mântuitorul. Pentru aceasta este necesar a cunoaşte nu numai principiile didacticei moderne, ci a cunoaşte şi că aceste principii se găsesc mai mult sau mai puţin expuse şi în epistolele pauline. Scopul învăţământului religios este să trezească şi să dezvolte sentimentul religios şi moral în copilul, care, mâine va deveni un creştin luminat, religios şi moral în legăturile pe care le are cu semenii săi, cu biserica, neamul şi ţara sa.

De la cel ce predă religia, în cazul de faţă profesorul, se cere râvnă pentru Domnul, muncă neîntreruptă şi conştiinciozitate. În predarea religiei, materialul dat de învăţat este numai unul din mijloacele spre marele scop: *formarea caracterului creştin, adică, imprimarea cu literă neştearsă în sufletul omului a icoanei vii a Domnului Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos.*

Pedagogul creştin are o misiune tot mai înaltă şi mai deplină. În acest scop ,,o bună educaţie religioasă trebuie să-i conducă astfel pe elevi, încât aceştia să aibă măcar câteodată, obsesia altui tărâm, ideea altei existenţe infinit mai înalte şi mai frumoase, care tronează peste noi şi raţiunea noastră ultimă de a exista”.

Optimismul pedagogic este caracteristica creştinismului. Copilul reprezintă o stare de perfecţiune asemănătoare aceleia la care adultul trebuie să ajungă prin proprie sforţare.

În consecinţă, o serie de îndatoriri de natură pedagogică ni se impun: pe de o parte, avem datoria să nu stricăm această stare caracteristică vârstei fragede, prin intervenţia noastră nepricepută, pe de altă parte, nu putem să lăsăm dezvoltarea copilului la voia întâmplării, ci cu multă abilitate să o conducem prin mijlocul peripeţiilor vieţii.

Şcoala Gimnazială Comuna Ion Creangă

DASCĂLI DE IERI...

Victoria Petrea (Iovanovici)
Roman, Neamț

Acum douăzeci de ani a venit, prin repartiție, la Socol foarte tânăra absolventă (abia 17 primăveri împlinise!) a Şcolii pedagogice de fete din Caracal, Ciorîia Ştefania.

Lipsa de experiență, atribut al vârstei, era compensată de dorința neobosită de a se integra în ritmul de viață al satului, de a se identifica, chiar, cu el.

Căsătorită Gorun, învățătoarea veşnic cu zâmbetul înflorit în colțul gurii Fănela, cum îi zic socolovicenii- şi-a adus cu prisosință contribuția în instruirea şi educarea generațiilor ce i-au fost încredințate. Despre asta vorbesc cu mândrie foştii ei elevi care acum sunt răspândiți în zonă sau prin alte județe ale țării şi cărora le-a inspirat datoria față de patrie şi frăția dintre români şi minoritățile conlocuitoare, frăție pe care a promovat-o şi a cimentat-o.

În cei douăzeci de ani petrecuți, până acum, în Socol nenumărate au fost faptele importante la care învățătoarea Gorun Ştefania a participat: terminarea colectivizării agriculturii (pentru care a primit o medalie), construcția noului local al şcolii, participarea ca membră permanentă a brigăzilor de agitație, a montajelor literare, solistă a Căminului Cultural, interpretă a mai multor roluri în piese de teatru, dansatoare şi, de doi ani, instructor al formației de dansuri a Căminului.

Întrebând-o care i-au fost cele mai mari revelații pe plan artistic, mi-a răspuns fără ezitare: participarea cu echipa de dansuri populare sârbeşti la Finala pe țară a artiştilor amatori, în 1959. Ea, româncă, a reuşit, datorită dragostei pentru artă, pentru frumos, să-şi însuşească dificila execuție a dansurilor sârbeşti!

Dar nu numai atât. Este şi o pasionată culegătoare a folclorului local. Am întrebat-o dacă activează aşa din interes, datorită faptului că soțul ei este directorul Căminului Cultural, deşi presimțeam răspunsul, care a fost succint: "nimic nu mă poate mobiliza mai mult decât dragostea mea pentru munca culturală."

De fapt, nici nu activează numai în cadrul Căminului Cultural. La şcoală în fiecare an pregăteşte câte un program artistic, instruieşte formațiile artistice ale şcolii direct sau ajutând pe alții. Montajele literare sau brigăzile de agitație pionereşti pe care le-a instruit s-au bucurat de un deosebit succes la publicul de pe raza comunei, iar formația de dansuri pionereşti a luat locul I pe județ.

Şi ar mai fi încă multe, multe de relatat...Este şi comandant instructor al unității de pionieri din Socol de aproape 7(şapte) ani. În 1970, Ştefania Gorun a primit „Diploma de onoare" a Consiliului Național al Pionierilor, iar unitatea, pe care cu dragoste şi măiestrie o conduce, a primit drapelul de „Unitate fruntaşă" în 1971.

Este neconceput prezența într-un sat a unui dascăl fără îndeplinirea unor funcții obşteşti, pe care numai el le poate duce la îndeplinire cu competență. Ştefania Gorun, „Fănela noastră" cum îi zic consătenii (căci au motive întemeiate s-o considere de-a lor), a fost ani la rând secretara Comitetului Comunal a Femeilor, unde şi-a adus contribuția la mai buna pregătire a mamelor pentru educarea copiilor, pentru construirea şi consolidarea familiilor.

Spirit viu şi întreprinzător, Ştefania este preşedinta Comisiei comunale de Cruce Roşie, membră a Comitetului comunal al femeilor, secretară la Comisia de judecată a C.A.P., secretară la Comitetul sindical, membră a Comitetului comunal al F.U.S. Am întrebat-o dacă nu o obosesc atâtea funcții, pentru că unii se cam plâng deja când au câte 2-3 funcții obşteşti. Mi-a mărturisit că răspunde cu plăcere când este solicitată întrucât îşi dă seama că au nevoie de sfatul ei şi de mâna ei de ajutor.

Nu şi-ar fi găsit rostul întrebarea dacă-i place meseria pe care şi-a ales-o, în contextul celor de mai sus. Cert este că băiatul dânsei, Marian, a promovat anul III al Liceului pedagogic din Caransebeş, iar fetița, Mara, este premiantă cu 10 a clasei a II-a, are deosebite aptitudini muzicale şi, poate, va deveni o strălucită învățătoare sau profesoară de muzică. Planuri de viitor? „Prezentarea la grad şi luarea lui, participarea în continuare la viața culturală a satului şi a comunei..."

Noi îi dorim viață lungă şi fericită pentru a putea să mai instruiască cel puțin tot atâtea generații de copii!

(Socol, 1972)

TESTAMENTUL OLOGRAF AL LUI AVRAM IANCU, DONAT STATULUI ROMÂN DE CĂTRE FAMILIA RAȚIU

Bianca Felseghi

După 165 de ani de la redactarea sa, testamentul olograf al lui Avram Iancu intră în patrimoniul statului român: vineri, 6 noiembrie, fiul cel mare al lui Ion Rațiu, Indrei, donează documentul Bibliotecii Centrale Universitare „Lucian Blaga" din Cluj-Napoca, din partea fundației caritabile deținute de familia sa.

Care a fost circuitul acestui document din 1850 încoace și cum a ajuns în posesia familiei Rațiu ne-au povestit Indrei și Nicolae Rațiu, fiii *„celui mai bun președinte pe care România nu l-a avut niciodată"*.

Ultima mea Voința!

Unicul dor a vietii mele fiind a se vedea Națiunea mea

fericite, pentru care dupe puteri am și lucrat pane acuma, durere fara mult succesu, ba togmai acuma cu intristare ved, ca speranțile mele și jertfa aduse se prefacu în nimica.

Nu sciu cate zile mai pot avea; unu felu de presimțire imi pare ca mi-ar spune, că viitorul este ne sigur; voescu dara și hotarat dispun, ca dupa mortea mea, toată averea mea miscatore și nemiscatore se treaca in folosul națiunii, pentru ajutor la infiintiarea unei academii de drepturi; tare credind ca luptatori cu arma legi vor putea scoate drepturile națiunei mele.

Testamentul lui Avram Iancu (1824-1872)

Conținutul testamentului era cunoscut, însă documentul olograf nu s-a aflat niciodată în posesia statului român. A circulat prin colecții private, iar în perioada ceaușistă a fost ascuns cu simț de răspundere.

Documentul a fost redactat la Câmpeni în „Decembrie 20, 850", fiind înregistrat de un notar maghiar. Se pare că, în acele timpuri, anii erau notați fără să se indice cifra mileniului.

Pentru mișcarea revoluționară a lui Avram Iancu și pentru moții din Apuseni, micul târg Câmpeni (județul Alba) era un centru important la 1848.

„Noi nu știm exact cum a ajuns în familia noastră. Știam că este în posesia membrilor, dar nu știam unde. Nu vreau să creez un mister, dar așa este. Pot să vă spun ce știm și care sunt ipotezele. Tata le-a primit de la mătușa noastră Mia Rațiu, care era inginer tehnic la Industria Sârmei Câmpia Turzii", spune Indrei Rațiu *(foto).*

Să inversăm curgerea timpului.

Eugenia Rațiu, alintată Mia, a ajuns păstrătoarea acestui valoros document după ce fratele ei, medicul Radu Rațiu, hotărâse să rămână în Franța, în anii '80.

Colecționar de obiecte vechi și arhivarul familiei, acesta își planificase meticulos plecarea, fără a uita să ascundă diverse documente prețioase în casele cunoscuților.

Mia și Radu au fost frații lui Ion Rațiu.

„După plecarea lui Radu, toată biblioteca i-a fost adunată în curtea casei și arsă. Atunci am crezut că documentul a fost pierdut până totdeauna. Încet-încet, însă, ne-am dat seama că a salvat tot ce era mai important", completează Indrei Rațiu.

Înainte de Radu Rațiu, în linia păstrătorilor apare Augustin Rațiu, tatăl său și al celui care avea să candideze la președinția României în 1990.

Descendent al celei mai vechi familii nobiliare românești din Transilvania, Augustin Rațiu a fost avocat, decan de barou și primar al orașului Turda după Marea Unire din 1918.

Indrei și Nicolae Rațiu nu mai pot decât să speculeze pe marginea ipotezelor care ar fi putut să îl aducă pe bunicul lor în posesia documentului scris de Avram Iancu.

"El era foarte implicat în ceea ce privește istoria românilor. A fost una dintre cele 12 persoane care, în 1943, au înființat Muzeul de Istorie din Turda. Era un fel de frăție de colecționari de antichități și documente vechi".

Augustin Rațiu s-a născut în 1884. La acea dată, contemporanii lui Avram Iancu muriseră sau erau foarte bătrâni.

„Credem că bunicului nostru i-au parvenit filele din testament de la fiicele doctorului Ioan Rațiu, memorandistul care era și el avocat și despre care știm că, tânăr fiind, a fost îndrumat de Avram Iancu să își aleagă această profesie. Este posibil și ca Avram Iancu să îl fi considerat pe Ioan Rațiu un fel de moștenitor al credințelor sale politice și patriotice și să-i fi încredințat lui testamentul", expune Nicolae Rațiu.

În 1857, șapte ani după ce Avram Iancu scrisese *Ultima voință*, Ioan Rațiu devenea doctor în drept și își deschidea un cabinet de avocatură, întâi la Cluj, apoi la Sibiu.

Importanța avocaților români pentru conducătorul mișcării pașoptiste din Transilvania reiese chiar din cele câteva rânduri transcrise mai sus: Avram Iancu dorea ca posesiunile sale pământești să fie folosite pentru crearea unei școli de drept.

Transferul testamentului de la Avram Iancu la familia Rațiu s-a petrecut în urmă cu mai bine de 160 de ani. O altă posibilă verigă a legăturilor dintre ei, spune Indrei Rațiu, este canonicul Vasile Rațiu, unul dintre capii Bisericii Greco-Catolice din Blaj.

"E sigur că atât doctorul Ioan Rațiu, cât și canonicul Vasile Rațiu erau în legătură cu el, pentru că Avram Iancu a trecut des prin Turda și ținea mult la Blaj, se deplasa des acolo. Totuși, numele lor nu apar printre cei mai apropiați oameni de pe lângă Avram Iancu. Nu putem fi siguri că ei au fost calea de transmisie a testamentului", spune Indrei Rațiu.

Septembrie 1991: poate cea mai frumoasă și mai faimoasă imagine cu Ion Rațiu.

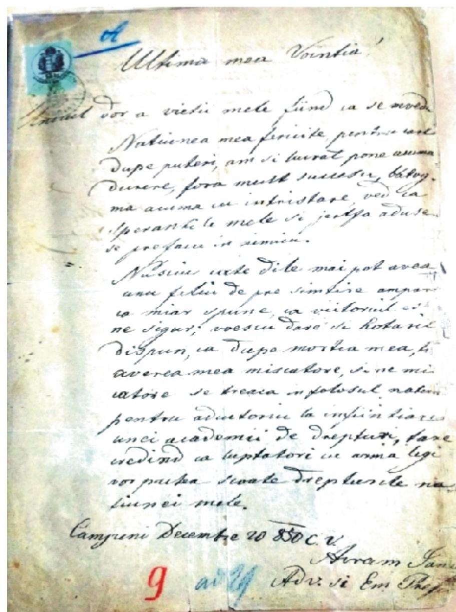
Oricum ar fi început sinuoasa călătorie a testamentului lui Avram Iancu, ascuns de ochii comuniștilor vreme de 15 ani, aceasta s-a încheiat în 1992, când Ion Rațiu a primit în mâinile sale prețioasa relicvă.

În ultimii ani, documentul s-a aflat în păstrarea unui om de încredere - executorul testamentar Mihai Bănică. După moartea lui Ion Rațiu, survenită în anul 2000, Bănică l-a recuperat din casa unde politicianul țărănist locuise în ultimii zece ani, pe strada Armindenului din București.

Dacă documentul s-ar fi aflat în posesia lui Ion Rațiu în iunie 1990, probabil că azi n-ar mai fi existat, căci minerii care i-au pătruns în casă *„au distrus tot ce le-a căzut în mână"*, scria el în Jurnalul său.

Salvat încă o dată de providență, testamentul celui supranumit Crăișorul Munților va fi păstrat, de acum înainte,

la Biblioteca Centrală Universitară din Cluj-Napoca.

Ultima mea Voinţia!

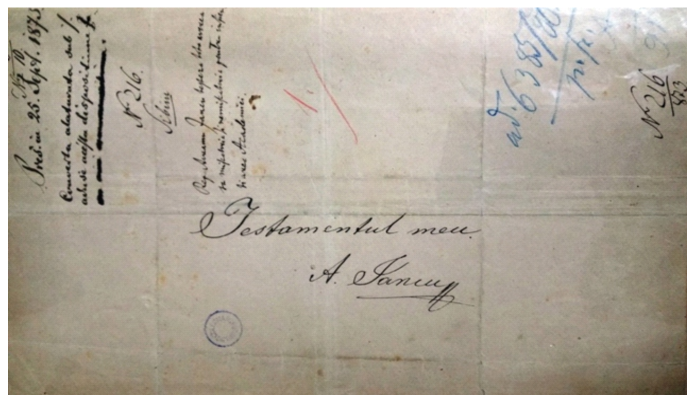
Unicul dor a vieţii mele fiind ca se vedu Naţiunea mea fericite, pentru care dupe puteri, am şi lucrat pone acuma [illegible] durere, fora mult succesu, [illegible] ma acuma cu intristare vedu ca sperantiele mele şi jertfa aduse se prefacu in senin.

Nu sciu cate dile mai pot avea, unu feliu de presimtire [illegible] ca miar spune, ca viitorul [illegible] ne sigur; voescu dara de hotarit dispun, ca dupo mortea mea, [illegible] averea mea miscatore, şi ne miscatore se treaca in folosul naţiunii pentru ajutoriu la infiinţiarea unei academii de drepturi, fare credind ca luptatori cu arma legi vor putea scoate drepturile naţiunei mele.

Campeni Decembre 20 850 C.V.

Avram Iancu
Adv. şi Em. Pref.

Prima pagină din testamentul lui Avram Iancu. Semnătura lui Avram Iancu.

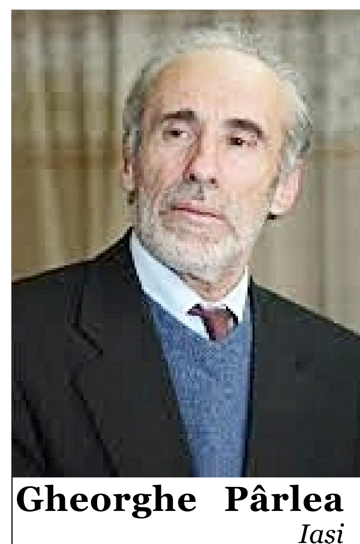

No 216

Testamentul meu
A. Iancu

Text în maghiară adăugat după moartea lui Avram Iancu:

„Prezentul testament pe 20 ianuarie 1874, anunţat în prezenţa avocatului Nicolas... ca reprezentant de moştenitor şi parte interesată, precum şi a martorilor judecătoreşti Santu Janos (Ioan Sântu) şi Boer Bela, este completat cu clauza. Abrud, 20 ianuarie 1874."Semnături: Gelei Kálmán (??), judecător, Hochman Gyula, grefier, Ioan Sântu, notar reg. jud. (??), Boér Béla, asistent juridic.

MEMORIILE COLONELULUI COSTACHI HANGANU, FOST COPIL DE TRUPĂ LA O UNITATE MILITARĂ DIN ROMAN

Gheorghe Pârlea
Iaşi

Dedic această cronică de carte, al cărei subiect atinge societatea romaşcană interbelică, aniversării celor doi ani de existenţă a prestigioasei (deja) reviste online Melidonium.

S-a întâmplat să fiu la Biblioteca Comunală din Mirosloveşti când dl. col.(r) Costachi Hanganu din Piteşti dona acestei instituţii rurale cartea sa de memorii “Povestea vieţii mele”, cu subtitlul “Memoriile unui colonel”.

Desigur, se iveşte necesitatea motivării de ce trebuia să intre cartea dlui colonel, cu dedicaţie şi autograful autorului, în patrimoniul mirosloveştean. Deşi s-a născut în vecinătatea Războienilor (locul în care s-a scris cu sânge jertfelnic o pagină din Istoria Moldovei), unde îşi avea gospodăria tatăl său, autorul cărţii pune preţ serios pe faptul că mama sa e originară din satului Verşeni, azi în comuna Mirosloveşti, judeţul Iaşi. Dl colonel cunoaşte bine meleagurile natale ale mamei şi vine des în aceste locuri în care chiar ar dori să se stabilească, spre a dărui linişte şi împăcare anilor senectuţii.

Colonelul Costachi Hanganu s-a născut în anul 1929, în satul Ţibucanii de Sus din judeţul Neamţ, viaţa sa din etapa timpurie suportând împrejurări care-i pun în evidenţă dramatismul copilăriei. În timpul Războiul pentru Reîntregire (1916-1918), cea care avea să-i devină mamă, Elisabeta Hanganu (şi care avea să-i dea fiului, substituind rolul tatălui, şi numele) îşi aducea obolul său voluntar, ca infirmieră, la împlinirea marelui ideal al românilor. Trecuse multişor de vârsta măritişului şi sărăcia de acasă şi-a găsit leac în bucuria de a obloji rănile semenilor săi, cei meniţi să poarte războaiele. Atunci, tocmai în vâltoarea luptelor de la Mărăşeşti, l-a întâlnit, cu bucuria vecinătăţii, pe soldatul Ioan Musteaţă din Ţibucani, sat aflat simetric faţă de Verşeni, pe celălalt mal al Moldovei.

Oşteanul din Ţibucani, om împlinit, aflat în preajma vârstei de patruzeci de ani, avea acasă nevastă şi şapte copii. Dar adesea “un necaz (războiul) nu vine niciodată singur”, arhivează înţelepciunea populară. Ioan Musteaţă a rămas văduv şi, în nevoia lui de a găsi mamă copiilor orfani, a îndrăznit să o ceară de nevastă pe infirmiera de la Mărăşeşti. Elisabeta a catadicsit să se pricopsească cu şapte copii dintr-un foc. Până la urmă însă a acceptat o convieţuire “consensuală” (cum se spune acum), adică fără acte, în urma căreia s-a născut cel ce avea să-şi scrie, după opt decenii, “cartea vieţii” sale.

Citindu-i cartea colonelului, am aflat că etapa copilăriei sale, deşi una cu destule vitregii, a facut să încolţească în puiul de om cu mamă din Verşeni germenele individului puternic, cu vajnice şi sănătoase rădăcini rurale, într-un fel (păstrând proporţia), căpătând, pe filiaţie maternă, energia aceea care l-a fortificat şi pe marele prozator Mihail Sadoveanu.

Desigur, matricea în coordonatele căreia s-a dezvoltat viitorul bărbat întrunea, moralmente, şi pe linie paternă aceiaşi parametri puternici. Autorul precizează, în legătură cu ţăranul ţibucănean care i-a fost tată, că, exceptând

ezitările începutulu, în cei nouă ani cât a avut grijă de fiul său, i-a fost un bun exemplu de părinte.

Reluând firul vieții sale de la începuturi, aflăm că mama sa nu a rezistat experienţei de mamă vitregă copiilor lui Ioan Musteaţă şi a decis să facă un pas hazardat. S-a întors la Verşeni, să-şi crească feciorul acolo, în sărăcia moştenită de la ai săi. I-a fost însă peste puteri această încerare şi a decis, în extremis, să-i lase copilul, cu sila, tatălui şi să plece la oraş ca să-şi facă un rost.

Au trecut nouă ani chinuiţi de durerea despărţirii de fiu, până ce mama, cu înţelegere din partea tatălui copilului, şi-a luat fiul în grija proprie, convertindu-i frageda vieţuire rustică în una specifică zonei de mahala a oraşului.

Băiatului i se imprimase însă în fiinţa sa modul rudimentar de viaţă din gospodaria tatalui său, ceea ce-i asigurase o oarecare rezistenţă, nu atât fizică cât mai ales sufletească.

De aceea, romaşcanul care devenise, cu gazdă la o familie înstărită pe care mamă-sa o slujea, vene adesea pe jos la Ţibucani, parcurgând cei cincizeci de kilometri, plecând dimineaţa din Roman şi ajungând tocmai seara la ograda copilăriei. Trecea Moldova prin vad şi îşi uimea tatăl şi surorile când se trezeau cu el în ogradă.

La Roman, copilul femeii din Verşenii Ursăcheştilor (bunicii de pe mamă ai marelui prozator) şi al ţăranului din Ţibucani a început să muncească de timpuriu. Făcea treburi specifice mediului din care venea la un neamţ bogat, cu moşie.

Deşi era doar un ţânc de 10-11 ani, săpa sfecla pentru fabrica de zahăr din oraş, avea în grijă atelajul cu un armăsar nărăvaş al latifundiarului şi strunea taurii fermei cu pricepere de ţăran sadea.

Desigur, "târgul" (cum era etichetat Romanul acelei epoci) şi-a pus şi el amprenta pe structura umană, în formare, a viitorului adult. Aici a cunoscut specificul convieţuirii cu alogenii (evrei, nemţi, polonezi), cu grupurile socio-culturale etrerogene, fiind martor timpuriu la experienţe precoce, nespecifice moralei satului.

Un ţăran din Ţibucani îl şi avertizase la plecarea din sat că la oraş "sunt multe răutăţi". Şi confirmarea faptică a acestei preîntâmpinări e inserată de autor fără rezerve: băiatul de ţăran a fost ispitit să se joace "de-a mama şi tata" cu copila emancipată a boierului la care era angajată mama-sa, a fost apoi obligat să se edifice, la un nivel superior, asupra acestui gen de relaţie, redus la instinct, având drept cuplu voluntar doi adolescenţi evrei, desigur, subiecţi cu experienţă etc.

Ori, altadată, să asiste accidental la o scenă de adulter în care protagonistul era neamţul la care lucra, faptă săvârşita în apa legendarul râu care a dat nume ţării lui Dragoş şi Bogdan.

Capitolul cărţii legat de şederea autorului la Roman e un autentic tablou al târgului, o frescă socială realizată cu dibăcie de fin observator şi de bun comunicator, căci dl. colonel a ţinut să-mi sublinieze că nu se revendică de la branşa scriitoricească.

Într-o vreme, copilul Costică se lăsă atras ca un magnet de Fiat-ul unui polonez din vecinatatea gazdei sale de lângă gară. Vecinul bogat îl lua uneori cu maşina până la şcoala unde urma (în restanţă) clasa a IV-a, ultima clasă obligatorie. Germenele acestei pasiuni pentru maşini i se dezvoltă când devine (la 12 ani) vânzător la o firmă de piese auto.

Atunci a pornit, clandestin, pentru prima dată o maşină . Bineînţeles că maşina, sub conducerea sa, în loc să avanseze, s-a îndărătnicit să meargă înapoi.

Printr-o minune a reuşit să evite coliziunea cu obstacolele din cale. Şi mare i-a fost mirarea şoferului de drept, văzând că maşina e staţionată în alt loc decât cel în care credea el că a lăsat-o. Şi fiindcă toate încercările sale de a intra la liceu au fost zadarnice, mamă-sa l-a angajat ca ajutor de şofer la (nici mai mult, nici mai puţin) Prefectură, prin intermediul directorului spitalului la care mama şoferului minor era infirmieră.

De la întreţinerea exterioară a maşinilor, în faza de început, a trecut încet-încet la descifrarea tainelor şoferiei propriu-zise şi a mecanicii. În schimbul osârdiei sale la întreţinerea automobilelor de lux ale comandantului Diviziei a 7-a Infanterie, aflate în garajele Prefecturii, ucenicul de şofer căpăta avizul tacit al şoferilor de drept să facă câte un tur în împrejurimile locaţiei administrative.

Odată l-a prins generalul conducându-i Ford-ul. Cu greu s-a lăsat generalul convins de subalternii săi că băiatul chiar se pricepe.

La propunerea generalului, băiatul de treisprezece ani devine copil de trupă al diviziei amintite, "misiunea" lui de militar precoce fiind, evident, legată de întreţinerea maşinilor de luptă şi a automobilelor aferente. În 1943, a condus singur la tren o tanchetă "Malaxa", îmbarcând-o în vagon pentru a ajunge pe linia întâi a frontului.

Bineînţeles, mai întâi rupând cu ea bariera de la trecerea de nivel.

Atât de mult se legase de maşinile acestea încât era gata

să plece pe front cu ele. De aici încolo, se poate spune, a început drumul său de viaţă pe picioare sigure, fiindcă milităria căleşte. Cu atât mai mult cu cât puştiul în uniformă militară a putut fi şi martorul războiului, aflându-se în zona proximă a acestuia, în 1944, când a fost mereu printre răniţii aduşi la unitate, spre îngrijire. Ba chiar a dat o mână de ajutor chirurgilor care amputau membrele sfârtecate de schije ale combatanţilor.

În lumea aceasta dezorientată a razboiului, bărbaţii şi femeile din preajma sa îşi trăiau relaţiile amoroase într-o lăcomie care l-a impulsionat şi pe Costică să-i imite, primind dispensă de vârstă de la partenerele de ocazie. Evident, cu unele consecinţe (post-factum) dramatice pentru cel care mai târziu a aspirat la privilegiul de a deveni părinte.

După război, deşi pubertinul Costică Hanganu a sărit peste etape importante ale ciclurilor de şcolarizare (recuperate, în parte), calităţile sale de autodidact şi împrejurările propice l-au ajutat să ajungă subofiţer la o unitate de tancuri.

Apoi, urmează (făra a avea liceul în formula canonică) şcoala de ofiţeri. E demn de reţinut aici incidentul său de la examenul de admitere la Şcoala de ofiţeri. Asta se întâmpla când reprezentanţii Rusiei Sovietice instalau în ţară prototipul regimului consacrat de bolşevicii lui Lenin şi reformat de tătucul Stalin.

În comisia de examinare era şi un reprezentant al armatei eliberatoare, iar candidatului la aspiraţia de ofiţer îi căzuse, la examenul de Geografie, subiectul "Hotarele Republicii Populare Române".

Din reflexul creat în cei douăzeci şi doi de ani de la reîntregirea Ţării, examinatul denumeşte cu aplomb hotarele României Mari, abia schimbate de negociatorii de la Ialta. Limbajul nonverbal al examinatorilor revărsa săgeţi de foc aspura candidatului confuz, spre a atenua repede ofensa adusă ofiţerului sovietic din comisie.

După absolvirea şcolii de ofiţeri, fostul copil de trupă devine ofiţer la o unitate de tancuri, care-i asigura şi continuitatea în ce priveşte vechea pasiune: motoarele. Tânărul locotenent e mereu motivat, în ambiţiile sale personale, de gândul că trebuia să-şi răzbune condiţia socială din care provenea.

Cartea sa poartă această amprentă pe tot parcursul evocării. Din punct de vedere profesional şi social, protagonistul este pe deplin mulţumit de viaţa sa, ba chiar o consideră un premiu oferit de destin, urmare a tenacităţii sale, născută în perioda critică a copilăriei.

E de remarcat că ofiţerul specializat în tancuri atinge performanţe care-l propulsează în sfera învăţământului militar.

Ajunge lector, mai întâi la Şcoala de subofiţeri, apoi la Şcoala de ofiţeri de tancuri din Piteşti. În paralel, avansează ierarhic în grad, până la cel de colonel.

Dar descrierea evoluţiei apoteotice a eroului cărţii în plan social, deşi condiţiile preliminare îi erau nefavorabile, este umbrită de experienţele particulare, cele care ar fi trebuit să întregească personalitatea individului uman, anume viaţa de familie. Dl colonel dă însa vieţii sale personale o tentă de frustrare care atenuiază luminozitatea rezultată din succesele sale profesionale.

Dupa ce trece prin experienţe premergătoare întemeierii familiei, care se reduceau adesea la cele oferite de timpuriu drept model de către lumea târgului Roman, întâlneşte persoana potrivită idealului său, legat de ceea ce trebuia să fie o familie, comparativ cu experienţa dramatică a părinţilor săi.

Dar eroul cărţii recunoaşte că n-a pus bine în echilibru balanţa, atunci când a măsurat sentimentele şi caracterele ambilor subiecţi ai unui asemenea parteneriat intim, scontat să dureze o viaţă de om.

Poate că şi în asemenea condiţii o reconfigurare a raporturilor matrimoniale ar fi putut avea succes dacă tinerii familişti n-ar fi fost loviţi şi în condiţia esenţiala care justifică familia, anume naşterea copiilor. În această privinţă autorul îşi asumă fără rezerve cauza.

Desigur, cititorul poate fi frapat de o neaşteptată dezinhibare a autorului, în ce priveşte viaţa personală, ceea ce nu îi este caracteristică literaturii memorialistice, ci literaturii artistice . Autorul a conştientizat asta şi motivează că el şi-a sacrificat confortul ce ar fi rezultat din autoprotejarea vieţii intime, într-un scop civic.

Anume, el a vrut ca viaţa sa privată să fie un caz de analiză pentru cititorul tânăr, cu privire la motivele unor consecinţe ce se pot răsfrânge pozitiv sau negativ asupra celor două paliere ale vieţii: latura socio-profesională şi cea strict personală. Aici autorul îşi desconspiră formaţia sa pedagogică, uneori didacticistă, de tip cazon, cu specificul carenţelor sistemului, căci metoda sa de convingere se rezumă adesea la doua palme zdravene peste faţa celui care trebuia convins sau corijat.

Cartea de memorii a dlui colonel Hanganu are şi valenţe monografice, căci ea conţine şi mărturii importante legate de geografia şi caracteristicile istorice ale locurilor peregrinării sale prin viaţă, din epoca al cărei martor a fost. Dl colonel ştia că există la Mirosloveşti o Monografie a locurilor legate (parţial) de copilăria sa şi a ţinut să vină, prin intermediul cărţii sale, în completarea a ceea ce deja era inserat în lucrarea editoriala a dascălilor mirosloveşteni.

Totodată, prin descrierea vieţii militare, din interior, într-o epocă devenită istorie, dar şi prin poziţia sa lipsită de ipocrizie asupra epocii pe care a trăit-o activ, în oglindă cu cea pe care a scrutat-o ca martor pasiv, anume tranziţia (perpetua tranziţie!) la capitalismul postdecembrist, avem în cartea de memorii a colonelului de tancuri de la Piteşti, putem spune, un document originar şi, simultan, original. Primul atribut e legat de faptul că avem în autor o sursă autentică (de la origine), el însuşi fiind trăitorul experienţei arhivate în cartea sa.

Iar originalitatea cărţii sale corespunde faptului că redarea faptelor poartă amprenta subiectivă a celui care ne înfăţişează propria-i viaţă şi contextul ei de manifestare.

În judecăţile sale personale asupra epocilor pe care le-a trăit e autentic, în sensul că nu mimează morga academică a "analistului politic", ori "economic" care ne "edifică" seară de seară, pe canalele tv., fie asupra beneficiilor democraţiei, respectiv ale capitalismului occidental, fie asupta "monstruoasei" epoci comuniste.

În fine, cel care realizează această sumară cronică de carte îi asigură pe potenţialii cititori ai volumului memorialistic semnat de dl. col. Costache Hanganu că pot avea parte de o lectură deosebit de plăcută, datorată unui stil concis, simplu, fermecător de sincer şi, mai ales, fiindcă cititorul atent are prilejul să reflecteze, prin exemplul de viaţă al autorului, la diversitatea destinelor umane, la ineditul unor detalii ale vieţii individuale ce ridică atâtea întrebări şi mirări lapidarului trecător prin lume.

George Petrovai
Sighetu Marmației

ROMÂNIA ÎNCĂ MAI REZISTĂ. PÂNĂ CÂND?

Deşi atât de capricioasă şi evazivă, îndeosebi atunci când este scrisă la comanda politicului, istoria României ne dovedeşte că din totdeauna locuitorii acestor meleaguri binecuvântate de Dumnezeu au trebuit să facă faţă nenumăratelor răutăţi iscate şi aduse cu ei de năvălitori (romanii în Antichitate, popoarele migratoare la începutul Evului Mediu, iar în plin Ev Mediu şi în zorii modernităţii, ba turcii şi nohaii dinspre sud, ba ungurii şi austriecii dinspre apus, ba polonezii de la nord, ba muscalii de la răsărit), încât cronicarul nu putea să nu constate că nu omul este peste vremuri, ci vremurile sunt peste om (a se citi peste român, despre care Eminescu avea să rostească tristul adevăr: „*Vai de biet român săracul,/ Înapoi tot dă ca racul*”).

Păi cum să nu dea înapoi, când el ocupat până peste cap să-şi lucreze pământul, să-şi crească plozii şi să-şi vadă de multimilenarele tradiţii ieşite din sedentarism n-avea nici timpul şi nici dispoziţia sufletească (în primul rând liniştea) pentru reuşita campaniilor culturale de amploare, căci grija lui de căpetenie era să-şi apere „sărăcia şi nevoile şi neamul”, adică să-şi afirme statornicia pe aceste meleaguri îndelung jinduite de străini.

„*Am fost şi-om fi*” nu numai că s-a dovedit mai tare ca cele trei imperii proptite de neşansa istorică şi geografică în coastele Principatelor româneşti (ele au dispărut, România a rămas), dar ilustrează şi deplina încredinţare a românilor că evenimentele istorice se derulează în conformitate cu planul şi vrerea divină, altfel spus că dreptatea dumnezeiască face de râs orgoliul agresorului taman atunci când acesta este mai sigur pe el. Totul este să ai credinţă cât un bob de muştar şi răbdare cât ditamai muntele care, cu acea fărâmă de credinţă adevărată, va fi urnit din loc şi apoi aruncat în genunea nimicniciei umane...Tocmai de aceea istoria românilor este plină ochi de războaie de apărare şi oferă găzduire doar la câteva memorabile războaie de pedepsire ale agresorilor efectivi sau potenţiali: expediţia de răzbunare a lui Ştefan cel Mare din Galiţia (vara anului 1498), după ce îi bătuse măr pe polonezi la Codrii Cosminului cu un an în urmă, războiul pentru câştigarea independenţei, rapida ofensivă a armatei române din anul 1913 împotriva bulgarilor cuprinşi de febra expansiunii balcanice, ocuparea Budapestei de către armata română în anul 1919, campanie prin care Europa a fost izbăvită de bolşevismul lui Bela Kun, tragicele campanii conduse de mareşalul Ion Antonescu peste Nistru pentru instaurarea ordinii şi civilizaţiei.

De la 1 ianuarie 2007, România face parte şi din Uniunea Europeană, nu doar din NATO. La acea dată, sărbătorită cu surle şi trâmbiţe ca o izbândă politică, euforia era atât de mare, încât cam tot românul era convins că gata, s-a terminat cu problemele noastre economico-financiare şi de apărare.

Dar lanţul crizelor devastatoare abătut asupra ei, ca şi diferendul de la graniţa cu Ucraina (canalul Bâstroe), când oficialii NATO n-au mişcat un deget, le-au arătat românilor că gravele lor probleme sunt doar la început de drum, dovadă uriaşa devalizare a întregii ţări, genocidul (practic toate formele de genocid social, economic, cultural-identitar) ridicat la rangul de politică de stat, exodul de ordinul mai multor milioane (cel mai mare din întreaga istorie a românilor), precum şi multiplele pericole la care sunt expuşi toţi trăitorii pe aceste meleaguri după instalarea bazelor americane şi a „jucăriei” de la Deveselu.

*N.B.*În textul postat pe internet şi intitulat *Noaptea când Țara a fost la un pas de disoluție!*, Ninel Peia, deputat PSD de Ilfov, susţine sus şi tare că Victor Ponta şi-ar fi dat demisia nu fiindcă aşa a ordonat Fondul Monetar Internaţional şi că asta i-a sugerat Uniunea Europeană, ci din...patriotism ca România să nu fie dezmembrată de nemţi, „prietenii” noştri din Uniune, ajutaţi de cei din afară (ruşii)!

Tot ce se poate că avem de-a face doar cu tentativa unor fideli, care caută să salveze ce se mai poate salva din foarte zdrenţuita onoare pontiană. Dar cum fără foc nu iese nici fum, un sâmbure de adevăr trebuie să existe în această halucinantă afirmaţie venită dinspre serviciile secrete şi nesusţinută de alte surse.

Iar dacă este aşa, înseamnă că România nici vorbă să fi scăpat de primejdii, cea mai mare şi mai reală fiind aceea a dispariţiei unităţii sale prin perfidul plan de regionalizare.

Pictură: artist plastic Mihai Olteanu

Am ajuns la momentul acela din an când vrând-nevrând facem bilanțul celor realizate peste an: adunăm bucuriile, scădem tristețile şi găsim un rezultat cu iz de cetină de brad, de colind duios, de sărbătoare...Viața nu este întotdeauna aşa cum ne-o dorim, dar am încercat şi încercăm s-o facem mai luminoasă împărțind împreună şi altora fărâme de gând, de suflet, de bucurie, de literă.

Pentru toate bucuriile trăite şi împărțite împreună ***Colectivul redacțional al Revistei Melidonium*** *mulțumeşte colaboratorilor, sponsorilor şi cititorilor săi.*

Dorim tuturor un an ce vine mai bogat spiritual, mai luminos, un an în care speranțele să se împlinească şi credința în bine să se împrăştie ca într-o magie în toate colțurile lumii.

La mulți ani 2016!

Responsabilitatea asupra opiniilor exprimate de autorii articolelor aparține exclusiv acestora

Sediul redacției: Str. Roman Muşat nr. 19, Roman
cod 611002, tel/fax: 0233.74.46.28

tel. 0740484241
E-mail: asociatia.grmelidon@yahoo.com

SOCIETATATEA CULTURALĂ
George Radu Melidon
&
revista
Melidonium

Adresa:
Str. Roman Muşat nr.19
Biblioteca Municipală Roman
jud. Neamț, cod 611002
CONT:
RO87BRDE280SA29292912800
BRD Roman

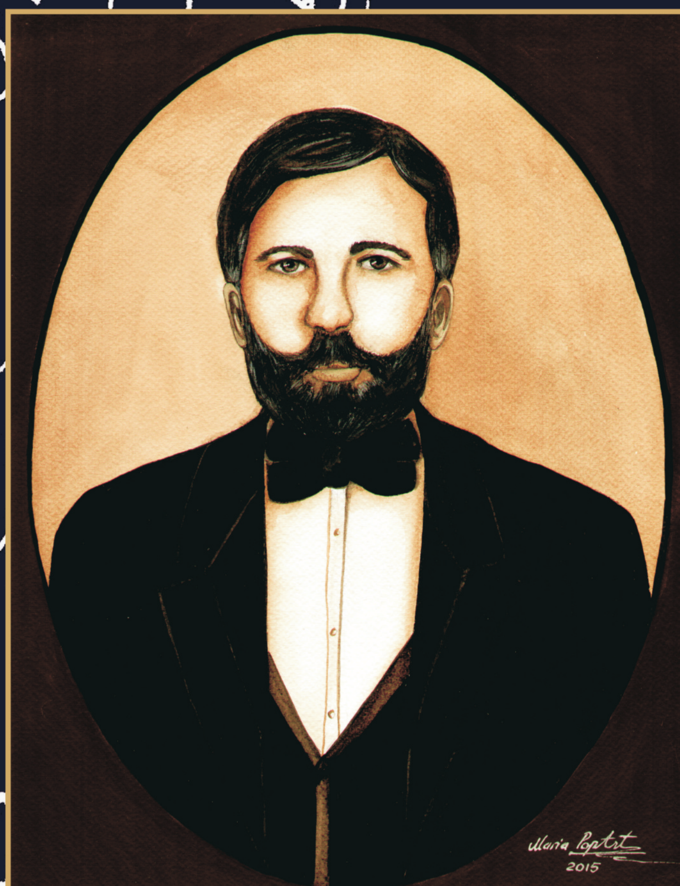
E-mail:
emiliatutuianu@gmail.com
asociatia.grmelidon@gmail.com

Revista *Melidonium* publică materiale de factură culturală, ştiințifică şi spirituală.
Autorii de pretutindeni pot deveni colaboratori ai acesteia, cu mențiunea responsabilității asupra opiniilor, argumentelor sau părerilor exprimate.
Manuscrisele reținute se publică în ordinea necesităților redacționale.
Materialele nepublicate nu se restituie.

Mulțumim pentru sprijinul financiar acordat la tipărirea acestei reviste:
doamnei Magdalena Avadanei
doamnei Maria Rațiu

ISSN 2066-0685
ISSN-L 2066-0685

Director, fondator-realizator
Emilia Țuțuianu Dospinescu

ISSN 2066-0685
ISSN-L 2066-0685